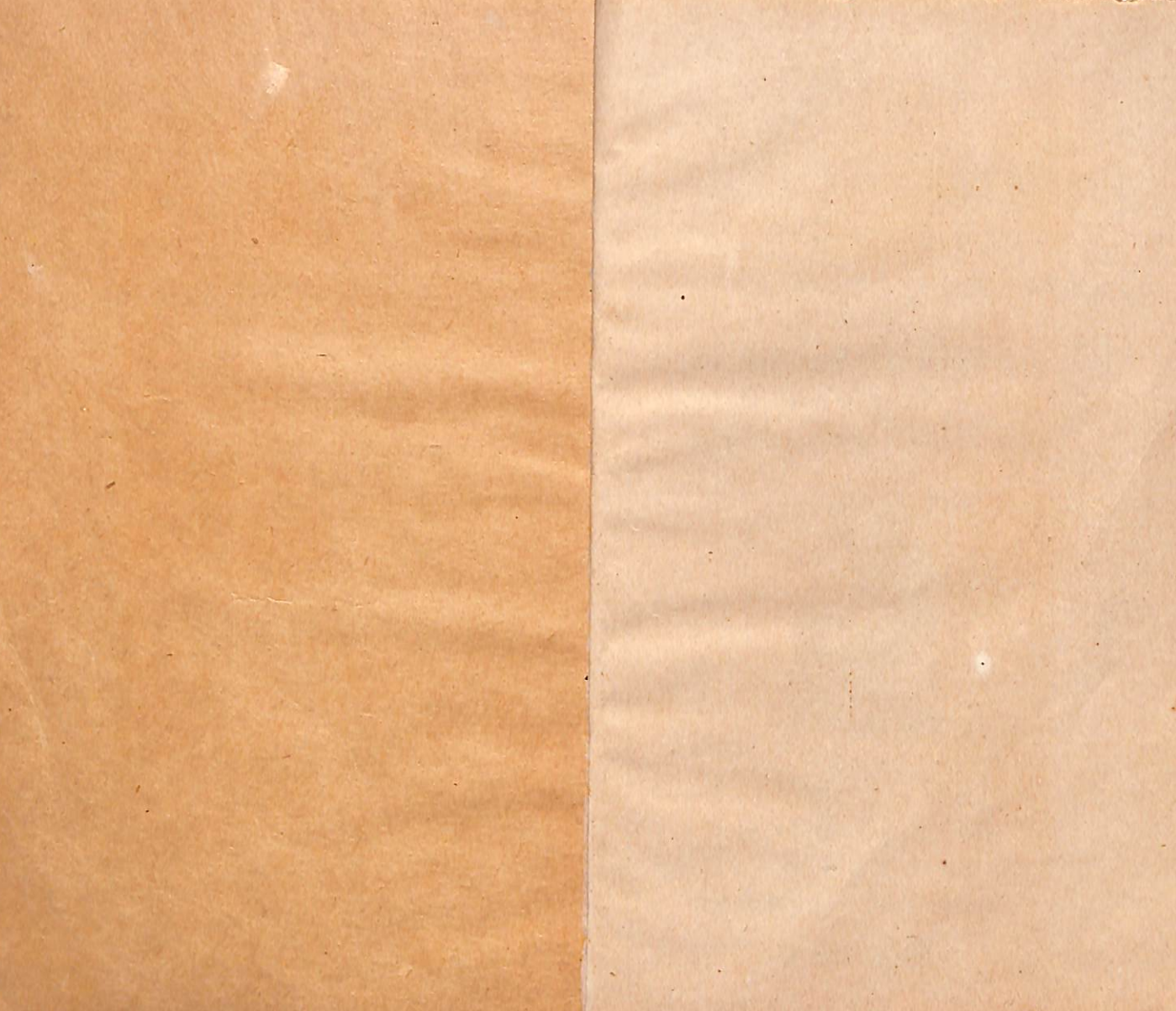

(782)

ՍՈՒՐԲ

ԳՐԻԳՈՐ

ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶԻՆ

ԷՎԷԼԻՆՏԵՆ ԱԽՐԵՆԱՏԵՔ ՕԼԱՆ ԹԱՐԻԻԻ
Վ Է

ԷՐՄԵՆԻ ՄԻԼԼԵԹԻՆԻՆ

ՏԻՆԻ ԻՍԱՎԻՅԷ ԻԼԷ

ՇԱՖԻԼԱՆՄԱՍԸ ՊԵՅԱՆԸՆՏԷ

ԱԼԹԸՆՃԸ ՏԷՖԱ

ԳՈՒՏԱ ՇԷՐԻՑ

ԷՐՄԵՆԻ ՄԱՐԵԱԳՈՒՊ

ՄԱՆԱՍԹԸՐԸ ԹԱՊԵԱՆԷՍԻՆՏԷ

1928

2004

1353-72

ԳԻՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԵՂԵԱՅՐԼԱՐԸՄԸՁԱ ՎԷ ՍՈՒՐԲ
ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉԻՆ ՍԷՎԿԻԻԼԻԻ ԹՂՈՒԼԼԱՐԸՆԱ
ՊՈՒ ԱԶԻԶ ԳԻՐԳԻՆ ՍԷՊԷՊԻ ՄԱԼԼԻՄ
ՕԼՈՒՆԱՅ

ԱՆԻՄԼԵՐ ՏԷՄԻԵՂԵՐ ԲԻ՝ ՊԱՏՄՈՒ-
ՔԻՆ ԲԻՅԱՎԱՐՐ՝ ԿԷՂՄԻՇ ԳԷՄԱՆԿԱՐՐՆ
ԱՅՆԷՍԻ ՏԻՐ . ԳԻՐԱ ՆԱՍՐԼ ԲԻ ԱՅԻՆԷՂԷ
ԱԿԱԳՏՐՈՂՈՐԳ ԳԷՄԱՆ՝ ԵԻՍԳԻՄԻՍԻԳ ԱԻ-
ԳԷ ԿԷՐԻՆԻՐ , ԱՅՈՒ ԿԻԱԿԻ ՏԱԽԻ՝ ՆԷ
ԳԷՄԱՆ ԲԻ ՊԱՏՄՈՒՔԻՆ ԲԻՅԱՎԱՐՐՆԵ
ՕԳՈՐՈՒԳ , ԿԷՂՄԻՇ ԳԷՄԱՆԿԱՐՏԱՈՒ ՕՂԱՆ
ԻՇԵՂԻ ԿԷՐԻՄԻՍԻԳԷ ԿԷՐՄԻՇ ԿԻԱԿԻ
ՕՂՈՐՈՒԳ :

Վէ՛ նաաըլ քի ալիւ քիւի քէնսի
վարմասըըը ուգագ սէմթլէրին նագլի-
նի իւիթսէ՝ գանմէթսիգնէ վարմըւ կի-
պի օլուր, օնուն կիպի պիգ սէ էվ-
վէլ քի գէմանլարըն նագլինի իւիթ-

մէկէ՝ օլ զէմանըն ասաւարընսան գալ-
մը կիպի օլուրուգ։ Լափին Պասմու-
քիւն Տէսիլմիգ չօգ քիւրլիւ օլուր.
քիմի լազըմը, քիմի լազըմը, քիմի
փէֆ լազըմը, քիմի հիչ լազըմը։

Իմսի պիգ լազըմըզարը կէրի
պըրագըպ, լազըմըլարը Տալիմա Տիյ-
նէտէֆ կէրէֆ, խուսուսա քի հանա Ճայ-
սէլի օլանլարը, վէ պիգիմ միլլէթիմի-
գէ շիմսիփի հալսէ Էն լազըմը օլան
ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍՍԻՈՐԻՉԻՆ ագիգ
Պասմուքիւնը սըր, վէ պուլու հիւմ-
լէմիգին Տալիսի պիլմէսի լազըմ սըր։

Զիրա՝ նիսէ քի պիր քիմսէ ֆէնսի
պապասընըն նէ՝ քիւրլիւ ֆիշ օլու-
ղընը պիլմէգ իսէ, հանիլլիփ սիր, պու
կիպի Տալիսի պիր Քրիստոնեայ՝ ֆէնսի
միլլէթի՝ հաւասա նէ՝ շէփի կէլմիշ,
վէ սէպէպ քիմ օլմուշ Տէլի պիլմիշ օլ-
մագսա, ֆէնսինէ չօգ էֆիլիփ սըր. զի-
րա նէ՝ գասար պիլմէգ օլսագ, պու
շէփի շէլլէրի պիլմէֆ Ճարգ սիր։

Վէ Տէլի քի սալք պիլմէլիլիգ,
ֆէնսիմիգ պիլսիֆսէն սօղրա՝ Էլիմիգ-

Տէն կէլսիլի գասար սալիր պիլմէլլէրէ
Տէ պիլսիլմէֆ պօյնումըգա պօրն սըր։

Ֆիլմագիգէ պիլիւրիգ քի պիլգիմ
հաւասըմըգա սէպէպ՝ Երանելի *Սուրբ*
Գրիգոր Լուսաւորիչ սիր. լափին օլ ա-
գիգ նէ՝ քիւրլիւ քիմսէ իսի, վէ քիմ-
Տէն Տիւնեայէ կէլսի, վէ նէ՝ րէսէ Էնեա
օլու, վէ պու միլլէթին հաւասա կէլ-
մէսինէ նէ՝ քիւրլիւ Էգիլէրլէր Վէֆի,
նէ՝ շէփիլ ամէլի վար ըսը, վէ նէ՝ րէ-
Տէ վէճար էքսի, վէ Տանա պու միսիլ-
լի շէլլէր սօրուլսըգսա, չօղումուգ կէ-
րէլի կիպի պիլմէլիլիգ։

Պու սէպէպսէն օլ ագիգ Հալրա-
պէսին Պասմուքիւնընը՝ պու Էնա գու-
լունուգ, Եազմագ միւրաս իլլէսիմ. Վէ
Էկէր շիմսիլլէսէֆ Եազըլմամըշ մը սըր
քի՝ շիմսի սէն Եազմագսըն Տէրտէնիգ,
Էվլէթ՝ Եազըլմըշ սըր, Եազըլմըշ օլ-
մագսա, պիլգ նէ՝ րէսէն Եազմըշ օլու-
րուգ։ Լափին իրի ֆիթապլարսա վէ նի-
չէ սալր Պասմուքիւնլար արասընսա
օլմագլէ, հէր քիմսէ պուլուպ օղուլա-
մագ. վէ պուլունուպ օղունսա Տա, ա-

նեմիլեր վէ օգումագսա միւսքաիս օլ-
մայանլար աղնայամաղար:

Վէ նեմ օլուր քի պազը շէյ պիր
քիթապսա, վէ պազը շէյ սիկեր պիր
քիթապսա պուլունուր օլսուղունսան
պունկարը նեմ էսիպ իշ պու քիւչիւք
քիսալէնիյի սիւզսիւմ քի կիւնահլը հա-
նըմա պիր *Ողորմիս* չըգարըլա:

Հեման Ալլահու թէալա վէ քե-
զասէս հազրէթլերի՝ Սուրք *Դրիզոր*
Լուսաւորիչին կէօսթէրսիյի քարիզսէն,
քեաճճէյի էրմէնեան միլլէթինի շա-
շըրքմայա, վէ շէյթան սուգազլարնե-
սան էսիրկէյէ. ամին:

*Պաղսասար անդիւհէնին այազ քիւրապի,
Տիւզսի պի ալմիլդրեպոյ իշպու Բիթապի:*

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ
ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ

ՍՈՒՐԲ
ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶԻՆ
ՎԷ
ԵՐԱՆԵԼԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՄԻԶԻՆ
ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆԸ ՏԸՐ

ՍՈՒՐԲ Գրիգոր Լուսաւորիչ տէն
էվվէճէ Հայոց ազգն կռապաշտըդ
ղէմաննտա, Խոսրով ատը պիր թա-
գաւոր վար ըտը, վէ Արտաշիր ատը
Աճէմ թագաւորը իլէ պօղուգ օլուպ, օն
Ելլ գատար ազիմ տէֆէրլէր էյլէտի:
Վէ Արտաշիր զայէթլէ զապուն գա-
լըպ՝ հալիմ նիճէ օլուր տէյու՝ գատէ-
վէթլէր իտէր իտի: Վէ պու Ֆիքիւրլէր-
տէ իքէն, պիր կիւն նէ՝ գատար պէյ-
լէրի փաշալարը վարըսա՝ ճէմ էտիպ,
«Հէր քիմ պու իշէ պիր չարէ պուլուր-

սա, քէնտինի ճիւղէ էյալէթիմէ հէօ-
քիւմար էտէճէյիմ)» տէտի :

Օլ տէմ ուլու քիչիէրտէն՝ Անակ
ատլը պիր քիմտէ, տայա տուրուպ,
«Փառնիշահրմ, հիչ էլէմ չէքմէ, պէն
վարայրմ օնու պիր տիւղէն իլէ էօլտիւ-
րէյիմ)» տէյու ճէվապ վերտի :

Արտաշիր պու ճէվապը իշիթտիք-
տէ, աղ պուչուգ թէսէլլա պուլուպ,
«Էյիմտի, կէօրէյիմ սենի նիճէ մու-
ղայեէտ օլուրոուն)» տէյու՝ Անակը դայ-
րէթէ գօյաու :

Օլ տախի գալգաը Աճէմ մէմլէքէ-
թինտէն ճիւղէ նէսնէլէրիլէ Հայոց
սէմթինէ կէլիպ, քէնտի իըսըմը օլան
Խոսրով թագաւորուն եանընա տախիլ
օլտու, վէ Արտաշիրտէն եիւզ չէվիրիպ՝
գաչկըն կէլաիմ տէյու՝ ինանտըրտը :

Օլ տախի տիլինէ ալտանըպ՝ ազիմ
րայէթլէր էյլէտի, վէ տայիմա պիլէ-
սինճէ մուհապպէթլէր էտիպ, եանըն-
տան այըրմազ քառ : Գըչ էյեամը պու-
հալ իւզըն կէչիպ, եազ գափուլարը
ալըլըպ պահար կիւնլէրի կէլինճէ, Խոս-

րով պիր կիւն ալա չըգըպ, Անտի իլէ
կէղինիլէրէքէն, մուհապպէթ արասըն-
տա՝ Անակըն Արտաշիրէ էթտիյի իգրար
Ֆիքիրինէ կէլաի, վէ սաաթ պու սա-
աթ տըր տէլիպ՝ թագաւորը պիր թէն-
հայէ սաիրթտը, վէ պիլէսինճէ մու-
հապպէթտէ իքէն՝ զափիլէն խանչէրի
գարընա սօգտու, վէ քէնտի գաչտը :

Վէ Խոսրով եէրէ տիւչիւպ՝ օլ սա-
աթ հէլագ օլտու. լարին տահա ճանը
պէտինինտէ իքէն՝ «Անակըն սինսիլէ-
սինտէն քիմտէ եաշաթմայասընը)» տէ-
յու՝ փէք սէս իյէ հայգըրտը :

Օլ տէմ թագաւորուն խալգը իշի-
տիպ, Անակըն արգասընճա տիւշտիւ-
լէր, վէ Արտաշատ քէօփրիւսինտէն գա-
չըպ կէչէրէքէն՝ չար էթրաֆընը գուշա-
տըպ, Անակը վէ պիլէսինճէ օլան խալ-
գընը սույա տէօքիւպ թէլէֆ էթտիլէր :
Վէ կէլիպ ազիմ աղամագլարլա թա-
գաւորու գայտըրըպ մէզարա գօյաուգ-
տան սօղրա, Անակըն գալան սինսիլէ-
սինի հէփ գըլըճտան կէչիրտիլէր :

Օլ միւսիւպէթ արասընտա, Անա-

կըն պիր քիւշիւք չօճուղունը, թայա-
սը կէլիւ պանասընըն գուճաղընտան գափ-
մը վէ պիր կիղլի եէրէ սաղլայա գօյ-
մուշ. վէ պիր գաչ կիւնտէն սօղրա՝ օլ
թայասը օլան գատըն քիշի, քէնտի էրի
իլէ պէրապէր չօճուղու ալըպ Գայսէրի
շէհրինէ գաչալըար: Վէ օլ չօճուղու
սուրբ Աւագանտա մկրտեւ էտիպ՝ Ալ-
լահըն քէրէմէթիլէ ատընը Գրիգոր
տէտիլէր, քի բոււմ տիլինճէ՝ Ոյանըգ
տէմէք տիր, նիճէ քի ճան իլէ տայը-
մա օյանըգ գալտը:

Վէ պաղը Պատմութիւնտա եաղըլ-
մը քի, Գայսէրիյէյէ կիթտիքլէրին-
տէ, եօլտա պիր աղաճ տիպինէ էնիպ
օթուրմուշքէն, աղաճըն իւղէրինէ գում-
բու միսալի պիր գուշ կէլիպ՝ Գուր-
Գուր տէյու սէս չըգարտը: Վէ թայ-
եասը գուրադ վուրուպ, պու գուշուն
սէսի թէքին տէյիլ տիր, ինչալլահ վա-
րըպ չօճուղու Մկրտեւ էթմէյէ լայըգ
օլուրսադ, ատընը Գրիգոր գօյալըմ տէ-
տի, վէ նէ շէքիլ տէտի իսէ, Ալլահըն
իզնի իլէ էօյլէճէ օլտու:

Իմտի ֆէհմ օլունուր քի օլ գուշ-
ճաղաղ Հրեշտակըմը, քի օլ աղիղ չօ-
ճուղուն օլաճաղընա կէօրէ՝ ատ պէյան
էյլէտի: Վէ օլ աղիղ Գրիգոր թէմամ
եէտի եաչընա կիրաիքաէ օղումաղա
վէրիպ, Գրիստոնէական թալիմիլէ
քեամիլ էթտիլէր:

Վէ տիւնեալըգ վաղթը կէլտիր-
տէ, Մարիամ ատը պիր գըղ կէօրիւպ,
քրիստոնէական օրէնքի իւզրէ պսակ
էթտիլէր. վէ պէօյլէճէ՝ Ալլահա մադ-
պուլ ամէլլէրլէ պիր զէման կէչինիպ
պի իզնիլլահ՝ իբի էվլատը օլմուշ տուր.
պիրինին ատը վրթանէս վէ տիկէրի-
նինքի՝ Արիստակէս:

Վէ պունու պուրաճըգտա ալըգօ-
յուպ, կէլէլի/ Արտաշիր տէնիլէն Աճէմ
թաղաւորընա՝ քի Խոսրովուն վէֆաթը-
նը իշիթտիքտէ, տիւնեալէրճէ չաղ օլ-
տու. վէ հարպիճէ ասքէրինի ճէմ էտիպ՝
կէլտի Հայոց մէմլէքէթինի գապթ էյ-
լէտի, վէ Խոսրովուն սինսիլէսինի հէփ
գըլըճտան կէչիրտի:

Վէ օլ զէլալէթ արասընտա՝ Խոս-
րովուն պիր քիւչիւք օղլունը վէ պիր
գըզընը պիր գաչ քիչի ալըպ, ծնւար տա
Գառէրիյէյէ զաշարլար։ Օղլունուն աաը
Տըգատ վէ գըզընըն քի՝ Խոսրովիդուխտ
տէնիլիլ։ Վէ Տըգատ քեամիլ իկիտ
օլուպ՝ Գայսէրիյէ փաշաաը Լիկիանէնին
եանընտա պէօլիւք պաշը օլտու։

Վէ սուրբ Գրիգոր պիր զէման սօղ-
րա, քէնտի վէ Տըգատ՝ քիմին օղլուլա-
րը օլտուղընա փուղուֆ օլուպ, վէ կէ-
չէն աշվայի հէփ աղնատըղաան սօղրա՝
տիւնեա եօլունտան Էլ չէքիպ, օլ Մա-
րիամ աաըը գատըն էհլինի Կուսանայ
փանքընա եօլաաը, վէ քէնտի վարաը
Տըգատըն եանընա խըզմէթ քեար օլտու,
չու ֆիւրի իլէ քի պապասընըն էթաիք-
լէրինի էօտէմիլ օլա։ Լաքին պու ֆի-
քիր քէնտինտէն կիզլի իտի, զիրա քէն-
տինին քիմ օլտուղընը հիչ քիմսէյէ
տո յուրմաաը։

Վէ քիւչիլ ք օղլու Արիստակէս՝ Նի-
կիմարոս աաըը պիր սուրբ ճգնաւոր ի-
լէ Անապատա կիաուպ՝ ճգնաւոր օլտու։

վէ Վրթանէս օրատա գալըպ տիւնեա
եօլունա կիրաի։

Օլ զէմանլարտա Կիւրճիսթան սէմ-
թինտէն Հըրչէ աաըը պիր թագաւորուն
Հոովմ թագաւորը Դիոկղէտիանոս իլէ
ատավէթի օլուպ, ճէնկի վար ըաը։
Պիր կիւն խապէր կէօնտէրաի քի՝ «Նի-
չիւն նաֆիլէ աքէրիմիդի զըրըպ եօզ
էտէլիմ, պիլ իքիմիլ եալընըզ աօղու-
շալըմ. եա՛ սէն ալթ օլուրսուն, եա՛
պէն»։

Դիոկղէտիանոս պու ճէվապը իչիթ-
տիքտէ՝ զայէթլէ գօրգու կէլտի քէն-
տինէ. զիրա մէրգում Հըրչէ զօրլու քիմ-
սէ իտի վէ Դիոկղէտիանոս՝ զայըֆ պէ-
տէն։ Օլ զէման Դիոկղէտիանոս նէ՝ գա-
տար ուլու քիմսէլէրի վար իսէ՝ կէլ-
սինլէր աէյու էմր էյլէտի։

Վէ Լիկիանոս տախի՝ չիւնքի պէօյ-
իւք քիմսէ իտի, թէաարիք կէօրիւպ՝
եօլա բէվան օլտու. վէ վարըպ Հոով-
մայա Դիոկղէտիանոսուն թախիթընա եա-
դըն օլտուգաա՝ կիճէ վազթը օլուպ,
պիլէսինճէ օլան աքէրին աթլարընա

հէյէճէք պուլունմատը: Պագտըլար. քի
դալէնին իչ եանընտա պիր չօք օթ երդ-
մըլար ըտը. վէ քիմսէ եօգարը չըգ-
մայա գատըր օլմայըպ՝ Տրգատ հէման
դալէյէ սարըլըպ եօգարը չըգտը. վէ
օթլարը իչ եանընտան ալըպ՝ տըլ եա-
նընա աթար ըտը: Վէ օլուր ըտը քի
օթլուք պէքճիլէրինտէն վէ օրատա
պուլունան պէյկիրլէրտէն վէ գաթըր-
լարտան պաղըսընը կէօղէթմէյիպ՝ օթ
տէմէթլէրիլէ պէրապէր տըլարը աթար
ըտը. պու հալ իլէ սապահ էտիպ թա-
գաւորա գալիսլտըլար: Վէ թագաւոր
պիր գաչ կիւնտէն սօղրա՝ ճիւմլէ կէ-
լէն պէյլէրինէ՝ Հըրչէին ճէվապընը սէօյ-
լէյիպ, «Պէն պիր զայըֆ քիմսէյիմ,
օնա նի՝ ճէ գարչը կէլէպիլիլիրիմ, նէ՝ տէր-
սինիզ» տէյու սօրատու:

Օլ տէմ Լիկիանոս այաղա տուրուպ,
«Պէնիմ էֆէնտիմ, սիզ հիչ էլէմ իւզրէ
օլմայընըզ. պէնիմլէ պիրլիքտէ Հայոց
թագաւորունտան գալմա Տրգատ ատըլը
պիր քիմսէ վար տըր քի գուվէթի տիլ
իլէ թապիր օլունմազ»։ Վէ իլէրիսի

կիճէ էթսիյինի, վէ նիչէ տահա սայըր
իչլէրինի նագլ էյլէտի. «Իմտի օնու
սէնին չէքլինէ թէպտիլ էտիպ, Հըրչէյէ
գարչը կէօտէրէլիմ» տէտի:

Պու ճէվապ՝ թագաւորա վէ ճիւմ-
լէ այանլարընա մագպուլ կէլիպ, Տըր-
գատը թագաւորուն կէյիմիլլէ փիւր
սիւահ տօնաթալար. վէ Հըրչէյէ խա-
պէր եօլլատըլար քի «Տէտիյին սէօզ
պիզէ տէ մագպուլ կէլտի. եարըն վագ-
թընա հազըր օլ»։ Վէ իրթէսի կիւն
սապահլայըն, Տրգատ՝ Դիոկղէտիանոս
գըյաֆէթինտէ՝ Հըրչէյէ գարչը չըգտը.
վէ օլ սաաթ պաղլայըպ Հըրչէյի՝ թա-
գաւորուն էօնիւնէ կէթիրտի:

Օլ տէմ Դիոկղէտիանոս տիւնեա-
լարճա չազ օլուպ, Տրգատա նէ՝ թիւր-
լիւ րայէթ էտէճէյինի պիւմէզ իտի.
վէ ազիզ փէչքէչլէր վէրտիքտէն սօզ-
րա, չիւնքի տույտու քի Խոսրով թա-
գաւորուն օղլույըմը, պաչընա թաճ
գօյուպ, ազիմ ասքէր վէրտի քի վա-
րըպ պապասընըն մէվլէքէթինի զապթ
էյլէյէ:

Վէ Տրդատ գաղղղայ օրատան Հա-
յոց սէմթինէ կէլիպ, վէ Աճէմ աւքե-
րինի տաղըթըպ, քէնտի մէմլէքէթինի
զապթ էլլէտիքտէն սօղրա, գաղղտը
էրղինկեան սէմթինէ կէլտի քի, օրա-
տա Անահիտ նամըլլէ պիր կուռք օ-
լուպ, ճիա գուրպանլար քէսէրէք շիւ-
րիւրլէր էլլէյէ. զիրա օլ տէվլէթի քէն-
տինէ՝ կուռքլարըն հիւրմէթինտէն սա-
նըք ըտը: Վէ օլ Անահիտ տէտիքլէրի
կուռք՝ սալըր կուռքլարտան նամտար
լտը, վէ տիշէնլի շէքլինտէ խաի:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈՒՆ ՀԱԿԱՏԲԸ

ՊԵՅԱՆ ՕԼՄԱՍԸ ՏԵՐ

ՏՐԴԱՏ վարըպ գիշարէթինի թէք-
միլ էլլէտիքտէն սօղրա, պիր սահրա
եէրտէ չատըր գուրուպ օթուրտու.
վէ մէճլիս գուրուպ՝ քէյֆ ու շալ օլ-
տուգտա, Գրիգորը էօնինէ չաղըրըպ
պույուրտու քի «Վարըպ աղաճ ուճ-
լարընտան. նաղիք կիւզէլ ֆիլիսլէր քէ-
սիպ, օլ Անահիտ նամտար կուռքա փէշ-
քէշ վէրիպ՝ վէ սէճտէ էլլէ» տէյու:
Օլ տէմ Գրիգոր ճէիապ վէրտի քի
«Ճիւմլէ ալէմի եարատան Ալլահտան
պաղպա՝ պէն քիմսէյէ սէճտէ էթմէմ
վէ էտէմէմ»:

Տրդատ պու ճէվապը էշիթտիքտէ,
ղայէթլէ տարըրըպ, «Սէն պիր զարիպ
քիմսէ իրէն՝ կէլտին եանըմա եանաշ-
տըն, չիմտի նիճէ էմրիմէ գարըր կէ-
լիրտին» տէտի, վէ օլ կիւն հափս էյ-
լտի: Վէ իրթէսի կիւն սապահլայըն

էօնիւնէ կէթիրտիպ, «Սէն պու գատար
ղէման տըր՝ քի տօղրուլուդ իւզրէ խըզ-
մէթիմտէ սին, վէ պէն տէ սէնտէն
խօշնուտ օլուպ, սանա չօգ էյլիքէր
էթմէք նիյէթինտէ իտիմ, նի՞չիւն չիմ-
տի սէօղիւմտէն տըշարը չըգարսըն» տէ-
տի :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի քի «Ալ-
լահըն էմրի տիր, գուլ օլան քիչի քէն-
տի աղասընա միւթիւ օլմալը . նասըլ
քի պէն սանա շիմտիյէտէք միւթիւ օ-
լուպ, սէօղիւնտէն տըշարը չըգմատըմ,
նի՞ճէ քի սէն քէնտին իգրար էյլէտին.
լաքին Ալլահա լայըգ օլան իզղէթի
եարատըմըլ օլան յէյէ էթմէք քիւֆիւր
տիր» :

Տրդատ ճէվապ վէրտի, («՛յ Գրի-
գոր, պու Անահիտ փութ, քի ճիւմէ
էյալէթիմիլին շանը շէօհրէթի վէ շէնի
շէնլիլի տիր, սէն էկէր պուճա վէ տահա
պաշգու կուռլարըմըգա սէճտէ էթմէզ-
սէն, պիլմիշ օլ քի էտէճէյիմ էյլիքէր
մու գապէլէսինէ, սէնի թիւրիւ պէ թիւր-
իւ իսքէնճէլէրլէ հէլագ էտէճէյիմ» :

Գրիգոր տէտի. «Ալլահըն միւպա-
րէր իսմի շէրիֆի իչիւն՝ հէր նէ ճէֆա
էտէճէքսէն՝ հազրըմէ Զիրա ինսանըմ,
Ալլահըմը թանըստմ կէրէք, քի ծնտան
մտաէսինէ սէճտէ էթմէք օլտմագ : վէ
հէր քիմ քի սէնին կիպի ֆիրասէթտէն
տիւշմիւշէր տիր, վէ Ալլահընը թա-
նըմալըպ փութլարա թափարլար, հայ-
վանտան ալագ տըրլար», վէ տահա
պուճուն կիպի չօգ սէօղլէր սէօլլէտի :

ԷՎԱԷԼՔԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

ՏՐԴԱՏ օլ տէմ զա, էթ խըշա կէ-
լիպ, «Թէզ գալորըն» տէտի. վէ օլ
սաաթ թութուպ էլէրինի արտընա
պաղլատըլար: Վէ պույուրտը, աղղընա
պիր գալըն օտուն կէշիրտիլէր, վէ ի-
քի ուճունտան իփ իլէ կէմ կիպի էն-
սէսինտէն պաղլատըլար. վէ պիր ա-
ղըր թուզ գայասը արգասընա գօյտու-
լար, վէ կէօյսիւնէ եափաշա կիպի,
եախօտ քէլիէթին կիպի պիր շէյ կէ-
շիրիպ սըգըշտըրտըլար, վէ օրթասըն-
տան իփ կէշիրիպ, պիր եիւքսէք եէր-
տէն աստըլար. վէ եէտի կիւն էօյլէ-
ճէ տարըլը գալտըգտան սօղրա, Տրգատ
էմր էթտի, վէ էնտիրիպ էօնիւնէ կէ-
թիրտիլէր: Վէ ճէվապ էթտի. «Կէօր-
տիւն մի, պէյէնմէտի, ին կուռքար՝
սանա նէ՛ ճէզալէր էթտիլէր. սէն պի-
զի հայվանլարա պէնզէթտին, օնուն
իւշիւն ալլահըմըդ սէնին արգանա եիւք
վէրիպ, հայվան կիպի աղղընա կէմ

գօյտուրտը, վէ ինտընտա գալի գա-
լորտան, սանա տահա զիյատէ իսկէնճէ
վէրէճէք տիրէր»:

Գրիգոր ճէվապ վէրտի, «Խէթա-
սընա թէ՛ օվպլ, սէնին ալլահ տէտիլին
կուռքլարըն, քիմի ալթունտան, քիմի
կիւմիշտէն, քիմի թուճտան, քիմի
թաշտան եափըլմը տըր. նէ՛ ճէ ու-
թանմայըպ օնլարա ալլահ, վէ օնլար
սանա իսկինճէ վէրտիլէր տէրսին. օն-
լարըն նէ՛ Ֆիքրի վար, նէ՛ ճէվապը.
հէվի օլ իսկէնճէլէր պանա սէնտէն տիր,
օնլարըն խապէրի պիլէ եօգ տուր: Վէ
օլ թուզ գայասընը քի արգամա վէր-
տին, իւմիտիմ վար պէնիմ սահիհ Ալ-
լահըմտան քի, քէնտի միւպարէք թու-
ղու իլէ, պէնիմ կիւնահըլա թուղսուզ
գալան ճանըմա լէզզէթ վէրէ, պէնի
քէնտի արքայութիւնընա լայըգ էյլէյէ:
Ոլ քի, սէնին կիպի ասի գուլլարընը,
կիւնահ եիւքլէրինի արգասընա վէրիպ,
ճէհէնէմէ կէօնտէրսէ կէրէք տիր»:

ԻՔԻՆՃԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆ ԲՐ՝ ՏԵՐ

ՕԼՏԻՄ երես ֆերման էլլատէ քի,
 պաշ աշաղը պիր ալաղընտան աստը-
 լար, վէ ալթընա ֆէնա գօգուլու յէյ-
 լէր եաղտըլար. վէ օն զալիմ քիչի
 թաղէ տէյնէքլէրլէ տէօյէրլէր իտի.
 վէ եէտի կիւն տահա էօյլէճէ ասըլը
 դալըպ, ասըլտըղը եէրտէ Ալլահա չիւ-
 քիւրլէր էտիպ, չօգ տուալար սէօյլէ-
 տի ազիզ վէ միւպարէք սէօյլէր իլէ
 քի, Ագաթանգեղոս նամ' քիթապտա
 եաղըլը արը: Վէ սուրբ Գրիգոր տուա-
 սընտա նէ' քի սէօյլէտի իսէ, թաղա-
 ւոր թարաֆընտան քեաթիպլէր տու-
 րուպ, եաղապիլտիքլէրի գատար եա-
 ղըպ, թաղաւորա կէօսթէրտիլէր: Սէօյ-
 լէտիկի տուա շու վէճն իւզրէ իտի:
 Եվվէլա, պաշաաը Ալլահա չիւ-
 քիւրլէր իթմէյէ, քի պէնի պու եօլա
 վէ պու տէօյլէթէ, եանի սէնին միւ-
 պարէք իսմին իչին, պու շարչարան-
 քը չէքմէյէ լալըղ էլլէտին, քի լալըղ

տէյիլ իտիմ. վէ պուհտան սօղրա, Ալ-
 լահըն ինսանա էթտիյի մուհապպէթի
 զիբը էթմէյէ:

«Ագամը եարաթըպ՝ ճէննէթէ պօ-
 մասընը, վէ շու աղաճըն միյիլէսինտէն
 եէմէյսին քի էօլմէյէսին տէյի թիւ-
 պիճ իթմէսինի, պուսկար տէտի ճէփ
 մուհապպէթտէն կէլիր: Էյէրչի պու
 թէնպիճի սաղլատայրաղղ, պիզէ աղ-
 րըսըղ վէ էօլլուսիւղ էօմիւր վէրէճէ-
 յիտին: Նիճէ քի նիշանէսինի լենոթ-
 տա կէօստէրտին, քի սէնին մուհապ-
 պէթինի կէօսիւլտէն չըղարմատըղը ի-
 չիւն, էօլլու տտիի կ'արմէտի: Սէնին
 ինսան իլէ օլան մուհապպ թիլէրլին չի-
 թան կէօրիւպ հասիլտէնտի. զիբա տէ-
 տին քի պէն ինսանը քէնաթի թուսի-
 րիմտէ եարաթտըմ, պու սէպէպտէն
 Ատէմի ալտատըպ, սէնին աղիղ հուհապ-
 պէթինտէն իիբաճ էլլէտի:

«Լարին սէն քէրէմքեանի վէ բա-
 հիմի Ալլահ, ինսան գալըֆ ֆիբիրլի
 օլտուղը իչիւն, Երես Երեսն պուգմա-
 լըպ, Մարգարէլէր կէօստէրտին քի

սէնին ազիզ էմրինի իզհար էթտիլէր . վէ սէնին ոյ իպնուլլահ միածին որդի Բիսուս Քրիստոսուն տիւնեայէ կէլէ-
ճէք օլմասընտան խապէր վէրտիլէր . վէ հալ պու բի ոյ սէնին սէվկիւլի
դուլլարըն Մարգարէլէր, էմրինտէն թէ-
ճավուզ օլան քիմսէլէրտէն փէք չօգ
էզիյէթլէր չէքիպ, հաճէթ պիլէ կէթիր-
մէտիլէր :

«Իմտի պու անարժան դուլուն տա-
խի, պու չարչարանք իչինտէ Սանա
սըղընմը տըր քի, ապա զօրգում եօգ
տուր : Ո՛վ Տէր միածին Որդի՝ սէն քի
պիղիմ իչին տիւնեայէ կէլիպ, կոյս
Մարիամ Աստուածածինտէն թէն սըլպ,
ինսան օլտուն, վէ օլ թէն իլէ չարչա-
րանք չէքտին, Խաչա չըգտըն, գան
տէօքտին, էօլտին վէ տիրելտին, վէ
կէօյէ համբառնալ օլտուղըն կիւնտէ
Առաքեալլարա իւմիտ վէ դուվվէթ
վէրտին, քի պէն տայիմա սիզտէ իմ :

«Իմտի պու անարժան դուլունա տա-
խի դուվվէթլէր վէր քի պու էզիյէթ-
լէր չէքմէյէ գատըր օլայըմ. թա՛ քի

սէնտէն խապէրսիզ օլուպ, փոթա թա-
փանլար պու ազիմ դուվվէթլէրի կէօ-
րիւպ, Սէնին սուրբ հաւատընա միւ-
թիւ օլարադ, պունլար կռապաշտըդ-
տան խէլաս օլտունլար» տէյի փէք չօգ
նիյազ էյլէտի :

Վէ եէտի կիւն թէմամընտա, էն-
տիրտիլէր սուրբ Գրիգորու, վէ թա-
գաւորուն էօնինէ կէթիրտիլէր : Թա-
գաւոր ճէվապ էթտի . «Ո՞նա էտէճէ-
յիմ էյլիրլէրէ պէտէլ, էյի՞ մի քի ահ-
մաք օլտուղըն իչին պու էզիյէթլէրէ
նայիլ օլտուն. վէ սահա նէ՛ չէ պէօյլէ
էզիյէթլէրլէ էօլտէն կէրէք տիր» :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի . «Պէ՛ն տա-
խի էվէթլէրիմ քի պիր կիւն էվվէլ
պու թէնտէն չըգայըմ առ, Այլահըն
երկնային փառքընա կիտէյիմ. հէմէն
նէ՛ թիւրլիւ էօլիմ վիրէճէքտէն, սէօյ-
լէ քի էթտինլէր» տէտի :

Տրդատ ճէվապ վէրտի . «Սէն սան-
մա քի պէն սէնի հարպիճէ թէլէֆ էթ-
տիրէճէյիմ, իլլա տահա չօգ էզիյէթ-
լէր չէքէճէքտին. զիրա պիլիմ ալլահ-

լարբըղա հէր նէ ալչադ սէօղլէր ուօյ-
լէտին իսէ, ճնյարըն պէտէլինի ալա-
ճագսն տէտի»:

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

ԹԵՔՐԱՐ պոյտըտու, իրի թօմ-
րութ կէթիրիպ ալաղլարընը իչինէ ալ-
արլար. վէ օլ դոտար սըգտըլար քի,
փարմաղլարընը ուճունտան պաշլաար
զան սըչրամաղա:

Տրդ պա, «Հիչ տույուեօրմըսըն Գը-
րիգորիէ տէտի»:

Գրիգոր ճէվապ վէրտի. «Պանա
չիմտէն կէրի Ալլահըմտան դուվվէթլէր
վէրիլաի, քի ճիւմլէ կէօրիւնիւր վէ
կէօրիւնմէղլէրին խալիգի տիր, վէ օլ
քի քէնտինէ թէվէքքիւլ օլան դուլլա-
րընա, սապր ու դուվվէթ իհսան էտէր»:

ՏԵՓՐՏԻՆՃԻԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

ՕԼՏԷՄ թագաւոր էմր էթտի,
թօմրուգտան չըդարըպ՝ թապանլարընա
ուզուն էքսէրլէր չագտըլար, վէ էլին-
տէն թութուպ՝ աշաղը եօգարը կէզ-
տիրտիլէր քի, ալաղլարընտան զան-
լար սըչրալըպ, եէրլէրի պօյար ըտը:
Տրդաա իսթիհզա իտէրէք ճէվապ
էթտի. «Գրիգոր, պո՛ւ մու տուր սէ-
նին Ալլահընըն կէօրիւնմէղ իչլէրի քի
սէն կէօրիւյօրսուն»:

Գրիգոր ճէվապ վէրտի. «Կերչէք
տէտին, պէլի պու տուր. ղիրա նիճէ
քի պիր թօխում եէրէ էքիլտիյի զէ-
ման պիր զալըֆ նէսնէճիք տիր, լա-
քին պիթտիքտէ, տալլը պուտագլը պիր
միւքէմմէլ շէյ օլուր. ճնուն կիպի, պու
չիմտիքի միհնէթլէր վէ աղըրլար վէ
աղլամաբլար, աղ սօղրա չագլըղա թէպ-
տիլ օլաճագ տըր»:

ՊԵՏԻՆՃԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

ՏՐԴԱՏ պու սեօղէրի մէղնդ է-
տիպ պուլուրտու . «էօյլէ իսէ , վու-
րուն շունուն կեօղէրինէ քի սօղրա
քէնտիսինէ շաղըդ կէլին» , վէ օլ
տէմ միւ պարէք կեօղէրինէ սիւլէրէ
շարիւղաւումայա պաշտաւար :

Տրդատ ճէվապ էթտի . «Գրի՛ դոր ,
աճապատէտիյին շաղըդ պո՛ւ մու տուր» :

Գրիդոր տէտի . «էվէթ պու տուր .
շիրա պիր բէնչպէր եաղըն սրճադտա
վէ աչըդտա եօրուլուպ թէրլէմէյինճէ ,
ղըըն օթուրուպ բահաթ էտէմէղ» :

Տրդատ պու ճէվապը թէրրար իս-
թիհլա էտիպ . «Հօ՛ շունտու , էօյլէ իսէ
նիչէ քի պունտաւըն , հէման չալը քի ,
կիտէրսէն օնտա բահաթ օլաւըն» տէ-
տիւ . Պու սեօղիւ Տրդատ մէղաղլա սէօյ-
լէտի իսէ տէ , ֆիլ վաղը պու տիւնեա-
տէ պիհուղուպ օլանըն էպէտի տիւն-
եատէ բահաթ էտէճէյինէ պիզլէր տա-
խի իման էտէրիզ :

ԱԼԹԵՆՃԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ պուլուրտու , արդանը իւն-
թիւնէ եաթրըրպ , պաշընը մէնկէնէյէ
ղըթըրաւար . վէ թուդ իլէ պօրալը ,
սիրքէ իլէ գարըլթըրպ , գաթըլա պուր-
նունտան եօգարը իփիւրաիւլէր քի
օլ քէսկին շէյէր գաֆտաւընա չըգըպ ,
ֆէհմ օլունապիլիւր քի ազիզ Գրիդոր
նէ՞ տէրէճէ սըդլէթտէ իտի :

ԵՒՏԻՆՃԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ օնտան սօղրա պիր թօրպա-
նըն իչինէ քիւլ տօլտուրուպ , պաշընա
կէշիրտիլէր վէ թօրպանըն ալղընը պաղ-
լատըլար քի , նէֆէսի ալըպ վէրաիքճէ ,
քիւլ աղղընտան պուրնուրտան իչէրի
կիտէ : վէ օլ շէքիլմէյէճէք էղիյէթլէր-
լէ ալթը կիւն թէմամ դալտըգտան սօղ-
րա , Տրդատ պուլուրտու , էօնիւնէ կէ-
թիւրտիլէր , վէ կիւլիւմսիլէրէք ճէ-
վապ իթտի . «է՛յ Գրիդոր , աճապ տէ-

տիկին արքայութիւնտան մը կէլի-
յօրսուն) :

Գրիգոր տէտի. «Պէ՛լի, օնտան
կէլիյօրում. չիւնքի Ալլահ պէնի պու
ճէֆալարը չէքմէյէ նայիլ էթտիյինտէն,
օլ արքայութիւն պանա շիմտէն սօղրա
հազըր նազըր տըր. վէ սսլատա շիւպ-
հէմ Եօգ տուր. թէն իլէ տահա վար-
մամըլըմ ամմա, լաքին ճան իլէ տա-
շիմա կէօրիւր շաղ օլուրում» :

Տրդատ օլ տէմ մըրըլտայըպ, «Փէք
էյի» տէտի :

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ԶՆԴԱՐԱՆՔԸ ՏԵՐ

Վէ պույուրտու, պաշ աշաղը թէք-
րար աստըլար, վէ աիպինէ խունի դօ-
յուպ՝ գարնընա սու տօլտուրտըլար,
էօյլէ քի գարնը թուլում կիպի շիշտի :
Վէ թէքրար էօնիւնէ կէթիւրիպ տէտի .
«Էյ Գրիգոր, նէ՞ տէրսին, կուռլա-
րըմըպ սէճտէ կտէրմիսին, քի ճիւմ-
լէմիլէ սաղլըք վէ շէնիք տիրէր, Եօգ-
սա տահա էղիյէթլէր չէքէրմիսին» :

Գրիգոր ճէվապ վէրտի. «Պէն Եա-
լընըղ Ամենասուրբ Երրորդութիւն Եւ-
մի Ատուածութիւն օլան Ալլահըմա սէճ-
տէ էտէրիմ. զիրա օ՛լ տուր ճիւմլէմի-
ղին սահապը, սաղլըղը վէ շէնլիյի :
Թէօլպէլէր օլտուն, օլ սէնին ալլահ
տէտիյին կուռքլարը նէ՞ գապուլ էթ-
միշիմ, վէ նէ՞ տախի էտէրիմ» տէտի :

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃԸ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

Վէ օլ տէմ թէքրար պոյլուրտու ,
իքի դօլլարընտան աստըլար . վէ տէ-
միր փանչալար իլէ օլ նազիք թէնինի
օլ դատար գաղըտըլար քի քէմիքլէ-
րի կէօրիւնիւպ՝ եէր եիւզիւ գանա պօ-
յանտը : Տրդատ օլ էվլէլքի տէտիյինի
թէքրարլայըպ ճէվապ էթտի . «էյ Գրի-
գոր , տէտիյիմի էտէ՞րմիսին , եօգսա
տահա եօրուլուրմուտուն» :

Գրիգոր ճէվապ էթտի . «Պէն նի-
ճէ քի տէմիչիմ , Ալլահըմը ինքեար է-
տիճի տէյիլիմ , վէ շէյթանըն թալի-
մի իլէ եափըլան փուլթարա թապի օ-
լամամ . զիրա պէնիմ Ալլահըմ՝ պէնի
պու միհնէթլէրտէն դուրթարմայա գա-
տիր տիր : Օլ քի սէնի վէ սէն կիպի-
լէրի՝ ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ աթէչինէ
գարդ էյլէսէ կէրէք տիր քի օլ սէնի
եարատան Ալլահընը քէնտին ինքեար
էթտիքտէն սօզրա , պաշղալարընըտա
սանա պէյնգէթմէք իսթէրսին» :

Տրդատ ճէվապ էթտի . «Աճէպա
գա՞նդը Ալլահ տիր օլ քի սէնի պէնիմ
էլիմտէն դուրթարըպ , վէ եախօտ պա-
ղըտընը ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ աթէչի-
նէ գարդ էյլէյիպ՝ էպէտի եազապիլի-
յօր» :

ՅՆՈՒՆՃՈՒ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

Վէ պուլուրտու , տէմիրտէն չա-
լը տիքէնլէրի եափտըլար , էօյլէ պիր
շէյ քի , գանդը եանընա տիւշսէ , եօ-
գարըալ սիվրի կէլիր . վէ կէթիրիպ եէ-
րէ եայտըլար . վէ օլ ազիզին չըպ-
լագ թէնինի օլ տէմիր թիքէնլէրին
իւթիւնտէ օլ դատար եուվարլատըլար
քի միւպարէք թէնինտէ աւլա սաղ
եէր գալմատը : Վէ էրթէսի կիւն թէք-
րար Տրդատըն էօնիւնէ կէթիրտիէր ,
վէ Տրդատ ճէվապ էթտի , «Փէք չա-
շըյօրում քի պու գատար իսկէնճէլէ-
րէ տաւանըպ գալտըն վէ էօլմէտին ,
վէ էօլմէտիքտէն մա՛տա , տահա ճէ-
վապ տա վէրիյօրսուն» :

Գրիգոր ճշմարտ վերտի. «Պէնիմ
սալ գալալըլըմ քէնտի գուվլէթիմտէն
տէյիլ տիր, իլա Ալլահըմըն հիքմէթին-
տէն տիր. սէն կէօրիւպ պիլէսին քի
պիր ատամ Ալլահըն մուհապպէթինէ
կէօնիւ վերտիքտէն սօլրա պիր շէյ
հօգ տուր քի ծնու օլ սէվտատան ս-
յըրմաղա գատըր օլա: Վէ Ալլահըն պու
գատար հիքմէթինի կէօրիւպտէ. սէ-
նին կիպի ինանմայանլար, զըլամէթ
կիւնիւնտէ պէօյլ ք հիճապ սլիթընտա
դալաճագ տըրլար:»

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔԻ ՏԸՐ

ՏՐԻՍ թէքրար խըչմա կէլիպ
պուլուրաու, իրի թանէ տար տէմիր
գօլա եափտըլար, վէ տիղլէրինէ կէ-
չիրիպ, աղըր չէքիճլէր իլէ օլ գատար
վուրտուլար քի, օլ տէմիր գօլալարըն
տիպլէրի միւսպարէք տիղլէրինէ տա-
լանըպ, տիգ դափաղլարը ալըրմ ալ-
ըմ ալըրլար, վէ էօյլէճէ գալտորըպ

աստըլար. քի տիղլէրի փարէ փարէ օ-
լա: Վէ իւչ կիւն էօյլէ ասըլը գալ-
տըգտան սօլրա, թէքրար Տրգատըն
էօնիւնէ կէթիրիպ տուրտուրալար.
վէ Տրգատ ճշմարտ էթտի. «Գրիգոր,
կէօրտիւն մի քի սէնին օլ հէվա իւ-
միտլէրին, սէնի էլիմտէն գուրթարմա-
ղա գատըր օլմատըլար»

Գրիգոր տէտի. «Հէվա իւմիտ
սէնին իւմիտլէրին տիր, քի պէնի պու
գատար իսկէնճէլէր իլէ գօրգութուպ,
սանա ույտուրմաղա գատըր օլմատըն:
Նէ էզիյէթ վերտին իտէ, Ալլահըմըն
գուվլէթիլէ տայանտըմ տուրաում, վէ
օլ պէնիմ գալի իւմիտիմ իչիւն, քէն-
տիմի պու էզիյէթլէրէ վերտիմ: Զիրա
կէրէք թէզ վէ կէրէք կէճ, պու թէն
պօղուլաճագ տըր, վէ կէլիպ ուսթալար
ուսթասը, օլ պօղուլմուչ թէնլէրի եէ-
նիլէյէճէք տիր: Վէ հէր քիմի քի քէն-
տի օրէնքինտէ պուլուրա, ծնւարը ճան
վէ թէն իլէ էօյլէ շազ էտէճէք տիր
քի, տիլ իլէ սէօյլէնմէք միւմքին տէ-
տէյիլ տիր: Վէ հէր քիմի քի սէնին

կիպի ասիլիքոտ պուլուրսա, օնլարը ճան
վէ թէն իլէ ճէհէննէմին սէօյիւնմէզ
աթէշինէ աթսա կէրէք տիր»:

Օլտէմ Տրդատ զայնթիւ զաղէպէ
կէլիպ տէտի. «Սէնին Սլլահըն սէնի
եհնիլէմիշ, եհնիլէմէմիշ, պանա հա-
ճէթ տէյիլ տիր. լաքին սէնին կիպի-
լէրի սէօյիւնմէզ աթէշէ կէօնտէրէճէք
տիր տէտիլին իշիւն, պէն սէնի պոււն-
տա սէօյիւնիւր աթէշ իլէ եագայըմտա,
պօգայըմ սէնին Սլլահըն պէնի սէօ-
յիւնմէզ աթէշ իլէ նի՞ճէ եագապիլիօր»:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՉԱՐՉԱՐԱՆՔԸ ՏԸՐ

Վէ պուլուրտու, տէմիր սաճ ըլա
գուրչուն էրիթտիլէր, վէ սուրը Գրի-
գորու օթուրտուպ՝ օլ էրիմիշ գուրչու-
նու սու կիպի իւսթիւնէ տօլտուրտու-
լար քի պիւսպիլթիւն թէնի դալ-
րուլոր: Վէ օնտանտա էօլմէյիւպ, Սլ-
լահա տուա էտէր, վէ հէր սօրտուզ-
լարընա ճէվապ վէրիր իտի:

Վէ Տրդատ զի, ատէսէյլէ թա ճիւպ-
տէ գալարագ. «Արթըգ պէն շաշարմ
սէնին շիմաիլէտէք սազ գալտըղընա.
պու գատար իսկէնճիլէլտէն նա՞սըլ
գուրթուլուպտա էօլմէտին»:

Գրիգոր տէտի. «Սանա էվվէլտէն
տիմէտի՞մ մի քի Սլլահու աղիմ իւշ-
շան հաղրէթլէրի, տայիմա քէնտի պի
շարէ գուլլարընը էլտէն պըրագմայըպ,
վէ սէնին կիպի ասի գուլլարընը ու-
թանտըրըր տէյու»:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈՒՆ ԽՈՐՎԻՐԱՊԱ ԱԹԸԼՄԱՍԸ

ՏՐԴԱՏ զայն թէ տխուր, «Աճէպա տահա նէ՞ թիւրիւ իսկէնճէլէրէ քէնտիմէ ճէլպ էտէպիլիւրիմ տէյու տիւշիւնիւրքէն, օրատա հաղըր օլանլարտան պիւրիսի, Տրդատըն էօնիւնէ կէլիպ, «Փատիշահըմ, պիլի՞րմիսին քի պու Գրիգոր քի՞մ տիր» տէտի:

Տրդատ «Խայըր» տէտի:

Փատիշահըմ տէտի. «Պու Գրիգոր սէնին փէտէրինի գաթլ էտէն Սնակըն օյլու օլուպ, վէ պու գատար զէման տըր քի, պուրատայըտը իսէ տէ, պիզլէր տահա պիլմէզ իտիք: Հայոց մէմէլէքէթինի վիրան էթմէյէ սէպէպ օլան պունուն փէտէրի իմիշ: Իմտի, փատիշահըմ, չիւնքի պու ատամ օլ զայիմ գանլընըն օլլու տըր, պունա կիւնէշի տախի կէօսթէրմէք ճայիզ տէյիլ տիր» տէտի:

Տրդատ պու ճէվապը տիյնէյիպ, «Եա՛, չիւնքի էօյլէ իսէ, ալըն կէօ-

թիւրիւն պունու Սրտաշատ գույուսունա աթըն» տէյու էմր էյլէտի: Վէ օլ գույու էօյլէ գարանլըգ վէ չուգուր իտի քի, օլ տէվրտէ նէ՛ գատար գաթլէ միւսթահագգ վէ սիճիլի քէսիլմիշ գանլը, խըրսըզ վար իսէ, օլ գույույա աթարլար ըտը, վէ ատընա տախի խորվիրապ տէրլէր իտի քի, տէրին, չուգուր, տէմէք տիր. վէ իշինտէ էօյլէ աղղըն երլանլար վար ըտը քի ինսանը օլ սաաթ փարալայըպ եօլ էտէրլէր իտի:

Իմտի, օլ աղիզ Գրիգորը, օն իքի իսկէնճէլէրտէն վէ տահա կէօնակէօն էզիյէթլէրտէն սօլրա, քի թէմամ իքի երլ սիւրտիւ, էլ այագ պաղլը, կէօթիւրիւպ օլ Սրտաշատ գույուսունա աթարլար: Գույունուն աիպինէ էնտիքտէ, օլ աղղըն երլանլար՝ կէլիպ աղիզ Գրիգորուն չար էթրաֆընը գօղլայըպ, այագլարընը եալարլար ըտը, Վէ օլ կիճէ Սյլահըն մէլայիքի, պիր տուլ տիշէհինին ըույասընտա կէօրիւնիւպ, «Ֆիլան գույուտա Սյլահըն աղիզ գուլլու-

ընտան պիր քիմսէ վար տըր, կիւնտէ պիր էքմէք կէօթիւրիւպ միւճէրրէտ օլ գուլույա աթասըն» տէյու թէնպիհ էյլէտի. վէ մէրգումէ, օլ թէնպիհ իւզ-րէ, կիւնտէ պիր էքմէք կէօթիւրիւպ օրայա աթար ըտը:

Հիքմէթի խիւտա, օն իւշ սէնէ պու հալ իլէ, օլ վարընըլմասը միւմ-քինսիզ օլան մահալտէ վէ աթտէրլէն-միշ երլանլարըն իշինտէ սաղ ու սալիմ գալտը: Պագ թուաֆա քի դարանըդ-տա օն իւշ սէնէ սուսուզ սագլայան Ալ-լահ, աճէպա էքմէքսիզ տէ սագլամա-յա գատըր տէյիլ մի իտի. էվվէթ դա-տըր իտի, լաքին էօյլէ էթմէսինտէ հիքմէթլէր վար քի պիզլէրէ մալիւմ տէյիլ տիր:

Վէ կէօյիւն տէօրտիւնճիւ գաթըն-տա օլ Հրեշտակլարտան, Հագդ Թէա-լա պիր Հրեշտակ թային էթմիշ իտի քի, հէր կիւն կէլիպ օլ ալիզ իլէ մու-հապպէթ էտիւպ անը թէսէլլա էտէր իտի: Հաթթա Համբարձումուն տէօր-տիւնճիւ կիւնիւ տէ օլ Հրեշտակ կէլ-

մէտի, վէ էրթէսի կիւն սուրբ Գրիգոր սօրաու քի «Եւ' Հրեշտակ Աստուծոյ, տիւնքի կիւն նի՛շիւն կէլմէտին, ասլը նէ՞ իտի» տէյու:

Հրեշտակ ճէվապ վէրտի. «Եւ' սուրբ Գրիգոր, միաժին որդի Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզ կէօյէ Համբառ-նալ օլտուզը զէման, տօգուզ կիւն Հրեշ-տակլարըն իշինտէ, պէ հէր կիւն պի-րէր դաստա էյլէնիպ, ճիւմէմիզի միւ-պարէք ճէմալի իլէ մէսրուր էյլէտի: Վէ օնտան սօզրա պիզէ առէթ գալտը քի հէր երլ օլ տօգուզ կիւն արասըն-տա, կիւնտէ պիր դասըմըդտա ազիմ շէն-լիքլէր էճրա իտէլիմ: Չիւնքի տիւնքի կիւն Համբարձումուն տէօրտիւնճիւ կիւ-նի իտի, սըրա պիզլէրէ կէլմիշ օլուպ, ազիմ շէնլիլիմիզ օլտուզը հասէպիլլէ սիզէ կէլէմէտիմ»:

Վէ սուրբ Գրիգոր պու ճէվապը իշիթտիքտէ, եիւզիւնիւ եէրէ գօյուպ, Հագդ Թէալա հազրէթլէրինէ գահու-թիւն վէրտի քի օլ կիզլի սըրըր օլ կիւնէտէք քիմսէ պիլմէմիշ իբէն, Աս-

տուածութիւն քէնտինէ պիտիտրաի :

Տրդատ օլ ազիզի գուլույա աթ-
տըդտան սօղրա, ճիւմէ էյալէթէրի-
նէ ֆէրմանլար եազտը քի «Ֆէրմանըմ
վիստուլ պուլտուգտա, ճիւմէնիդէ մա-
լիւմ օլա, սիղ հէփսինիզ պիլիրսինիզ
քի, պու ճիւմէ էյալէթիմիղին շէնի
շէնլիյի կուռքլարըմըզն գուլվէթիլէ
տիր :

«Իմտի ճիւմէնիզ թիւրլիւ պէ թիւր-
լիւ փէշքէլէր վէ գուրպանլար իլէ հէր
սէմթինիզաէ պուլունան կուռքլարա րա-
յէթէր էտէսինիզ, վէ էյէրչի գապուլ
էթմէյէն պուլունուր իսէ, միւճէրրէտ
հագզընտան կէլմէք իշին ֆէրմանըմ
օլմուշ տուր : Նիճէ քի պէն տալիմա
խըղմէթիմտէ օլան սէվկիւլիւ ատամը-
մը ասլա էսիրկէմլիպ, կուռքլարըմը-
զը գապուլ էթմէտիյի իշին, թիւրլիւ
պէ թիւրլիւ իսկէնճէլէրտէն սօղրա,
էլ այագ պաղլը Արտաշատ գուլուսը-
նա աթաըրտըմ քի պու միսիլի օլան-
լարըն ճիւմէսինէ սէպէպ ի նասիհաթ
օլա» :

վէ տահա պու կիպի չօգ սէօղլէր
եազարլար ըտը : վէ Տրդատ օնտան
սօղրա, Անակըն էթտիյնէ մուգապիլ
օլմագ իշին, փէք չօգ առքէր ճէյ է-
տիւպ, Աճէմ մէմէքէթինի պօղուպ
եըզըպ վիրան էթմէքտէ օլուպ, անըն
գուլվէթինի հէր էյալէթտէ, Բօմատա,
Հինտտէ վէ տահա սալիր եէրլէրտէ
նագլ էտէրլէր իտի :

Ս. ՀՈՒՓՍԻՄԷ ՎԷ Ս. ԳԱՅԻԱՆԷ ԿՈՅՍԼԱՐԸՆ
ԱԶԻԶ ԵՕԼՏԱՇԼԱՐԸԻԼԷ ԲՕՄԱՏԱՆ ԳԱԶԸՊ
Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ՍԷՄԹԻՆԷ ԿԷԼՄԷԼԵՐԻ
ՎԷ ՏՐԴԱՏ ԹԱԳԱՒՈՐՏԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿ
ՕԼՈՒՆՄԱԼԱՐԸ

ՈՒ զէմանլարտա Դիոկղէտիանոս
Բօմա փատիշահը, քեաֆֆէյի մէմլէրէ-
թինէ թաավիրճիլէր կէօնտէրտի, քի
նէրէտէ պիր կիւղէլ զըլ պուլտուրլար
իսէ, սուրէթ ու էնտամընը եաղընըլ ր
քի գա'նղըսընը պէյէնիրսէ քէնտինէ
պէնտ էյլէյէ :

Վէ թաավիրճիլէր կէզիպ եաղար
իքէն, Բօմա սէմթինտէ, եապսն պիր
եէրտէ, տաղ արասընտա, պիր կուսա-
նաց վանք պուլտուլար. վէ զ ր իլէ
իչէրի կիրիպ կէօրտիւլէր քի պիր ալ
ճգնաւոյ գըզլար, գարալար, կիյինմիչ
տուա էտէրլէր իտի. վէ իչլէրինտէ պիր
գըզ վար ըտը քի, կէօրտիւլէրի կի-
պի հայրան օլտուլար, վէ օլ սաաթ
թաավիրի էնտամընը եաղըպ փատիշա-

հա կէօթիւրտիւլէր : Պու րէսմի Դիոկ-
ղէտիանոս կէօրտիւլէրտէ, աղլը պա-
շընտան կէտիպ փէրիշան օլտու, վէ օլ
սաաթ «Տիւլիւն թէտարիքեաթը կէօ-
րիւլիւսիւն» տէյու էմր էյլէտի :

Վէ լաքին վանքտա օլան աղիզ կոյս-
լար պու ահվալի իչիթտիքտէ, պիր եէ-
րէ ճէմ օլուպ, աղլաշարադ տուայա
տուրտուլար. վէ չօգ կէօլ եաղլարը
տէօքիւպ, «Ո՛վ Տէր Աստուած, պիզի
պու փորձութիւնտան խէլաս էյլէ» տէ-
յու Ալլահա նիյաղ էթտիլէր : Վէ տուա-
լարընը թէմամ էթտիքտէ, գալզըպ
օրատան ֆիրար էթտիլէր : Տէյիլ քի
էօլմէքտէն գօրգտուգլարը իչիւն, իլլա
օլ փուլթիէրէսթ փատիշահըն տիւնեա-
լըգ նիյէթինտէն քէնտիլէրինին փագ-
լըղընը գուրթարմագ իչիւն : Վէ օլ զա-
յիֆ պէտէն կոյսլար, զայիֆ կէյիմլէ-
րիլէ էօյլէճէ, տաղլար չէօլլէր աշարագ,
եուրտսուլ մէքեանսըզ գալարագ, կէ-
լիպ Հայոց ս՛մթինէ տիւլտիւլէր :

Պարընաճագ պիր մահալլէրի օլ-
մայըպ, էլճմիաճին սէմթինտէ պաղլար

արասընտա էսկի զէմանտան եափըլմը
օլան պիր շիրէխանէ պուլուպ, աճ սու-
սուզ, եաթագսըզ, էօրթիւսիւզ, օրա-
ճըգտա խքեան էթտիլէր: Քէնարի պէօ-
յիւքէրինին իսմի Գայիանէ, վէ պէյէ-
նիլէն կոյսուն իսմի Հուփսիմէ իտի:

Օլ ազիզլէրին պիրիսի սըրչա պօն-
ճուզլարը եափմագ պիլտիլինտէն,
կիւնտէ եափտըղընը կէօթիւրիւպ շէ-
հիրտէ սաթարագ, ընա կէօրէ էքիւք
ալըպ, հէփիսի ընունլա կէչինիրլէր ի-
տի, վէ պունլարըն հէր պիրի փատի-
շահ վէ պէյզատէլէր սինսիլէսինտէն ի-
տիլէր:

Վէ Դիոկղէտիանոս տիւլիւն թէ-
տարիքեաթընը թէքմիլ էթտիքատէն սօղ-
րա, ազիմ սալթանաթլէ գօշուլարընը
եօլլատը քի, օլ ազիզ Հուփսի Էյի իզ-
ղէթլէյիպ կէթիրսիլէր տէյու: Կէտէն-
լէր վանքա կիրտիլէր իսէ հիչ քիմսէյի
պուլմատըլար. քէնտի քէնտիլէրինէ
շաշտըլար. վէ պու նէ տիր տէյի պիր-
պիրինէ կէշտիլէր:

Պու հալի թագաւոր իշիթտիքտէ,

պաշընտա ազըլ դալմայըպ վէ դա, էթ
խըրսլանըպ («Չափուգ պուլունսուն») տէ-
տի:

Վէ պիւթիւն մէմլէքէթի արաշ-
տըրըպ պուլմատըզլարը հալտէ, խա-
պէր ալտըլար քի Հայոց սէմթինէ ֆի-
րար էթմիլէր: Օլ սաաթ Դիոկղէտիա-
նոս, Տրդատ թագաւորա պու սուրէթ-
տէ պիր նամէ եազտը:

«Պէնիմ սէվկիւլի գարտաշըմ Տըր-
դատ թագաւոր: Մալիւմիւն օլա քի,
պու Քրիստոնեալարըն մէլանէթի գա-
լծը չօգ օլտու պիղէ, թա՛քի օսանտըր-
տըլար պիղի. պիղիմ գըլըճըմըզ աշըն-
տը, պունլար էօլմէքտէն օսանմատը-
լար. նէ՛ գատար իսկէնճէ էթտիք իսէ՛
օլ գատար ազտըլար:

«Սէօզիւմիւն էնճամը պու տուր
քի, իչլէրինտէ պիր գըզ կէօրիւպ,
քէնտիմէ ալմագ նիլէթինտէ իքէն,
պունա քախի իհանէթ էտիպ, էլիւմ-
տէն գաշտըլար, վէ շիմտի խապէր ալ-
տըմ քի սէնին մէմլէքէթինէ կէլմիլլէր
տիր:

«Իմո՛ւի պէնիմ գարտաշրմ, մուգայ-
հէ՛տ օլուպ տրաշտըրասըն. պուլուն-
տուղը հալտէ, իսթէրսէն քէնտին ալ,
իսթէր պանա կէօնտէր, իքիսի տէ մագ-
պուլում տըր, հէման պէնի ութանտըր-
մա, վէ տէվլէթինլէ վար օլ»:

Տրգատ պու նոմէյի օգուտուղը
կիպի, շիքեար պուլմուշ ավճը միսա-
լի, օլ ստաթ հէր եանա տտէմլէր կէօն-
տէրիպ չարչափուգ պուլունմասընը էմր
էյլէտի: Վէ պիր գաչ կիւնտէն սօղրա,
վարտըլար օլ տէտիյիմիզ վիրանճա շի-
րէխանէ իշինտէ, քի հայճա հնճան
տէնիլիր, օլ ազիլ գըղլարը տուատա
պուլատուար:

Այլահըն հիքմէթինէ ագըլ էրմէզ,
աճէպա պու պէլատան սագլամաղա գա-
տըր տէյիլ մի իտի, լաքին օլ ազիլ-
լէրին հաւատըր, նէ թիւրլիւ գալի
օլտուղը պէյան օլսա կէրէք իտի. նի-
ճէ քի երանելի սուրը Գըրիդըրըն օլ-
տու: Վէ պիզիմ հաւատըա կէլմէմիզէ
սէպէպ օլուպ, Այլահըն քէրէմիլէ Թան-
զըրսընը թանըմայան գուլլարընա իզ-

հար էթմէք հիքմէթլէրի վար քի, ան-
ճագ քէնաի պիլլիր:

Իմո՛ւի պու ազիլ ճգնաւոր գըղլա-
րը պուլտուգլարը կիպի, փատիշահա
խապէր վէրիպ, իքի կիւն օրատա ալը
գօյտուլար:

Վէ օլ իքի կիւն զարֆընտա օլ
չէմս սիմա ազիլ Հուփսիմէնին սէյրի-
նէ կէլմէտիք աճէպա քիմսէ գալար՝
մը. հէր կէօրէն թէաճիւպ էաիպ, հայ-
րան օլուրլար ըտը, վէ հալ պու քի օլ
երանելի կոյսլար եիւզլէրինի եէրէ գօ-
յուպ, Այլահ հազրէթլէրինէ նիյազ էթ-
մէքտէն տուը օլմաղլար ըտը:

«Եւ՛ Բապպ, պիզի պու հեթա-
նոսլարըն նափադ նիյէթինտէն ազատ
էյլէ, վէ պիզիմ կուսութիւնուլըրը պու
պիզմ անօրէնլէրտէն սէն սագլա» տէյի
գան վէ եաչ տէօքէրլէր իտի:

Վէ չիւնքի խալգ օլ երանելի Հը-
ռիփսիմէնին կիւզէլլիյինէ շաչուպ, փա-
տիշահա նադլ էթտիլէր, էմր էթտի
քի, «Վարըն լիպասլարլա տօնատըպ,
արապայա գօյարագ իզզէթլէրլէ պու-

րայա կէթիւրին» տէյու : Օլ տէմ վա-
րլալ աղիդ Հռիփսիմէյէ միւթտէ վէր-
տիւէր , քի սէնի փատիշահըմըդ քէնտի-
նէ լայըդ կէօրտիւ , թագուհի օլտաճագ-
սըն :

Աղիդ Գայիանէ պու ճէվապը էշիթ-
տիքտէ , նասիհաթա պաշլայըպ , տէտի .
«Գըղըմ Հռիփսիմէ , կէօղիւմիւն նուրու ,
Ֆիքր իյլէ , նէ չէքիւ տիւնեալըդ փառ-
քընա էրիպ Գրիստոսուն եօլունա կիր-
տին , վէ քէնտին փատիշահ սօյունտան
իքէն , պու սէֆիլլիյի ըատէթինլէ գա-
պուլ էյլէտին» տէյէրէք , էմսալի չօդ
սէօղլէր սէօյլէտի :

Պու սէօղլէրի էշիթտիքտէ , աղիդ
Հռիփսիմէ տիղլէրինի եէրէ գօյուպ ,
«Եա՛ Րապպըմ , սէնտէն մատէ քիմսէմ
եօդտուր , իւմիտիմ սէն սին , պէնի տիւն-
եա շիրքինտէն խէլաս էյլէ» տէյու ու-
ղուն ուղատըյա նիյազ էյլէտի : Օնտա
հաղըր պուլունան կոյսլար տախի , քէ-
զալիք սուրը Հռիփսիմէ կիպի տուա
էտէրլէր իաի :

Օլ տէմ կէօքտէն կիւրիւլթիւլէ պիր

սէտա էշիտիլտի քի , «Ասլա գօրգմա-
յասընըդ , Պէն սիղին իլէ պիրլիքտէյիմ»
տէյու :

Օլ սէսին աղիմ կիւրիւլթիւսինտէն ,
չօդ քիմէսնէլէր սէրսէմ կիպի եէրէ սէր-
փիլիպ պիհուտ գալտըլար :

Օրթալըդ պու հալ իւզրէ իքէն ,
վարտըլար փատիշահ հալի վագաա
չու չէքիւ տիր տէյի նագլ էթտիլէր :
Վէ Տրգատ չիւնքի տույտու քի , օլ
աղիզին ըիզասը քէնտինէ եագըն տէ-
յիլ տիր , զայէթլէ զապէպէ կէլիպ ,
«Նիչէ քի քէնտի տէվլէթինի թանը-
մատը , վարըն սաչընտան թուլուն տա՛
չէքէրէք վէ սիւրիւքլէյէրէք պուրայա
կէթիւրին» տէյու էմը էթտի :

Տէրհալ փատիշահըն էմրի իւզրէ
իճրասընտա պուլունարագ , երանելի
Հռիփսիմէյի եիւզի իւթիւնէ , չէքէ-
րէք չէքիշտիրէրէք , փատիշահըն սէ-
րայընա կէթիւրիպ , պիր օտայա հալի
էթտիլէր :

Մէրսումէ եինէ տուայա տուրուպ ,
չօդ նիյազ էյլէտի : Վէ տահա տուա-
տա իքէն , փատիշահ կէլիպ իչէրի կիր-

տի, վէ սուրբ Հռիփսիմէ իլէ էլլէշ-
տիքոնէ, Հագգ Թէալանըն քերէմիլլէ,
եէտի սաաթ մըգտարը օլ նէվճիվան
պաքիրէ, փատիշահ իլէ էլլէշիպ օլ դահ-
րաման Տրգատը պիր թագրիպ քիւ-
շիւք չօծուք միսալի եէրէ չարփոր:

Օլ քի Բուսթիսթան սէմթինէտէք
գուվվէթի նամ վէրմիլ իտի, պուրա-
ճըգտա, հիքմէթի խիւտա, պիր զայըֆ
զըղա գուվվէթի եէթիշմէյիպ մաղլուպ
օլտուղունտան, էօվքէսինտէն նէ' է-
տէճէյինի պիլէմէզ իտի: Տէֆա էմը
էլլէտի քի Գայիանէյի կէթիրսինլէր,
քի քէնտի չըրաղընա էօյիւտ նասիհաթ
վէրսին փատիշահա դարչը տուրտուղը
իշիւն:

Երանելի Գայիանէ եանընա կէլ-
տիքաէ շու միսիլլի նասիհաթ էթմէյէ
պաշլատը, «Պէնիմ սէվկիւլի վէ կէօ-
զիւմին նուրու գըզըմ' Հռիփսիմէ, տիւն-
եանըն ֆանի փառքընա ալտանմայասըն,
վէ էօլմէքտէն տախի աալա դօրգմայա-
սըն...» : Պու կիպի սէօղլէր իլէ տա-
հա նիշէ պին նասիհաթլար էյլէտի:

Վէ օրատա էֆրէնճ լիսանընտան
աշնայան պաղը քիմնէլէր պուլունուպ,
նասիհաթը նէ' եիւղտէն օլտուղընը ի-
շիտիւպ, օլ սաաթ թաշըլա աղղընա
վուրուպ տիշլէրինի տէօքտիլէր: Վէ
սանիյէն պագտըլար քի աալա վաղիֆէ
էտինմէյիպ, եինէ օլ միսիլլի նասիհաթ-
լար էտիյօր, սաշընտան թութուպ վու-
րարագ տէօյէրէք տըշարը չէքտիլէր:

Վէ Տրգատ թէքրար սուրբ Հռիփ-
սիմէնին եանընա վարըպ, իւշ սաաթ
գատար սավաշտըգտան սօղրա, Լիլա-
հըն լուսթու ինայէթիլլէ եինէ պուվ-
վէթլէնիպ, փատիշահը թէքրար եէրէ
չարփարագ, քէնտիսի տախի սէրայ-
տան տըշարը չըգըպ ֆիրար էթտի, քի
հիշ պիր քիմնէ գարչը տուրամաղ օյաու:

Վէ վարըպ եօլտաշարընա, Ալլու-
հըն գուվվէթիլլէ, օլ դահրաման թա-
գաւորը եէնտիմ տէյու միւթաէ էյլէ-
տի: Վէ շաղ օլարագ տէտի. «Պու կիւն
պէնիմ տիւլիւնիւմիւն կիւնիւ տիր,
շաղ օլուն ճիւմլէնիլ. գըզըլ գանլար իլէ
տօնատըպ, պէնի կէլին էյլէյիլիլ»:

Վէ տահա պաղը սէօղէր սէօղէ-
տիքսէն ոօղրա, պիր եիւքսէք եէրէ
չըգըպ տուայա տուրտու, վէ եիւզիւ-
նի եէրէ սիւրէրէք կիճէ վաղթընտա
տուատա իքէն խասապար եէթիչիպ,
էլլէրինի արտընա պաղայըպ, «Տիլինի
չըգար» տէտիլէր, վէ հիչ գարըը գօ-
մայարապ չըգարաըղընտա՝ քէստիլէր:

Վէ օնտան ոօղրա էսկիճէ շալընը
պէլինտէն չըգարըպ, եէրէ տէօրթ գա-
ղըք չադտըլար, վէ էլլէրինի այադ-
լարընը օլ գաղըգլարա պաղլայըպ կէր-
տիլէր, վէ պիր մօմ աթէչի իլէ պիւ-
թիւն թէնինի, հազըպ քէպապ էթտի-
լէր, վէ դուճաղընա իրի թաչլար պը-
րազըպ, պաղըրսադլարընը տըշարը
տէօքտիլէր, վէ Սլահըն հիքմէթ ու
ինայէթիլլէ տահա սաղ իքէն, իքի կէօզ-
լէրինի օյտուլար: Վէ օնտան ոօղրա
տախի հէր քիմ փատիշահըն էմրինէ
գարըը կէլէճէք օլուրսա, պուռնուն կի-
պի օլուր տէյէրէք, միւպարէք թէնի-
նի փարէ փարչէ էթտիլէր:

Օլ երանիլի կոյսուն աղիղ եօլտաշ-
լարընտան օթուղ իքի նուֆուզ օրատա

պուլունուպ, սուրբ կոյսըն փարէ փար-
չա օլան աղիղ թէնինի տէֆն էթմէյէ
միւրատ էթտիլլէրինտէ, քեաֆֆէսինի
դըլըճտան կէչիրտիլէր. վէ օլ աղիղ-
լէր տախի, ճանլարընը թէսլիմ էյլէ-
տիլլէրինտէ շէօլլէ տէտիլէր. «Սէվ-
տիք սէնի եա՛ Ռապպի, քի էչիտէսին
նիյաղըմըղը: Շիւքիւրլէր օլսուն սանա,
քի պիղի պու կիւնէ լայըգ էյլէտին».
վէ տախի պուռնուն կիպի սէօղէրլէ
միւպարէք ճանլարընը Սլահա թէսլիմ
էթտիլէր:

Մէրսումէ աղիղլէրտէն պիրինին
խասթա օլտուղը հասէպիլլէ, եօլտաշ-
լարըլլէ կէլէմէյիպ, օլ հնճանըն իչին-
տէ եաթմըլ ըար, վէ օնու տա օրա-
ճըգտա թէլէֆ էթտիլէր, քի օլ տախի
համտու սէնա էյլէյիպ, «Գոհութիւն
սանա էֆէնտիմ, քի պէնի տէ եօլտաշ-
լարըմտան այըրմայըպ, լութֆուռա լա-
յըգ էյլէտին» տէյէրէք, բուհունը թէս-
լիմ էյլէտի:

Վէ էրթէսի կիւն, սուրբ Գայիա-
նէյի տախի իքի աղիղ եօլտաշլարը իլէ

տէօրաւոր դաղըղա պաղլալըպ, թօփուգ-
լարընտան դամըշ գօյուպ իւֆիւրտիւ-
լէր, վէ հօյլէճէ գուզու կիպի շիշիր-
տիքտէն սօղրա՝ տէրիլէրինի այազլա-
րընտան կէօյսիւնէտէք թուլում չըգար-
տըլար:

Վէ օնտան սօղրա, չիւնքի աղիզ
Գայիանէ սուրբ Հօփսիմէյէ նաօհնաթ
էթմիշ իտի, օնուսն իշիւն տիլլէրինի
էքսէլէրինտէն չէքտիլէր: Վէ տահա
հիքմէթի Պարի, ճանլարը թէնտէ իքէն,
պաշլարընը քէստիլէր:

Վէ սուրբ Գայիանէ պու էղիյէթ-
լէր իշինտէ Ալլահա շիւքր էտիպ, սուս
վէ նիյազ էլլէտի, վէ հօյլէճէ աղիզ
ճանլարընը թէսլիմ էթտիլէր:

Վէ էթթէսի կիւն, աղիզ Հօփսի-
մէնին, վէ սուրբ Գայիանէնին, վէ օլ
պիր աղիզ կոյսլարըն, միւպարէք թէն-
լէրինի պիր եապան եէրէ չէքիպ, գուրտ-
լար էօնիւնէ աթտըլար, վէ Ալլահըն
հիքմէթիլէ պիր հալվան եանլարընա
վարամայըպ, օլ աղիզ մարմինլէր կիւլ-
լէր սիւմպիլլէր կիպի օրաճըղտա գալ-
արլար:

ՏՐԴԱՏԸՆ ՏՕՄՈՒԶ ՇԷՔԼԻՆԷ ԹԱՀՎԻԼ
ՕԼՄԱՍԸ ՏԸՐ

Պոռ իշլէրտէն սօղրա, Տրդատ
աղիզ Հօփսիմէնին պիմէնէնտ հիւսնիւ-
նիւ խայալընա կէթիւրտիքճէ, քէնտի
քէնտինի մէրադլալըպ, «Մհ, վա՛հ»
էտիւպ կիւն պէ կիւն փէրիշան օլտու:
Վէ ալթը կիւն մըգտարը պու հալ իւզ-
րէ օլուպ, օնտան սօղրա, սէվտասընը
պիր աղ տաղըթմադ իշիւն «Ավ թէ-
տարիքի կէօրիւսին» տէյի էմր էթտի:

Վէ աթընա պինիպ ալա կիտէր-
քէն, զաֆիլէն աթընտան աշաղա տիւ-
շիւպ, Ալլահըն զաղապիլէ օլ սաաթ
տօմուզ օլտու, վէ դամըշլըղա տօղրու
սէյերթմէյէ պաշլաւը: Վէ պիւթիւն
թէվապիտի տիվանէ օլարադ, էթտիք-
լէրինի պիւմէզլէր իտի: Պու հալ իւզ-
րէ իքէն՝ պիր զէմանտէն սօղրա, Տըր-
դատըն Խոսրոպիղուխտ նամ դըզ դա-
րընտալընըն բույասընտա հրէշտակ Սա-
տուծոյ կէօրիւնիւպ, «Բա՛քի Արտա-

շատ գուլուսունա գօլ վէ այազլարը պաղլը ամըլըլ օլան Գրիգորը կէթիւրթմէյինճէ՝ սիզին տէրտինիզէ տէրման պուլամայաճագսընըզ» տէյու խապէր վէրտի:

Վէ սապահ օլտուդտա, Խոսրովի-գուխտ իշխանլարը պաշընա պիրիքթի-րիպ, օլ կիճէ տիւշիւնաէ էշիթտիյինի նագլ էյլէտիքտէ, քեաֆֆէսի կիւլիւմ սիւյէրէք իսթիհզա էթտիլէր, վէ «Սահիհէն տիվանէ օլմուշուռն, զիրա ծն իւշ սէնէտէն պէրու օլ երլանլար մէքեանը օլան պիր մահալտէ Գրիգոր գալմամըլ օլտուդտան գաթինազար՝ քէմիքլէրինին տախի պուլունմասընա շիւպհէմիզ վար տըր . . . » տէտիքլէրինտէ, Խոսրովիգուխտ խէճիլ գալըպ, արթըգ աղըզ աչամազ օլտու:

Օնտան սօղրա, օլ հրեշտակ Աստուծոյ իւշ տէօրթ քէրրէ տահա կէօրիւնիւպ, եինէ օլ ճէվապը սէօյլէտի. Խոսրովիգուխտ, եինէ պէնի մէզագ էտէրլէր տէյի ութանաղընտան՝ քիմսէյէ պիր շէյ սէօյլէմէտի:

Պիր կիճէ տահա կէօրիւնիւպ, «էյէրշի պու տէտիյիմի խալգա սէօյլէյիպ վէ իճրասընտա պուլունմազ իսէն՝ պիլմիշ օլ քի թիւրլիւ պէլալարա տիւշար օլաճագսըն» տէյու խապէր վէրտի Պունուն իւզէրինէ արթըգ պիչարէ գալըպ, թէքրարէն ութանաղադ նագլ էյլէտի Վէ իշխանլար իշիթտիքտէ՝ «Պունտա պիր հիքմէթ օլմագ կէրէք» տէտիլէր: Վէ օլ սաաթ Օտա իսմինտէ իշխանը իրսալ էթտիլէր քի վարըպ Արտաշատտա օլան աղիզ Գրիգորու, էյէրշի սաղ իսէ, չըգարըպ կէթիւրտին տէյու:

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈՒ ԽՈՐՎԻՐԱՊՏԱՆ
ԶԸԳԱՐՏԸԳԼԱՐԸ ՏԸՐ

ՄԵՐԳՈՒՄ Օտա վարդապետ Արտաշատ շէհրինէ կերտիքտէ, շէհրին էհալիսի պու հալէ ալեհաճ օլուպ, օնլար տա կիւլիւշիւպ մէզադ էթտիլէր. վէ պիր չօգ խալդ, «Պագալըմ պու նէ՛ հալ տըր» տէյէրէք պիրիքտէ կիթտիլէր: Գուլյունուն աղղընա վարտըզլարընտա, ուղղուն պիր իփ աշաղը սարղըթտըլար, վէ օլ կիտէն իշխան, «Եա՛ Գրիգոր, սա՛ղ մը սըն» տէյի սիւալ էյլէտիքտէ, սուրբ Գրիգոր, սաղլան իփին ուճունու թութուպ սարսարագ, «Ալահըն լուծֆ ու քէրէմիլլէ սա՛ղըմ» տէյու ճէվապ վէրտի:

Օլ տէմ ճիւմլէսի մաթ օլուպ՝ «Պու նէ՛ թիւրլիւ հիքմէթ տիր» տէյու պիրիպիրլինին եիւզիւնէ պագարադ շաշագալտըլար:

Իշխան նիտա էյլէտի, «Եա՛ աղիզ Գրիգոր, իփին ուճունու թութ քի, սէ-

նի եօդարը չէքէլիմ, զիրա սէնին Ալահըն, սէնի պուրատան չըդարմաղապիլլէ թէնպիհ էյլէտի» տէտի:

Օլ տէմ երանեղի Գրիգոր, իփին ուճունը թութուպ եօդարը չըդար, վէ աղիզին թէնի, երլանլարըն զէհիրլի զօգուսընտան ետրալանմըլ օլտուղընտան, աղիզ թէնինի եուլուպ, վէ եէնի էսվապլար կիյտիրիպ, մէմնունիյէթլէ ալըպ շէհրէ կէթիրտիլէր: Սուրբ Գրիգոր շէհրէ տաիլ օլտուգտա, պսգտը քի փատիշահ վէ թէվապիսի վէ շէհիր խալդը, վէլ հասըլ ճիւմլէսի տիվանէ օլուպ, վահշի կիպի էթտիքլէրինի պիլմէզլէր իտի:

Օլ տէմ աղիզ տիպլէրինի եէրէ գօյուպ, աղլայարագ տուա վէ նիյազ էյլէտի քի, օլ սաաթ ճիւմլէսինին աղլը պաշընա կէլիպ, վէ քեաֆֆէսի չըլլըպլագ օլտուզլարընտան, պիրպիրինտէն ութանըպ էսվապլարընը կիյմէյէ պաշլատըլար, վէ սուրբ Գրիգորուն աշաղընա տիւշիւպ «Մեղայ» տէտիլէր: Երանեղի Գրիգորիօս պունլարը ա-

յաղա տուրտուրուպ՝ «Նէ՞ իտէրսինիդ. պէն տէ սիզին կիպի ինսանրմ, սիզէ եալընըզ լազըմ օլան շէյ պու քի սիզի եարատան Ալլահը թանըյըպ, օնտ սէճ-տէ իտէսինիդ . . . » տէտիւ Վէ պու կի-պի պիր դաշ տահա նատինաթլար էթ-տիքտէն սօյրա, սուրբ Գրիգոր սիւալ էթտի քի, Քրիստոս էֆէնտիմիզին ա-զիզ նահատակարընըն միւպարէք թէն-լէրինի նէ՞րէյէ դօյաունուզ», ճէվապ վէրիպ տէտիլէր, «էֆէնտիմ, հանկը նահատակար իշին սօրարսըն»:

Տէտի սուրբ Գրիգոր, «Սնլար քի Ալլահըն եօլունա շէհիտ օլունպ, սիզին էլինիզէ էօլմիւլէր տիր»։ Վէ չիւնքի տույաուլար քի, սուրբ Հռիփսիմեանց կուսանաց իշին սէօյլէյօր, տէրհալ վա-րըպ եէրինի կէօթէրտիլէր:

Երանելի կոյալարըն ազիզ թէնլէ-րինի աթաղաղարը կիւնտէն, սուրբ Գրի-գորուն կէլմէսինէտէք տօգուզ կիւն օլմուշ ըտը, վէ օլ տօգուզ կիւն դար-ֆընտա աուա պիր ճանաւար եախօտ պիր գուշ եանլարընա վարմատըգտան

մատէ, միւպարէք թէնլէրի տախի դօդ-մամըշ իտիւ:

Օլ տէմ վարտըլար թիւրլիւ լի-պասլար կէթիրտիլէր քի, քէֆին էթ-սինլէր: Սուրբ Գրիգոր ճէվապ էթտի. «Շիմտիլիք սիզին գուժաշարընըզ պու ազիզլէրին թէնինէ քէֆին օլմայա լա-յըդ տէյիլ տիր, լաքին կիւն օլա քի լայըգ օլսունլար» տէտի:

Պատէհու, հէր պիրինի քէնտիլէ-րինին էսկիճէ շալընըն իշինէ ալըպ, օլ սաքին օլտուգլարը հնճանըն իշինէ կէօ-թիւրիւպ, պիր շէհիտէ լազըմ օլան մէվթիյէ բէսմինի իճրա էյլէյիպ, տէֆն էյլէտի: Քէնտիսի օլ կիճէ օրատա սա-պահատէք տուա վէ նիյազ էյլէտի քի, «Եա՛ Րապպ, սէն պու միլլէթէ ֆիրա-սէթ վէր քի, իտրագ էտիպ սէնին ազիզտէն ազիզ օլտուգունը ֆարգ էթ-սինլէր»:

Վէ սապահ օլտուգտա թաղաւոր վէ իշխանլար, վէ խալգտան պիր չօգ-քիմսէլէր, կէլիպ սուրբ Գրիգորուն վէ օլ ազիզ կոյս նահատակարըն էօ-

նիւնէ տիւշիւպ, աղլայարագ թէօվպէ
էտէրլէր իտի :

Սուրբ Դրեգոր օլ վագըթ, «Էկէր-
շի սուլընըղ ալֆ օլմագ, վէ տէրտլե-
րինիզէ տէրման պուլմագ իսթէր իսե-
նիզ, սիզի եօգտան վար էտէն Ալլահա
իման էտին, վէ հիքմէթինէ ալեհան
օլուն. նասըլ քի աղիզ Հռիփսիմէնին,
Ալլահըն գուլվէթիյլէ, էթտիյի մէրտ-
լիյի կէօգիւնիւլլէ կէօրտիւնիւլզ, վէ
պանա օլան սիյասէթի տախի ճիւմլէ-
նիզ պիլիրսինիզ քի, օլ գատար իս-
կէնճէլէրտէն սօղրա, օն իւշ երլ մըգ-
տարըտա օլ գարանլըգ գույուտա վէ
ազգըն երլանլար իշինտէ աօլա խէվֆ
էթմէյէրէք սաղ ու սէլիմ գալմամ, Ալ-
լահըմըն պիր հիքմէթի տէյլի՞մ մի տիր :
Իմտի պունլարը ֆիքր էտիպ թանը-
յըն օլ Ալլահը, քի սիզի գարանլըգտան
այտընլըղա չըգաբմաղա գատիր տիր :
Վէ էթտիյինիզ եօլտուգլուղա փիւշ-
ման օլուն քի, Ալլահըն լութֆ ու քե-
րէմինէ լայըգ օլասընըղ » տէտի : Վէ
տահա պունուն կիպի չօգ նասիհաթլար

վէրտիքտէն սօղրա, պաշլատը Ալլահըն
պիր օլտուղընը, վէ անըն ագըլ վէ
սըրըր էրմէյէն հիքմէթինի, տիւնեա-
նըն էվվէլինտէն ախըրընատէք վու-
գուա կէլմիշլէրի վէ կէլէճէքլէրի, վէ
Մարգարէլէրին կէլիպ, Գրիստոսուն
տիւնեայէ կէլէճէյինտէն խապեր վէր-
տիքլէրինի, վէ Գրիստոսուն կէլիպ
նիշէ էզիյէթ չէքէրէք, պիզի ճէհէն-
նէմտէն գուրթարտըղընը պիր պիր նազլ
էյլէտի :

Պու կիպի թէմամ ալթմըշ ալթը
կիւն, կիճէլէրի տուա էտիպ, կիւն-
տիւղլէրի տէ վաղ վէրեր իտի :

Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ ԻԶԻՆ ԿԵՕՐԻՒԼԷՆ ՏԵՍԻԼՔ

ԱԼԹՄԸՇ ալթը կիւն թէմամըն-
տա, սուրբ Գրիգոր քէլամէ աղազ է-
տիպ, «Տիյնէյինիզ, սիզէ Ալլահըն պիր
հիքմէթինի տահա նագլ էտէյիմ: Պու
կիճէնին եարըսընտա, սիզլէր ույգու-
տա իքէն, վէ պէն տէ Ալլահըն սիզէ
էթտիյի քէրէմլէրի, վէ ոլ աղիզէ պա-
քիրէլէրին փառքընը ֆիքր էտէրքէն,
ֆիլ հալ պիր աղիմ կիւրիւլթիւյէ կէօք
եիւզիւ աչլտը, վէ նուրչէհրէ պիր ա-
տէմ, Գրիգորիէ, տէյու սէսլէնտի. վէ
պէն ոլ տէմ գօրգումտան եէրէ գա-
փանտըմ:

«Թէքրար սէսլէնտի վէ տէտի,
եօգարը պագ քի Ալլահըն հիքմէթինի
սանա կէօթէրէյիմ: Վէ եօգարը պագ-
տըլըմտա, կէօքտէն նուր սաչլըպ,
եէր եիւզիւնէ եայլտը, վէ ոլ նուր
իլէ պիրլիքտէ, եազ կիւնիւնտէքի կիւ-
նէչ իչինտէ կէօրիւնէն թօզլար կիպի
հիսապսըզ հրեշտակլար եէրէ էնտիլէր:

Վէ ոլ հրեշտակլարըն արտընճա պիր
հէյպէթլի քիմէն էնտի, վէ էլինտէ տէ
ալթուն թօփուզ վար իտի: Օլ ալթուն
թօփուզը եէր եիւզիւնէ վուրարգտա,
զէմինտէն պիր ազիմ կիւրիւլթիւ չը-
գըպ, եէր եիւզիւ օվա կիպի տիւմ
տիւզ օլտու:

«Պու մապէյնտէ, չըգըրգտան չըգ-
մըչ կիպի պէօյիւք պիր ալթուն տի-
րէք գօնուլտու, վէ իւզէրինէ աթէչ-
տէն եափըլմըչ կիպի պիր տիրէք տի-
քիլտի, վէ զնուն իւզէրինէ նուրտան
պիր Խաչ գօնուլտու:

«Սանիյէն՝ իւչ տիրէք տահա, պի-
րի սուրբ Գալիանէնին իքի եօլտաչըյ-
լա նահատակ օլտուզը եէրտէ, վէ պի-
րի սուրբ Հօփիսիմէնին նահատակ օլ-
տուզու եէրտէ, վէ տիկէրի հնձանտա
նահատակ օլանըն իւզէրինտէ պիրէր
տիրէք, վէ պաչլարընտա խաչ վար
իտի:

«Պու տիրէքլէրտէն պիրպիրինէ
քէմէրլէր աթըլարագ, վէ իսթլէրինէ
էօյլէ պիր խորանլար գուրուլտու քի,

կէօրէնլէր հայրան օլուր իտի : Խորան-
լար իչինտէ , պիւթիւն օլ ազիզ Կոյս-
լար սիֆաթիւնուր , պէյազ լիպասլար-
լա շաղ օլուրլար իտի :

« Պէն պունլարը կէօրիւպ թէա-
ծիւպլէնիրքէն , օլ էվլէլքի կէօրտիւ-
յիւմ լուսատեօիլ ատէմ սէս էտիպ ,
« Գրի՛գոր՝ պու կէօրտիւքլէրինին րէսմ-
լէրինի էյիճէ ֆիքրինտէ սազլա , զիրա
օլ էվլէլքի կէօրտիւյիւն տիրէք եէրի
Կաթուղիկէ Եկեղեցի օլաճագ տըր .
վէ օլ իւշ տիրէք եէրլէրի տէ ազիզ
Կոյսլարըն նահատակ օլտուղու եէրլէր
տիր քի կէօրտիւն» տէտի :

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆԻՆ ՎԷ Ս. ԿՈՅՍԼԱՐԸՆ
ՎԿԱՅԱՐԱՆԼԱՐԸՆԸՆ ԵԱՓԸԼՄԱՍԸ ՏԸՐ ,

Սո՛ւրբ Գրիգորիօս պու տեսիլքի
թէմամ նագլ էյլէտիքտէն սօղլա ,
« Շիմտիքի հալտէ պիզլէրէ է՛ն էլզէմ
օլան , պու շէհիտլէրին մահալլէրինի
իպնա էտիպ շէնլէթտիրմէք տիր . զի-
րա խայալըմ թէհի օլմատըղընտան ,
միւճէրրէտ օլ էմրէ միւթիւ օլուպ իճ-
րասընտա պուլունմագ վաճիպ տիր »
տէտիքտէ , տէրհալ թէտարիքեաթը
լաղըմէսինէ դայրէթ վէ տէվամ օլուն-
մաղա պաշլանըտը :

Վէ սուրբ Գրիգոր չըրփը էլինտէ ,
կէօրտիւյի րէսմէ կէօրէ միյմարըդ է-
տէր իտի : Վէ օրատա հազըր օլանլար-
տան քեաֆֆէսի եէքճիհէթ չալըմագ-
տէ իքէն , Տրգատ կէլիպ սուրբ Գրի-
գորուն ալաղընա գափանըպ , « Եա՛
սուրբ Գրիգոր , հիմմէթ էտիպ պարի
շու էլիմէ ալաղըմա պիր չարէ էյլէ քի
պէն տէ պու սուրբլարըն խըզմէթին »

տէն մահրում գալմայլմ» տէտի : Զի-
րա սուրբ Գրիգորուն խորվիրապտան
ճըզլպ կէլտիյի վէ զնլար իչիւն տուա
էթտիյի կիւնտէն պէրի, Տրդատուն ազ-
լլ, սէօզիւ, ինսանճասընա օլմուշ, վէ
լաքին տահա շէքի տէնիչիլմէմիշ իտի.
հանի՝ տիշի, գուլաղը, ալաղը, թիւ-
յիւ, վէ սալիւր թարաֆլարը տօմուզ
կիպի իտի :

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր, սէճտէ
զըլլպ Ալլահա նիյազ էթտիքտէ, Տըր-
դատուն էլի ալաղը սաղալլպ, էվվէլքի
հիյեթէ կէլտի : Վէ սուրբ Գրիգոր՝
Տրդատա էմր էթտի քի, օլ սուրբ
մարմինէրին գօնուլաճագ հէրլէրինի
գաղըլլպ, թօփրաղընը տըլարը վէրէ :

Տրդատ թէքրար րէճա էյլէտի,
էհլինէ վէ գըզգարընտաշընա տա րուխ-
սաթ էթտին քի խըզմէթէ գարըլսըն-
լար : Վէ սուրբ Գրիգոր իզին պույուր-
տուգտա, անլէր տէ խըզմէթէ պաշլա-
տըլար :

Տրդատ թագաւոր գազմա իլէ գա-
լար, վէ թագուհիլէր էթէքլէրի իլէ

թօփրաղը տըլարը ալըրլար իտի : Վէ
գուրտուզլարը պինա թէքմիլ օ տուգ-
տա, կէթիրտի սուրբ Գրիգոր օլ աղիզ
մարմինէրի հէրլի հէրինճէ գօյտու :

Օնտան սօղրա պույուրտու քի,
կէլին օլ էվվէլքի կէօրաիւլիւմ տի-
րէք հէրինի տէ պինա էտէլիմ, նիճէ
քի սիզէ նազլ էյլէտիմ, օլ հէր կա-
թուրիկէ Եկեղեցի օլաճագ տըր քի
ճիւմէմիզի տէվլիրիճի տէմէք տիր :

Վէ օրայլտա պինա էտիպ՝ ատը-
նը էջմիաճին տէտիլէր. զիրա օլ հիյ-
պէթլի քիմսէ քի, կէօքտէն հէրէ էն-
տի, վէ էլինտէ ալթուն թօփուզու
վար իտի, Միաճին որդի Աստուծոյ
քէնտիսի իտի, զնուն իչիւն Էջմիածին
տէնիլտի, հանի Միաճինին էնտիլի
հէր տէմէք տիր :

Վէ օլ սուրբ էջմիաճին եկեղեցի-
սինտէ հէփսի ճէմ օլմուշ իքէն, սուրբ
Գրիգոր, « ճիւմէնիզ տիզինիզի հէրէ
գօյուպ, Ալլահա նիյազ էյլէյին քի
սիզէ ազլ ու ֆիրասէթ իհսան պու-
յուրսուն » տէյու էմր էյլէտի : Վէ

սուրբ Գրիգոր անլէր իլէ պիրլիքատէ
տուա ու նիյազ էտէրքէն, Տրդատը
զաֆիլէն պիր թիթրէմէք ալըպ, իս-
թիւնտէն տէրիսի սըլըրըլըպ տիւշէրէք,
ինսան սըֆաթընա տէյիշիլտի, քի էվ-
վէքի հիյէթինտէն տահա կիւղէլ, տա-
հա հէսնա օլուպ, հէր վէշիլէ փաք-
լանտը :

Վէ սայիրլէրի տէ քիմի ույուզ,
քիմի չարփըզ վէ քիմի թիւրլիւ պէ
թիւրլիւ մարազլարա կիրիֆթար օլ-
մուշլարքէն, Ալլահըն քէրէմ գափու-
սը աշըլըպ, ճիւմլէսի տախի օլ տէմ
սաղըլտըլար :

Օլ վաղըթ նէ՛ տէրէճէլէրտէ սէ-
վինճ վէ շաղըզ տույտուգլարը տիլ
իլէ թապիր օլունմասը միւմքիւն օլմա-
յըպ, քէնտիլէրին ալլահ տէյու թա-
փընտըլարը կուռքլարըն չասուած
օլտուգլարընը պիլ իտրազ, եէնիտէն
տիւնեայէ կէլմիշ կիպի օլտուլար :

Վէ Տրդատ, կէրէք ասքէրի իլէ
վէ կէրէք սուրբ Գրիգոր իլէ, հէր նէ-
րէտէ կուռք վար իսէ, վարըպ գըրար

տէօքէր, վէ եէրլէրինի տախի երգար
եազար իտի :

Հա՛նը օլ տիշէհի շէքլինտէ օլան
Անահիտ տէտիքլէրի նամտար կուռք,
քի պիւթիւն Հայոց մէմլէքէթի էհալիսի
օնուն էօնիւնտէ սէճտէ գըլարլար իտի,
Տրդատըն էլինտէն էօյլէ պիր թօփուզ
եէտի քի, թուզ կիպի տաղըլըպ եէր
իլէ եէքսան օլտու :

Վէ հէր վարտըգլարը մահալտէ,
սուրբ Գրիգոր, եկեղեցի եէրլէրի թէն-
սիպ կէօրէրէք նիշան էտիպ տէր ի-
տի. «Շիմաիլիք պու մէքրուհ կուռք-
լարը պըրագըպ, Ալլահըն պիր օլտու-
ղունը պիլին, թա՛ քի Ալլահ սիղէ քէն-
տի լայըզ կէօրտիլիւ գուլարընտան
Քահանայապետ վէրէ, քի ճիւմլէնիզ
Մկըրտեւ օլարագ Քրիստոնեայ օլասը-
նըզ, վէ օլ Քահանայապետ պու նիշան
էթտիլիմ եէրլէրտէ, սուրբ Սեղան օ-
ճեւ էտիպ, սիղի օրհնեալ Հաղորդու-
թիւնա արժանի էյլէյէ :

ԵՐԱՆԵԼԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏ
ՕԼՄԱՍՐ ՏԸՐ

Օւ կիւնէրտէ Տրդատ թագաւոր վէ իշխանլարը, սուրբ Գրիգորուն էօնինէ կէրիպ, «Ո՛վ հոգեւոր հայր, չիւնքի պիղէ Բանայապետ լաղըմ տըր, սէնտէն մատէ քի՛մ օլաճագ տըր» տէտիլէր :

Սուրբ Գրիգոր. «Հա՛շա, պէն օլ աստիճանա լայըգ տէյիլիմ, ղէրա Բանայապետական աստիճան աղըր պիր խըղմէթ օլուպ, պէն Ալլահըն հուզուրունտա, պու գատար խալգ. թարաֆընքան ճէվապ վէրմէյէ գատըր տէյիլիմ», տէյի ճէվապ վէրիպ ըաղի օլմատը :

Վէ թագաւորուն տիւշիւնտէ Հրեշտակ կէօրիւնիւպ, «Սիղէ առաջնորդ, Գրիգոր ճայիլ տիր քի օլսուն» տէյի թէնպիհ էյլէտի : Վէ պիր դաչ քէրրէ տաճա թագաւոր ըէճա էտիպ, սուրբ Գրիգոր դայըլ օլմատըգտա, թագաւորա կէօրիւնէն տեսիլք՝ Գրիգորա տա-

խի կէօրիւնէրէք, «Պու ժողովուրդա Առաջնորդ սէ՛ն օլաճագսըն, ղիրա Ալլահ էօյլէ էմր պույուրտու» տէտի :

Սուրբ Գրիգոր տախի Ալլահըն էմրի շէրիֆինէ ըաղի օլուպ, Բանանայապետիյէ գարար վէրտի :

Պատէհու, Տրդատ էմր էթտի քի, սուրբ Գրիգոր Գայսերիյէյէ կէտիպ, սուրբ Ղևոնդէս Պատրիարքտան աստիճան ալարագ, Հայոց միլլէթինէ Բանայապետ օլսուն :

Վէ օն պէշ պէօյիւք պէյլէր, աղիմ ասքէր վէ թագաւորուն նամէսի վէ աղըր փէշքէշլէրլէ, ալտըլար սուրբ Գրիգորու Գայսերիյէ շէհրինէ կէտիպ, աղիմ սալթանաթ իլէ շէհրէ կիրէրէք, Ղևոնդէս Պատրիարքըն եանընա տախիլ օլտուլար : Վէ նամէտէ եաղըլան մուհապպէթտէն սօղրա, ինհա օլունան շու վէճհ իւղրէ իտի :

«Մալիւմի շէրիֆինիլ տիր քի, միլլէթիմիղին չօգտան պէրու ճան կէօղլէրի գափալը օլուպ, ինսան եափուսու փութլարա ալլահ տէր իտիք : Վէ

պու հալ իւզրէ գարանըդ իշինտէ
գալըպ գալըպտա իքէն, իզգէթլի Գրի-
գորուն էլի իլէ Ալլահըն քէրէմ կիւ-
նէշի զաֆիլէն իւզէրիմիզէ կէլիպ,
պիզտէն օլ իմանսըլըդ գարանըղընը
փարալատը, վէ ճան կէօզիւմիւղ տա-
լի ալըլարադ, պիզի եօգտան վար է-
տէն Ալլահը թանըտըդ: Վէ Ալլահտան
պիզլէրէ տույ օլունտու քի, սիզէ Ա-
ռաջնորդ վէ հոգեւոր Հովիւ, պու ա-
զիզ Գրիգոր օլաճագ տըր տէյու:

«Իմտի պու գուլունուղ տա, օլ
պիզիմ էհեամըղա սէպէպ օլան ազիզի
կէօնտէրտիք ճանիպի շէրիֆինիզէ քի,
պիզէ հոգեւոր Առաջնորդ թագտիս է-
տէսինիզ: Վէ տուանըղ հիւրմէթիլէ,
Ալլահ պիզի քէնտի բահմէթինէ լայըդ
կէօրիւպ, պու միւպարէք եօլա սալի-
հանէ ամէլէր իլէ տայիմա կէթմէք
նասիպ էյլէյէ»:

Վէ սուրբ Ղևոնդէս Պատրիարք
պու նամէյի օգույուպ, պիւթիւն եպիս-
կոպոսլարընը ճէմ էյլէտի, վէ հէփսի-
նին իզնի իլէ, սուրբ Աւետարանը սուրբ

Գրիգորուն պաշընա դօյուպ, Հայոց
իւզէրինէ Քահանայապետ օծել էթտի:

Վէ իզգէթլի սուրբ Գրիգորա,
վէ կէլէն իշխանլարա բայէթէն, սուրբ
Կարապետին վէ Աթանագինէ հայրա-
պետին ազիզ մասունքլարընը Հայոց
մէմլէքէթինէ փէշքէշ վէրտի: Վէ տահա
իքի թանէ նամտար ճգնաւոր վէրտի
քի, վարըպ Հայոց մէմլէքէթինտէ
ճգնաւորըդ թարիգինի թալիմ էյլէ-
յէլէր, քի պիւրինին իսմի Անտոն, վէ
տիկէրինին իսմի Կրօնիդէս իտի: Վէ
տահա պու եօլլու մուհապպէթլէրտէն
սօղրա, եօլա բէվան օլտուլար:

Վէ էշիտէն էյալէթլէրտէն, իզ-
գէթլի Գրիգորուն միւպարէք տիտա-
րընը կէօրէլիմ տէյի, պիւր կիւնլիւք
եօլ գատար իլէրի կէլիլլէր իտի: Զի-
րա օլ ազիզին տուառըլլէ խառթալար
վէ սայիր տէրտիլէր հագգընտա օլան
միւճիւզաթլար հէր թարաֆտա սէօյ-
լէնիր իտի:

Վէ պէօյլէ ազիմ իզգէթլէրլէ կի-
տէրքէն, պաղը քիմսէլէր կէլտիլէր

սուրբ Գրիգորա խապէր վերտիւէր քի,
«Տարօն սէմթինտէ Իննակնեան տէ-
տիքլէրի եէրտէ, քի տօգուզ չէշմէ
տէմէք տիր, իքի կուռք գալմը վէ
չօգ քիմսէլէր տահա թափընըյօրլար»
տէյու :

Սուրբ Գրիգոր պունու էշիթտիք-
տէ, օլ սէմթէ ըէվան օլտու, վէ տահա
վարմազտան էվվէլ, կռապաշտ իշխան-
լար խապէրտար օլուպ, ճիւմլէ պէօ-
յիւքլէրինէ իխպար գըլտըլար քի,
«Եարընքի կիւնտէ հէփինիզ հազըր օ-
լունուզ, զիրա ուրացող իշխանլարը-
մըզ, եանի մուրթատ պէյլէրիմիզ,
Գրիգոր իլէ պիրլիքտէ կէլիպ, ճիւմ-
լէ կուռքլարըմըզը փարալայաճագլար
տըր» տէյու :

Վէ էրթէսի կիւնիւ, օնլարըն պիր
պէօլիւյիւնէ ըասթ կէլիպ, աղիմ ճէնկ
էյլէտիլէր : Վէ սուրբ Գրիգորուն տուա-
սը հիւրմէթիյլէ, հաւատացեալ իշխան-
լար իւսթէ կէլիպ, կռապաշտ իշխան-
լարըն քիմինի թէլէֆ էթտիլէր, քի-
մինիտէ գալըրտըլար :

Վէ օլ կուռքլարըն մահայլինէ վա-
րըպ եաղլաշտըգտա, փէրիլէր գափու-
սընը պաճասընը զայպ էթտիլէր, քի
իչէրի կիրմէք իչիւն գաղմա վէ քիւ-
լիւնկ իլէ չօգ չապալատըլար իսէ տէ,
պիր իզ պուլամատըլար :

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր, սուրբ
Խաչը էլինէ ալըպ տէտի, «Հրեշտակք
քո, Տէր, հալաճեոցեն զնոսա» : Տէմէք
տիր քի, «Եա՛ Բապաի, սէնին մէլէք-
լէրին զայպ էթտիլէր անլէրի. եանի
փէրիլէրի» :

Պու ճէվապը տէտիյի կիպի, օլ
էլինտէ օլան Խաչտան պիր շիտտէթլի
ըիւզկեար չըգըպ, տէրհալ փութիսա-
նէ եըզըլըպ, եէր իլէ եէքսան օլտու,
չէօյլէ քի նէ՝ թաշ գալտը նէ թօփ-
րագ : Վէ Ալլահտան մալիւմ օլունտու
քի սուրբ կարապետին վէ սուրբ Աթա-
նագինէնին մասունըլարը պուրայա գօ-
նուլաճագ :

Օլ տէմ սուրբ Գրիգոր օրատա
միւճէտտէտէն Տաճար եափմաղա պաշ-
լայըպ թէմամ էթտիքտէ, օլ աղիզէ-

րին մարմիններին օրաճրգտա իզղէթ-
լէր իլէ տէֆն էյլէյիպ, աղօթք աղա-
չանք էյլէտի քի, « եւ' Բապպ, պու-
աղիզլէրին շէֆա'աթը իլէ պու Հայոց
մէմլէքէթինի սէն անփորձ սազլա, վէ
նիյազ էտէրիմ քի, պու Հայոց աղ-
զըն իշինէ հերձուածլըզ կիրմէյէ» :

Օլ տէմ կէօքտէն սէտա կէլտի
քի, « Նիյազըն գապուլ օլունտու. հէր
նէ' նիյազ էթտին իսէ, թէքմիլ ու
թէմամ օլտուն» :

Վէ օլ սուրբ մասունքլարըն դօ-
նուլտուղը ճաճար օլ տուր քի, շիմ-
տի Մեու սուրբ Կարապէտ տէնիլիր,
Քիւրտիսթան սէմթինտէ, վէ հէր սէ-
նէ ուխտաւորլարըմըզ կիտէր : Վէ եի-
կիրմի կիւն գատար սուրբ Գրիգոր օ-
լալարտա գալարադ, օլ սէմթին խալ-
զընա տախի վազ ու նասիհաթլար էյ-
լէտի սահիհ Ալլահըն եօլունու :

Վէ օրատան կէչիպ կիտէն եփ-
րատ ըրմաղընտա, օրանըն խալգընը
վէ պիլէսինճէ օլանլարը Մկրտեւ էյ-
լէտի քի, պու Մկրտեւ օլանլար

եիւզ տօգսան պին քիշիտէն միւթէ-
ճալուղ իտի. վէ օրատա Պատարագ
էտիպ, ճիւմլէսինի Քրիստոսուն Մար-
մին վէ Արիւնը իլէ հաղորդեւ էյլէտի :
Իմտի օլ տէմ օրալըգտա օլան շաղ-
լըգ Ֆիքր իլէ աղնաշըլապիլտիյին-
տէն, թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր :
Պատէհու եինէ չօգ նասիհաթլար էյ-
լէյիպ օլ էյալէթտէ, սայիր սէմթլէրէ
տախի վարմաղա պաշլատը :

Վէ Տրդատ թագաւոր, օլ իզ-
ղէթլի Հայրապետին, Հայոց մինօրու-
նա կէլտիյինի խապէր ալտըգտա,
ճիւմլէ թէվապիսիյլէ պիր դաշ կիւն-
լիւք եօլ իլէրի վարըպ, սուրբ Հայ-
րապետին Օծումունը միւպարէքլէյիպ,
ճան ու տիլտէն ֆէրահ օլտուլար :

Վէ սուրբ Գրիգոր ատէթի իւզրէ
պաշլատը եինէ քարոզել էթմէյէ քի,
« Ալլահըն քէրէմ ու ինայէթինի ու-
նութմայընը » . վէ պույուրտու քի
օթուղ կիւն գատար պահք տուրու-
նուղ, տուա վէ նիյազ էյլէյինիզ քի
սուրբ Մկրտութիւնա լայըզ օլասընը :

Օթուղ կիւն թէմամընտա, սա-
պահլայըն պիւթիւն ահալիյի Մուրատ
չայընըն քէնարընա էնտիրտի, օլ քի
Աստուածաշունչտա Եփրատ տէնիլիր.
վէ սուրբ Միւռոնու սույա տէօքիւպ,
ճիւմլէսինի Ամենասուրբ Երրորդու-
թիւնուն իսմի շէրիֆինէ Մկրտեւ էյ-
լէտի:

Օլ Մկրտութիւն արատընտա, Աստ-
ուածութիւն պէօյիւք միւճիւղաթլար
էյլէտի: Տրգատ վէ ճիւմլէ թէվապի-
սի սույա էնտիրլէրի հալտէ, շիտտէթ-
ի ագան չայըն սույու տէրհալ կէրի
տէօնիւպ տուրուտու, վէ կէօքտէն ա-
ղիմ նուր էնիպ, օլ սույուն իւղէրին-
տէ տիրէք կիպի տիքիլտի, վէ տիրէ-
յին պաշընտա պիր լուսեդէն Խաչ դօ-
նուտու, քի ճիւմլէ խալգ աշիքեարէ
կէօրտիլէր, վէ օլ դատար աշտընլըր
վար իտի քի, կիւնէշ օնուն Եանընտա
պիր դանտիլ կիպի իտի:

վէ օլ սուրբ Միւռոն քի սույա
սաչըլտը, խալըն էթրաֆընը ալըպ,
հալգա կիպի կէզէր իտի: Օլ անտէ

զուհուր էտէն սէվինճլէրի պուրածըր-
տա թարիֆ էտէմէյիլ: Սուտան տը-
շարը չըգտըղլարընտա քեաֆֆէսի պէյ-
աղլար կէյտիլէր, վէ էլլէրինէ շէմա-
լէր ալըպ, կէօքտէքի Եըլտըղլար թար-
ղը փարլարլար իտի: Օլ տէմ քիմի աղ-
լայարագ, քիմի կիւլիւշէրէք սաֆ սաֆ
ալայ օլարագ, Եօգարը տօղրու օլ էվ-
վէլքի տէտիյիմիլ սուրբ Տաճարա աղմ
էթտիլէր:

վէ սուրբ Հայրապետ օլ սուրբ
Տաճարտա Պատարագ մատուցանել է-
տիպ, ճիւմլէսինի Հաղորդել էյլէտի.
վէ խալըն մըգտարը եիւղ էլլի պին-
տէն միւթէճավուղ նաղլ օլունուր, վէ
օլ տէրէճէ չաղլըգ վէ սէվինճտէ իտի-
լէր քի, հպթթա եէտի կիւն տահա օ-
րատա էյլէնտիլէր:

Օնտան սօղրա, օլ Հայոց աղղը-
նա փէշքէշ վէրիլէն իքի աղիզ ճգնա-
ւորլարը, օլ սուրբ մասունքլարա խըզ-
մէթքեար ալը դօյուպ, սուրբ Գրիգոր,
Տրգատ թագաւոր իլէ պիրիքտէ հէր
թարաֆլարը տօլաշարագ սուրբ Սեղան-

լար վէ Գահանալար օծել էտէր իտի :
 Վանքլար , անապատլար պինա
 էտիպ , ճգնաւորլարը չօղաւորպ , ճիւմ-
 լէսինի Ալլահ եօլունա տալէթ էթմէք-
 տէն տուր օլմազ իտի : Ոլ ազիզին
 նասիհաթլարընտան ահալի պէյնինտէ
 տիրիք տիւզէնիք օլտու , պօրճուլար
 վէ հափսլար ազատ օլտուլար , հագգ-
 սըզ իշէր մէն օլունտու , զալըմլար ,
 խայընլար , քէնտի պէտ խուլլարընը
 թէրք էթտիլէր , վէ ճիւմլէսի պիր ա-
 նա վէ պիր պապատան մէվլուտ էթ-
 միշ գարտաշ կիպի օլտուլար :

Սուրբ Գրիգոր , հէր թարափտան
 չօճուգլար տէվչիրիպ , մէքթէպլէր իհ-
 տաս վէ միւտէրրիսլէր թային վէ թախ-
 սիս էյլէտի : Վէ օլ մէթէպլէրտէ քի-
 մի Բումճա վէ քիմի Ասորիճէ օգուր-
 լար իտի . զիրա օլ զէմանտա Հայճա
 եազըմըզ օլմատըզը հասէպիյլէ , Հայ
 լիսանըմըզը եա՛ Բում , եախօտ Ասորի
 եազըսըլա եազըպ օգուրլար իտի , վէ
 վէ պիզիմ Այրեքնական՝ եազըմըզը ,
 սուրբ Գրիգորուն Հայրապետ օլմա-

սընտան , եիւզ սայքի եիւզ իւշ եա-
 խօտ եիւզ պէշ սէնէ սօղրա , երանելի
 թարգմանիչէրիմիզ Ալլահըն լուծփու
 իլէ էլէ կէթիրէպիլտիլէր :

Երանելի սուրբ Գրիգոր , Հագգ
 թէալա հազրէթլէրինին ինայէթ ու քէ-
 րէմիյլէ , Հայոց մէմլէքէթինէ նիզամ
 վէրտիքտէն սօղրա , պազը վազըթ շա-
 կիրալէրի իլէ պէրապէր տաղա չըզըպ ,
 եապան վէ չէօլ մահալլէրտէ իսքեան
 էտէր , վէ օթ ու սաիրէ իլէ կէչինիպ ,
 քեափֆէյի էրմէնի միլլէթի իշիւն Ալ-
 լահա տուա վէ նիյազ էտէր իտի , վէ
 պազը տէֆա տա էնիպ , վանքլարը ա-
 նապատլարը կէօղտէն կէչիրիպ , վազ
 ու նասիհաթ էտէր վէ թէքրար տաղա
 չէքիլիր իտի :

Վէ Տրգատ տախի էյի ամէլլէրլէ
 մուգայեէտ օլուպ , հէր թարափա Ալ-
 լահըն էմրինտէն տըշարը իշ էթմէյէ-
 սինիզ տէյու թէնպիհ վէ նասիհաթ-
 նամէլէր եազար , վէ չօգ տէֆա , տա-
 յիմա եանըմտա տուր տէյու , սուրբ
 Գրիգոր Լուսաւորիչէ տախի րէճալար

էտէր իտի : Լաքին սուրբ Գրիգորիոս խալիպան ըստէ թիւր կէօրիւպ, զաֆիւլէն քէնտինէ մաղրուրուգ կէլմէսին տէյու, թէնհա մահալէրտէ կէղէր իտի :

Վէ Տրգատ թագաւոր քէնտի թէւապիսի վէ ճիւմլէ խալը իլէ, սուրբ Գրիգորուն միւսարէք ճէմալինէ, վէ ինճուտէն մագպուլ ճէվահիր ճէվապլարընա, զայէթլէ հասրէթտէ գալըպ, աղիմ գասալէթ էտէրլէր իտի :

Օլ կիւնլէրտէ պաղըլարը կէլտիլէր թագաւորա խապէր վէրտիլէր քի, երանելի սուրբ Գրիգորուն Գայսէրիյէ շէհրինտէ իքի էվլատը օլուպ, պիլինին իսմի վրթանէս վէ տիկէրինինքի տէ Արիստակէս տիր : վրթանէս պէօյիւք օղլու տիւնեայէ կիրէրէք, սօղրա Գահանայ օլմուշ, վէ Արիստակէս քիւլիւքիւքտէն պէրու ճգնաւորլուգ եօլունա թալիպ օլարագ, մանասթըր վէ անապատլարտա քէնտի կիւնիւնիւ բէրհիլ իլէ կէշիրիւ իմիշ տէյու :

Թագաւոր պունու էշիթտիլի կիւպի, անիտէ պիր մուհապպէթնամէ եա-

զարագ, իքիսինիտէ ալըպ կէլմէլէրի իշիւն, իւշ մէշհուր իշխանլար կէօնտէրտի :

Օլ իշխանլար վարտըղլարընտա, վրթանէսի Գայսէրիյէտէ վէ Արիստակէսի երինէ Գայսէրիյէ եագըն պիր անապատտա պուլտուլար : վէ նամէյի կէօսթէրիպ տալէթ էթտիքլէրինտէ, Արիստակէս անապատտան էնմէք իսթէմէտի, թա' քի ճիւմլէ շէհրիլի ճէմ օլուպ, «Տաղտա տուա էթմէտէն իսէ, օրայա աղիմէթ էթմէն սանա Փաղիլէթ տիր. զիրա փէք չօգ քիմէնին իսլահ օլմասընա սէպէպ օլուրսունուղ », վէ պունուն էմսալի սէօղլէր իլէ գանտըրըպ կէօնտէրտիլէր : վէ սէլամէթլէ կէլիպ Տրգատըն եանընա տախիլ օլտուգտա, աղիմ թալթիֆլէ մուհապպէթլէշտիլէր :

Վէ օնտան սօղրա, թագաւոր օլ իքի աղիլլէրի ալըպ, երանելի սուրբ Գրիգորու արամաղա չըգտըգտա, էրզլինկեան էյալէթինտէ պիր անապատտա պուլտուլար : վէ չօգ սէվինճլէր

վէ աղլայըշլար էթտիքաէն սօղրա .
Տրդատ , « Ո՛վ երանելի սուրբ Հայ-
րապետ , չիւնքի պիղիմ՝ իլէ տուրմա-
ղա ըզի օլմատըն , վէ պու տաղլար-
տա սաքին օլմագ միւրատ էյլէտին ,
վէ պիզի կիւլ ճէմալինտէն վէ ազիզ
ճէվապլարընտան հասրէթտէ պրագ-
տըն , իմտի ըէճա էտէրիզ քի , պարի
սէնին պու Արիստակէս էվլատընը
թարաֆընտան պիզէ հոգևոր Առաջնորդ
նասպ էտէսին » տէյու նիյազ էյլէտի :

Երանելի սուրբ Գրիգոր , թագա-
ւորուն ըէճասընը գապուլ էտիպ , Ա-
րիստակէս էվլատընը , Հայոց իւզէրի-
նէ , քէնտի եէրինէ Եպիսկոպոսապետ
թագտիս էյլէտի . վէ Արիստակէս սուրբ
Հայրապետ իզզէթլի փէտէրինէ ույ-
ղուն օլուպ , պաշլատը Ալլահըն քէլամ-
լարընը ճիւմլէսինէ վազ էթմէյէ :

Երանելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ պազը վազըթ կէզէրէք վապ էտէր
իտի , վէ պազը կիտէր անապատլար-
տա սաքին օլուր իտի . վէ վէֆաթը-
նատէք , գըրգ կիւնտէ պիր տէֆա աղ-

ղընա նիյմէթ գօմայը քէնտինէ ատէթ
էյլէտի : Ճիւմլէ շէյին գատիրի Ալլահ
օլուպ , քէնտի սէվկիւլիւ գուլունա նէ՝
գուլվէթլէր իհսան էտէր քի ադըլ վէ
սըրը էրմէզ :

Տրդատ թագաւոր տա , տայիմա
Ալլահըն օրէնքինտէ օլուպ , ճգնաւոր
կիպի կէչինիր իտի :

ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶԻՆ ՎԵՖԱԹԸ

ԻԶԶԵԹԼԻ սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայոց Հայրապետ, պունճա չարչարանքլարտան սողրա, նասըլ քի զիքր էյլէտիք, ինսան կէօզիւնտէն նիհան զլուպ տաղ պաշլարընտա, եապան հէրլէրտէ եուրտսուզ մէքեանսըզ կէզիպ տալիմա Սլլահա տուա վէ նիյազ էտէր իտի :

Շէօյլէ նազլ օլունուր քի, նիկիա ժողովքունտան էվվէլ, նիչէ նիչէ տէֆա տաղտան էնիպ, պաղը վանքլարա վարըպ, Սլլահա մագպուլ օլան ամէլլէրի թարիֆ էտիպ, եինէ տաղա կիտէր իտի : Լաքին սուրբ Արիստակէս Հայրապետ, սուրբ Լուսաւորիչին քիւչիւք օղլու, նիկիա ժողովքունտա եաղըլան Հաւատամքը երանելի Լուսաւորիչէ կէօսթէրիպ, օլ տախի պէյէնիպ՝ «Իսկ մեք փառաւորեսցուք» տէտիքտէն սողրա, սուրբ Արիստակէսի քէնտի եէրինէ գօյուպ, վէ քէնտի տա-

ղա կէտիպ, արթըգ ինսան եիւզիւ կէօրմէզ օլտու :

Էրդինկեան, սէմթինտէ, Հայճա Սեպուհ տաղը տէնիլէն տաղտա, պիր արաըճ աղաճը գօլուղունտա աղօթքա տուրուպ, քիմնէնին պուլունմատըղը պիր մահէլտէ, այազ իւզէրինտէ պուլունտուղու հալտէ, թարիզի ըուհա նիյէթլէ աղիզ ճանընը Սլլահա կիւլ կիպի թէսլիմ էյլէմիշ : Բուհունա ֆաթիհա :

Վէ պիր կիւն, պիր գաչ չօպան օրալըգտան կէչէրլէրքէն, պագարլար քի մէզքիւր աղաճըն գօլուղունտա, ագ սագալլը, իրի պօյլու, նուր չէհրէ, հէյպէթլի պիր քիմնէ, այազ իւզրէ, գաւաղան էլինտէ, բուհունու թէսլիմ էյլէմիշ ամմա, հիչ էօլմիւշէ պէնղէմէզ :

Օլ տէմ չօպանլար, «Պու Նէ՞ շէքլ շէյ տիր, միւճէրրէտ պու Սլլահըն մագպուլ գուլլարընտան պիրի օլմալը տըր» տէյէրէք, օլ գօլուղուն եիւզիւնէ թաշ տիվար էօրտիւլէր քի, հայ-

վան եախօտ ճանաւար փէնչէսինտէն
հըֆզ օլսուն տէյու :

Խէյլի զէման պու հալ իւզրէ օ-
րաճըգտա գալտըգտան սօղրա, պիր
կիւն Գառնիկ նամ պիր ճգնաւորուն
տիւշիւնէ կէլիպ, «Պէնի կէլ ֆիլան ա-
ղաճըն գօվուղունտան չըգար տա մէ-
զարիսթանա տէֆն էյլէ» տէտի :

Օլ տախի վարըպ օրաճըգտա էօյ-
լէ փաք սէլիմ պուլտու քի, սանըրսըն
հէնուզ բուհունը թէսլիմ էյլէմիշ : Օլ
տէմ նասա իխթար էտիպ, ազիմ սալ-
թանաթլա կէօթիւրիւպ գերեզմանա
տէֆն էթտիլէր քի, շիմտի օլ մահէլէ
թորթան վանքը տէնիլիւր : Վէ չօգ միւ-
ճիւզաթլար օլուպ, խասթալար, քէօթ-
րիւմլէր, սարա իլլէթինէ կիրիֆթար
օլանլար, վէ թիւրլիւ թիւրլիւ մարազ-
լըլար շիֆա պուլարազ, Հագգ թէա-
լա հագրէթլէրինէ տուալէր սունուպ,
համտ ու սէնա էտէրլէր իտի :

Իմտի պիզ տախի եիւզիւմիւզիւ
եէրէ սիւրէրէք Ալլահ հագրէթլէրինէ
նիյազ էտէլիմ քի, օլ ֆազիլէթլի սուրբ

Հայրապետին, վէ ազիզ Հօիփօիմէ
Կոյսուն, վէ սուրբ Գայիանէնին, վէ
պէրապէրլէրինտէ օլան կոյս նահա-
տակարըն շէֆա'աթը իլէ պիզիմ կիւ-
նահ իլէ խասթալանմըշ ճանըմըզա շի-
ֆա էյլէյէ. եանի, էթտիյիմիզ կիւ-
նահլարա թողութիւն վէրէ, վէ հէր
նէ կէօնա կիւնահլարա միւպթէլա օլ-
մուշ իսէք, պիզի օլ կիւնահլարտան
խէլաս էյլէյէ :

Վէ եէտի միւհլիք կիւնահլարտան,
եանի՝ մաղրուրլուզ, հասէտլիք, խըրս-
լանմազ, թէմպէլլիք, թամահքեար-
լըզ, չօգ եէլիպ իշմէք, վիւսլէթլէ
մէշղուլ օլմագտան պիզի աղատ էյլէյէ :
Վէ պու սուրբ Հաւատքտա վէ սուրբ
Լուսաւորիշին օրէնքինտէ գավի սագ-
լայա. ամին :

ՆԱՍԻՀԱԹԸ ՄՈՒԽԹԱՍԱՐԻ

ՊՈՒՐԱՃԼԳՏԱ, սուրբ Լուսաւորիչին աղիւղ հիքեայէսի Ալլահն լուծփու իլէ մուխթասարիճէ թէմամ օլտուգտա, Լուսաւորչական օլան եղբայրլաւըմըղա, պէնիտէ պիրլիքտէ ալարագ, մուհապպէթ իւզրէ պիր գաչ սէօզ էթմէք իճապ էյլէտի, չէօյլէ քի:

Պիզլիմ պու սուրբ Հաւատքտա կէլմէմիլ իչին, սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Ալլահն քէրէմէյլէ նէ՝ տէրէճէ չարչարանքլար չէքտի քի, պու աղիլ սուրբ Հաւատքա արժանի էյլէտի, պունլարը միւպարէք գուլաղընըլլա պու զիրքտէն էշիտիպ վուգուֆ օլտունուլ:

Իմտի, պագալըմ էլիմիլտէ հազըր պուլունմուշ օլան պու աղիլ Հաւատքըն գըյմէթինի նէ՞ գատար պիլիյօրուլ: Քրիստոս էֆէնտիմիլին Աւետարանական թէնպիհի վէ սուրբ Առաքեալլարըն, վէ Հայրապետլէրին գօյտուզլարը օրէնքլէրի, լայըղը վէճճ

իւզրէ գա՞նղըմըղ պիլիյօրուլ, վէ պիլմէյինճէ նա՞սըլ իճրասընտա պուլունանապիլիլիլ. վէ իճրասընտա պուլունմատըգճա նա՞սըլ Քրիստոնեայ օլմուշ օլուրուլ:

Էյ իմտի, էօյլէ պիլմէլիլիլ Քրիստոնեալըղըն չարթընը քի, գուտրէթիմիլէ կէօրէ անլայարագ, իճրասընտա տախի պուլունմաղա գատիր օլալըմ: Շիմտի հէվիսի պէրթարաֆ օլարագ, պիր Քրիստոնեայ տօղրուտան եիլզիւնէ Խաչ չըգարմասընը պիլմէտիլի հալտէ, պէօյիւք այըպ տէյի՞լ մի: Օգուճագ տէյիլ քի, օգուճագ պիլմէմ տէսին, վէ պիր ինճէ անլայըն տէյիլ քի, ագլըմ եէթիլմէլ տէսին, գօլայճա պիր չէյ իքէն, պիլէնի նատիր պուլունուլ:

Սէօյլէյիշիմիլ եալընըղ օգուճագ պիլմէյէնլէր հագգընտա տէյիլ, իլլա օգուճագ պիլիպ, պիլլիճ օլան տախի պուլունուլ քի, տօղրու Խաչ չըգարմաղ, պու պիր պէօյիւք էքսիքլիքտիր: Վէ նէ՞ սէպէպտէն սայիր չէյլէրի պրագըպ տա պունու անտըն տէր-

սէն, անըն իշիւն քի, Քրիստոնէական հաւատքըն թէմէի պու տուր. էն էվ-վէլ պունու էօյրէնիպ, սօղրա սայիր-լէրինի էօյրէնմէք ֆարզ տըր: Սայիր միլլէթլէր պիզի թայեիպ էտէրլէր քի, պիր խաչ չըգարմագ պիլէ պիլմէզլէր տէյու: Պու լայը՞ գ մը տըր, սուրբ Լուսաւորիչ պունա դայիլ օլու՞րմու:

Պիր խաչ չըգարմագ պիլմէյէն, սայիրլէրինի նա՞ւրլ պիլէպիլիր. ետ՝ պունլար պիզտէն սօրո՞ւլմայաճագ մը. էվվէթ սօրուլաճագ. վէ նի՞շիւն էօյրէնմէտին տէյի տէֆա տէֆա սիւալ օլունտուդտա, ճէվասլընա դատիր օլամայաճաղըլ:

Նէտէ՞ն տիր քի, դէնաաթընա լազըմ՝ օլան շէյլէրի, վէ սայիր նիչէ լիւզիւմօիւզ օլանլարը մուդայեէտ օլուպ էօյրէնմիշսին, վէ Հաւատք իշիւն իգթիղալը օլանլարտան ասլա խապէրտար տէյիլսին:

Պու եօլ իւզրէ չօգ սէօղ վար սէօյլէնէճէք իսէ տէ, շիմօիլիք եիւզիւմիւզէ խաչ չըգարմանըն շարթընը սէօյ-

լէյիպ, սէօղիւմիւզիւ պիթիրէլիմ: խաչ չըգարմանըն շարթը շու սըր քի, սաղ էլիմիզին իւչ փարմաղը պիր կէթիրէրէք, տէօրթ եէրէ կէօթիւրէճէյիզ, եանի՞

էվվէլա՞ աննըմըզըն օրթասը տըր. ՅԱՆՈՒՆ ՀՕՐ՝ տէյէրէք:

Իքինճիսի՝ եիւրէք իւսթիւ, կէօյսիւմիւզ տիր, ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ՝ տէյէրէք:

Իւշիւնճիւսիւ՝ սօլ մէմէնին իւսթ թարաֆը տըր, ԵՒ ՀՈԳԻՈՅՆ՝ տէյէրէք:

Տէօրտիւնճիւսիւ՝ սաղ մէմէնին իւսթ եանը տըր, ՍՐԲՈՅ:

Պու տէօրթ եէրտէն մատէ, սայիր եէրէ էլ կէօթիւրիւրսէք, չըգարտըզըմըզ խաչ էյրի օլուր: Վէ պու տէօրթ եէրէ պիրէր քէրրէ էլ տօգունտուրմալըյըլ: Նիճէ քի պազըլար եիւրէք իւսթիւնէ էլ կէօթիւրտիւքտէ, պիր գաչ տէֆա օրասընա տօգունտուրուրլար:

Վէ պազըլար էլինի եալընըզ իւչ եէրէ կէօթիւրիւր. պազըլար տախի՞ հէման պիր աննընա գօր, պիր տէ

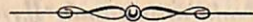
գուշադրնա . վէ տահա չօգ թիւրլիւ պէ թիւրլիւսիւ քի , պունլար հէփ եօլ-սուզ օլուպ , տօղրու խաչ չըգարմագ տէյիլ տիր :

Աղահտան , եախօտ սայիր պիր շէյտէն պիր խաչ եափտըղըն հալտէ , տէօրթ գօլունու նէ՞ կիւզէլ էնտամլը ույտուրուսան , անտէն էօրիւնէք աւարագ , եիւզիւնիւն խաչընը տա ծնա ույտուրմագ ֆարզ տէյիլ մի տիր :

Վէ նիճէ քի օլ խաչըն գօլու տէօրթ տիր , խաչ չըգարմագ տէնիլէն սէօղ տախի տէօրթ տիր , հէր գօլունտա պիրինի տէյէրէք , նասըլ քի իլէրիտէ թաւրիֆ էյլէտիք , վէ պիր շէյէ պաշլատըղըմըղտա խաչ չըգարըպ պու տէօրթ սէօղիւ տէրիզ ՅԱՆՈՒՆ ՀՈՐ , ԵՒ ՈՐԴԻՈՅ , ԵՒ ՀՈԳԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ :

Պիր շէյ օգույուպ թէմամ էթտիրքտէ , եինէ տէմէլիլիլ . նիճէ քի Սաղմոսուն հէր Փառքնտա պէօյլէ տէրիլ : եալընըլ Յանունը՝ Փառքա տէյիլթիրէրէք քի , եինէ տէօրթ սէօղ օլուր , եանի շու միւսիւլիւ . « Փառք

Հօր , և Որդւոյ , և Հոգւոյն , Սրբոյ » : Վէ պունտան պօղրա տախի պու սէօյլէնիր . « Այթմ , եւ միշտ , եւ յաւիտեանս , յաւիտենից . ամէն » :

ԽԱԹՄԸ ՀԻՔԵԱՅԷԹ

ՊՈՒ քիթապըն էվվէլինտէ , սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ նէ՞րէտէ տօղտու վէ նէ՞րէտէ իհեա օլտու տէյի պիլէ պիլմէք վաճիպ տիր տէտիք իսէտէ , միւնասիպէթ ալմատըղընտան թարիֆ էտէմէտիք :

Անակ Խոսրօվուն եանընտա իքէն , աղիլ Գրիգոր տօղմուշ տըր : Լաքին իհեա օլտուղու կեսարիա թօփրաղընտա տըր քի , Պատմութիւն գիրքլէրինտէ , Առաջին Հայք տէնիլիլ : Նիճէ քի

Բուժլար տախի՝ Բուժնա Բրոֆօն Ա. ր. մէնիան տէրէր, վէ Շարականտա տա-
խի՝ «ի Կեսարիա Հայք առաջին» տէ-
յու եազըլը տըր :

Իմտի, սուրբ Լուսաւորիչիմիզ նի-
չէ քի օրատա իհեա օլտու, պու սէ-
պէպէ Կեսարիալը տէնիլէպիլիր : Վէ
Կեսարիա թօփրաղընտան Ալլահ պիղլէ-
րէ իւչ պէօյիւք քէրէմ էթմիշ տիր :

Էն էվվէլի պու քի, ճան կէօղիւ-
միւղիւ աչան սուրբ Գրիգոր Լուսաւո-
րիչ օրատան զուհուր էյլէտի :

Իքինճիսի, սուրբ Յովհաննէս Կա-
րապետին վէ սուրբ Աթանաղինէ Հայ-
րապետին ազիզ մասունքլարընը, սուրբ
Ղևոնդէս Պատրիարք, Գայսէրիյէ շէհ-
րինտէն Հայոց միլլէթինէ փէշքէշ վէր-
տի քի, պիւթիւն տիւնեատէ նատի-
րաթտան տիր :

Իւչիւնճիւսիւ, օլ իքի ազիզ ճըզ-
նաւորլարը պիղէ պարգև էյլէտի քի,
Էրմէնի միլլէթինին Կրօնաւորլըդ թա-
րիղինի թէմամէն թալիմ էթտիլէր :

Վէ տահա պունլարտան սօղրա,

Բարսեղ Կեսարացի եօթնալոյս սուրբ
Հայրապետ, Գրիգոր Աստուածաբան,
վէ Գրիգոր Նիւսացի, տին ուլուլարը-
մըզ, օլ ազիզ շէհրատէն զուհուր էթ-
միչլէր տիր քի, օլ ազիզլէրին գիրք-
լէրինի Հայճայա թէրճիւմէ էտիպ,
շիմտիյէտէք օգույուպ վայելել էտէ-
րիզ : Վէ սուրբ Բարսեղ Կեսարացինին
կիւնլէրի իչիւն ուղուն ուղուն աղօթք-
լար վար քի, ճաշու գիրքիմիզտէ եա-
զըլըպ, կիւնիւ կէլտիքճէ Եկեղեցիտէ
օգուրուզ :

Վէ տին ուլուլարըմըզ տէտիք ի-
սէ, եալընըզ պունլար տէյիլ տիր. իլ-
լա Կեսարիա շէհրինտէն զուհուր էթ-
տիքլէրի իչիւն, եալընըզ պու ազիզլէր
զիքր օլունտու : Վէ սուրբ Կարապե-
տին մասունքունըն եարըսը հալա օրա-
տա տըր, վէ Հայոց էլինտէ օլուպ,
պալծառ վէ պատուական պիր վանք
տըր քի, Կեսարիոյ սուրբ Կարապետ
Վանքը տէնիլիր : Վէ նիչէ տահա
սուրբլար եաթաղը օլմաղլէ, միւպա-
րէք թօփրազ, ազիզ մագամընտա տըր :

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶԻՆ ՀԱԳ.Գ ԹԵԱԼԱ-
ՏԱՆ ՊԻՐ ՀՐԵՇՏԱԿ ԹԱԼԷՊ ԷՅԼԵՄԷՍԻ

ՆԱՍԸԼ քի զիքը օլունտու, երա-
նելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչիմիզ,
սուրբ Արիստակէս աղիզ օղլունու քէն-
տի եէրինէ գօյուպ, Հայոց աթոռու-
նու օնա թէսլիմ էթտիքտէն սօղրա,
քէնտի վարըպ տաղ պաշլարընտա սա-
քին օլտուղու էսնալէրտէ, գըրգ կիւնտէ
պիր տէֆա եէմէք եէմէյի քէնտինէ
ատէթ էթմիշ իտի տէյու, նասըլ քի
աթիք պատմութիւնլարտէ տախի զիք-
րի կէշմիշ տիր:

Օլ գըրգ կիւնլէրին պիրինտէ մախ-
սուս տուա վէ նիյաղ էթտի քի, «Ես
Րապպ, սէնին սուրբ Հրեշտակլարըն-
տան պիրիսինի կէօնտէր քի, կէլիպ
պանա արգարլարըն վէ մեղաւորլարըն
կիտէճէք եէրլէրինի, վէ նէ՝ շէքիլ օ-
լաճազլարընը պիլտիրսին: Վէ Հրեշ-
տակ, պիր շախըն ճանընը ալտըղը
զէման նէ՝ շէքիլ ալըր, վէ նէ՝ ըէյէ կէօ-

թիւրիւր, վէ կէթտիքլէրի եօլար նի-
ճէ տիր, վէ ճանլարա գարշը կէլէն
շէյթանլարըն ճէնկի, վէ էմաալի շէյլէր
սօրտու գճա պիլտիրսին պանա» տէյու:

Վադաա, օլ աղիզին Հրեշտակ
իլէ վազըթ վազըթ կէօրիւշմէսի էք-
սիք օլմաղ իտի իսէ տէ, պու մէ-
սէլէ իշիւն մախսուս արզու էյլէյիպ
նիյաղ էյլէտի: Վէ պաղը տէֆա Ա-
րիստակէսէ կէլիպ, սէօյլէյէրէք մը-
խիթարել էթտիյինտէ, պաղը սէօլէր
արաւընտա, պունու տա նագլ էյլէմիշ
տիր: Նիճէ քի օլ երանելի Խորվիրապ-
տա իքէն, Հրեշտակ իլէ կէօրիւշմէսի
վէ տահա նիշէլէրի ելինէ քէնտինտէն
նագլ օլունմուշ տուր:

Վէ Հագգ Թէայա հազրէթլէրի
քի, սըտգ իլէ քէնտիսինտէն պիր շէյ
մաթլուպ էտէնլէրի իշիտիճի տիր,
քէնտի աղիզ գուլունուն արզու վէ մաթ-
լուպունու դապուլ էտիպ, երկնային
սուրբ Հրեշտակլարտան պիրիսինի կէօն-
տէրիր քի, կէլիպ սուրբ Գրիգորու սէ-
լամէթ թարիգինէ գըլաղուլաշա:

վէ կելիպ օլ սուրբ Հրեշտակ,
«Ո՛վ Գրիգորիէ, իշթէ սէնին արդու
վէ մաթլուպուն իւզրէ Ալլահ ու թէա-
լա պէնի սանա կէօնտէրտի, իմտի նէ՞
սիւալին վար իսէ սէօլլէ քի ճէվապը-
նը վէրէյիմ սանա» տէտի :

ՍՈՒՐԲ ԼՈՒՍԱԽՈՐԻԶԻՆ ՀՐԵՇՏԱԿ ԻԼԷ

ՄԻԻՔԵԱԼԷՄԷՍԻ

ՍԻԻԱԼ. ՏԷՏԻ սուրբ Գրիգոր—
Եւ՛ սուրբ Հրեշտակ Աստուծոյ, ինսա-
նըն ճանը թէնինտէն չըգտըղ զէման,
եինէ շիմտիքի կիպի հէր շէյի թանը-
մասը վէ պիլմէսի վա՞ր մը :

ՃԷՎԱՊ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—
Էվվէթ, եինէ շիմտիքի կիպի հէր շէ-
յի թանըր, պիլիւր, նէ քի քէնտինէ
մախսուս իսէ. վէ քէնտինին օնտան
սօղրա նէ՛ հալ իւզրէ օլաճաղընը, վէ
մեղաւոր իսէ, քէզալիք նէ՛ չարչա-
րանք շէքէճէյինի անիտէ անլար :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ճան
նէ՞ շէքիլ շէյ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Արդա-
րըն ճանը լոյս կիպի տիր, վէ կիւնէշ
կիպի ըշըլար, նիճէ քի Պօղոս Առաք-
եալ տէտի. Տըշարըքի ատամըմըզ պօ-
զուլուր, լաքին իչէրիքի ատամըմըզ
տահա գիյատէ կիւզէլլէշիր : Տըշարըքի

ատամ տէյի՝ թէն իշիւն, վէ իշերիւրի
ատամ տէյի՝ ճան իշիւն տէտի։ Վէ
մեղաւորուն ճանը գարանլըգ տիւման
կիպի չիրքին կէօրիւնիւր, զիրա կիւ-
նահ իշինտէ գարարմըլ տըր։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Մեղա-
ւորուն ճանընը նէ՞ չէքիլ ալըրսընըլ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Մե-
ղաւորուն ճանընը ալմաղա կէլտիյիմիզ
զէման, խըշմ իլէ հէյպէթլի, վէ էլի-
միզտէ հրեղէն սուր իլէ կէօրիւնիւ-
րիւզ։ Օլ տէմ պիզի կէօրտիւյիւ կի-
պի, գօրգուսունտան տիլի պաղլանըր,
կէօղէրինի գափար, պաշընը սազլար։
Եիւզիւնիւ չէվերիւր, էօթէ պէրի գա-
չընըր, լաքին նաֆիլէ եհրէ, զիրա հէր
թարաֆտան կէօրիւնիւրիւզ քէնտինէ։
Վէ օլ զէման ճան կէօղէրի աչըլըր,
վէ կիտէճէք սըգլէթլի վէ գարանլըգ,
եօլլարընը, վէ չէքէճէք սէրէնճամլա-
րընըն քեաֆֆէսինին աշիքեաբէ սէյր
էտէր։ Պագար էթրաֆընա, էվլատլա-
րընա վէ տօսթլարընա. աղլար, եալ-
վարըր, աման չաղըրըր քի քէնտիսինի

գուրթարսընլար։ Լաքին օնլար պուն-
լարը ասլա տույմազլար, զիրա տիլի
պաղլը տըր, քէնտի սանըր քի սէսի
չըգար, լաքին եալվար օլուպ, ըէճա
էթտիյինտէ նէ՞ սէսի չըգար, նէ՞ սէօ-
զիւ անլաշըլըր. վէ պիզի, քէնտինտէն
մատէ օրատա օլանլար կէօրէմէզլէր։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — ճանը,
Հրեշտակ մը ալըր, եօգսա քէնտի
քէնտինէ մի սէօքիւլիւր։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — ճանը,
աղըրսը սէօքէր, վէ Հրեշտակ ալըր կի-
տէր։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Կիւնահ-
քեարըն ճանը նէ՞ գըյաֆէթտէ տիր։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Նիճէ
քի տէտիմ, գարա տիւման կիպի տիր
վէ կիւնահլար իշինէ զարգ օլմուշ,
չիւրիւք մուրտար շէյլէր կիպի գօգար
քի, եանընա վարըլամազ։

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Եա,
արդար, եանի՝ սալիհ պիր քիմսէնին
ճանընը նէ՞ չէքիլ ալըրսընըլ։

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ար-

դարձն, եանի՝ սալիհին ճանընը ալմա-
ղա կէլտիյիմիզ զէման, նիճէ քի պիր
քիմսէ պիր քիմսէյի տիւյիւն էվինէ
տավէթ էտէր, օնուռ կիպի պիզ տա-
խի խօշմիզած սէլամ վէրէրէք, վէ
կիւլէր եիւզ կէօսթէրէրէք կէօրիւ-
նիւր, վէ պույուրուն սէնի ճէննէթի
Սլիյէնին շէնլիյինէ կէօթիւրէճէյիմ
տէրիզ: Վէ օլ ազիզ ճան պիզի կէօր-
տիւյիւ կիպի, ճան վէ թէն իլէ սէ-
վինմէյէ պաշլար, զիրա պիլիր քի,
քէնտինի պու կէչիճի ֆանի տիւնեա-
նըն թիւրլիւ պէ թիւրլիւ զահմէթ
ու միհնէթինտէն գուրթարըպ, ճէն-
նէթին թիւքէնմէզ վէ էպէտի շէնլիյի-
նէ վէ րահաթլըզնա կէօթիւրէճէյիզ:

Կէչիճի տիւնեատան, վէ ինսան-
լար իչինտէն, էպէտ-իւտ-տէհրիյէ վէ
մէլայիքէլէր իչինէ ուշուրաճաղըմըզ-
տան էօթիւրիւ, սէվինիր վէ շաղ օ-
լուր: Օլ զէման ալըրըզ օլ ազիզ ճա-
նը իգրամ ու իզզէթլէ մահէլինէ կէօ-
թիւրիւրիւզ:

Էվվէլքի աստիճանտա շէյթանլար

դարչը կէլիրլէր իսէ տէ, արդարըն
եանի ազիզին ճանընա եանաշամաղլար,
զիրա արդար ճանըն կիւնէշ կիպի փար-
լամասընտան, շէյթանլարըն կէօզլէրի
գամաշարագ ասլա պագամագ օլուր-
լար: Անճագ օնու կէօրիւրլէր քի,
արդարըն տիլի հէր զէման Սլլահա փա-
ռաքանութիւն էյլէմիշ, վէ տաիմա
Սլլահա մագպուլ մուամէլէտէ պուլու-
նարագ մուղայիր հարաքէթլէրտէ պու-
լունմամըշ:

Ֆուգարալարա մէրհամէթ էտիպ,
տայիմա ֆազիլէթ իշլէմիշ, հէր վա-
գըթ եկեղեցիյէ կիթմիշ, վէ Սլլահըն
քէլամլարընը տինլէյիպ, օլ թարիզ
իւզրէ հարէքէթտէ պուլունմուշ:

Վէ կէօրիւրլէր քի ազիզին տա-
յիմա ֆահանայա խոստովանել օլմա-
սը, պէլինտէ գըլըճ կիպի, վէ սուրբ
Հաղորդութիւն տախի, ճան փարմա-
ղընտա ճէվահիր խաթէմ կիպի հիւքմ
կէօսթէրիւր: Օլ տէմ ճիւմլէ շէյթան-
լար մաթ օլուպ հէյպէթտէ գալարագ,
ասլա եազլաշմաղա գատիր օլամաղլար:

Իքինճի աստիճան, դարանլըգ պիր մահէլ տիր քի, պիր վէճհէ Էմսալի պուրատա կէօթէրէմէմ, լաքին արդարըն ճանը հիշ խէվֆ Էթմէզ, զիրա քէնտի կիւնէշ կիպի փարլատըղընտան, կիտէճէք եօլլարը կիւնտիւզ կիպի շաֆղը կէօրիւնիւր, լաքին կիւնահքեարա դարանլըգ օլտուղու մալիւմ տիր ։

Իւչիւնճիւ աստիճան, սօն տէրէճէ վէ տէհշէթլի սօվուգ իսէ տէ, արդարըն ճանընա ասլա սօվուգ տօղունմազ, զիրա Գրիստոսուն մուհապպէթի քէնտինի էօյլէ գըղտըրմըշ տըր քի, պիւթիւն տիւնեա պուզ քէսիւսէ եինէօնա սօվուգ թէէսիր Էթմէզ ։

Տէօրտիւնճիւ աստիճան, զայէթլէ շիտտէթլի սըճագ տըր, ֆագաթ արդարըն ճանընա սէրին վէ միւլայիմ օլուպ, օլ սըճաղըն շիտտէթի օնա տօգունմազ, վէ սէհէր վագթընըն բիւզկեարը միւսիւլլիւ սէրին օ ուպ, ֆէրահնագ օլուր ։

Պէշինճի աստիճան, զիյատէսիյլէ

տար իղլէր վէ սըղլէթլի եօլլար տըր քի, պիր վէհհէ անլատամամ, լաքին արդարըն ճանընա աչըգ իղլէր վէ կէնիշ եօլլար տըր ։

Ալթընճը աստիճան, կիւնէշտէն տահա շաֆղը նուրտան քէմէրլէր տիր, վէ արդարըն ճանը օրայա վարտըդտա, սէվինճինտէն թէա՝ճիւպտէ դալըր ։

Եէտինճի աստիճան, Հրեշտակլարըն մէսքեանը տըր քի, արդար ճանը կէօրտիւքլէրի կիպի, մէֆնունիյէթ վէ մէսրուրիյէթլէ գապուլ էտիպ, սէվինիպ շազ օլուրլար. վէ անլէր տայիմա սապըրսըղլըզլա պէրլէմէքտէ տիրլէր քի, նէ՛ զէման պիր արդար ճան կէլիր տէյու ։ Վէ նէ գատար քի արդարլար իչիւն ֆէրահլանըրլար իսէ, օլ գատար տա մեղաւորլար իչիւն մէրաղլանըրլար ։

Սէքիզինճի աստիճանտա, տէրուլթիւնք վէ զօրուլթիւնք տըրլար. օնլար տալիս արդարը կէօրտիւքլէրի կիպի, սէվինէրէք շազ օլուպ, վէ Ալահա թէմճիտ էտէրէք, դարչըրլար,

վէ խօշ վէ սէֆա կէլտին տէյերէք սէ-
լամլարլար. օլ տէմ օրատա օլան շէն-
լիյի տիլ իլէ թապիր էտէմէմ: Վէ
օնլարը տախի կէշտիքտէն սօղրա օլ
արդար ճան կիտէր երկնաւոր թագա-
ւորուն էօնիւնէ երկրպագութիւն էտէր:

Օլ զէման էշիտիր օլ ազիզ վէ
միւպարէք սէտայը, վէ արդարլարըն
իւմիւտ էթտիյի աւազը, քի «խօշ կէլ-
տին պէնիմ ազիզ գուլում. տիւնեա-
նըն զահմէթ ու միհնէթինէ վէ թէն-
տէ իքէն շէքտիյին էլէմլէրինէ մու-
գապէլէ, պոււնտան պէօյլէ շաղ վէ
րահաթ օլման իճապ էթմիշ տիր»
տէյու:

Վէ նուրտան տիւզիւլմիշ, վէ էմ-
սալսըզ լիպաւլար կէթիւրիպ կէօսթէ-
րիրլէր հրեշտակլար քի, պու լուսե-
ղէն պատմուճանլար քեաֆֆէսի սէնին
իշիւն տիր, լաքին կէշիճի տիւնեա-
նըն սէրէնճամլարընտան գուրթուլուպ,
շիմտիլիք րահաթլան. զիրա, դատաս-
տան կիւնիւնտէ ճանլար թէնլէրիյլէ
պիրլէշտիքտէ, սէն պու լիպաւլարլէ
տօնանաճագ սըն:

Վէ օնտան սօղրա ալըպ կէօթիւ-
րիւրլէր հրեշտակլար օնու տա օլ պիր
արդար ճանլարըն իշինէ, քի ճէննէթի
Սլեանըն գարշսընտա տըր. վէ օրա-
տա ազիզ ճանլար իլէ, Սլահա օրհ-
նութիւն էտէրէք, տայիմա սէվինիպ
շաղ օլուր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Եա մե-
ղաւորուն ճանը նէ՞ շէքիլ կիտէր:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Փէք
չօգ սըգլէթ ու մէշագգաթ շէքէր, էվ-
վէլքի աստիճանտա շէյթանլար շէքիր-
կէ միսալի հիսապսըզ գալապալըզլա
գարշը կէլէրէք եօզլարլար քի, քէն-
տի ամէլլէրինտէն ամէլ պուլունո՞ւր-
մու օլ կէտէն ճանտա: Վէ շէյթանլա-
րըն չօգլուղու քի, պէօլիւք պէօլիւք
տիր, քիմիսի հպարտութիւն էթտիր-
մէյէ, քիմիսի նախանձութիւն, քիմի
բարկութիւն, վէ քիմի տէ օլ պիր կիւ-
նահլար իշիւն վէսվէսէ վէրմէսինէ թա-
յին օլմուշ տըրլար:

Պոււնլարըն հէր պիր պէօլիւլիւ կիւ-
նահլեարըն ճանընա. պաշգա պաշգա

գարշը կէլիւ, չաղըրըր պաղըրըրլար, չամաթա էտէրլէր քի, «Պու ճան պիւղէ խըղմէթ էթտիլինտէն՝ պիղիմ տիր. նէ՛րէյէ կէօթիւրիւյօրսունու » տէյու չրեշտակըն էլինտէն գալիմաղա չալըրըրլար քի, օլ սէֆիլ կիւնահքեարըն ճանը աճէպա նէ՞ սըգլէթէ տիւչար օլուր հէր պիրինտէն գուրթուլունճա : Պէհէր պէօլիւյին էլինէ տիւշտիւքճէ, աման զաման էտէր, երթըճը ճանաւարլար վէ աղղըն երլանլար իչինէ տիւշիւլ կիպի աղլար, սըղլար, պաղըրըր, չաղըրըր, ֆիղան էտէր, աման տէր, լաքին չի ֆայիտէ քի, հէշ պիր թարաֆտան չարէ պուլամաղ :

Վէ կէօթիւրէն չրեշտակ ասլա եարտըմ էթմէղ, չիւնքի օլ տախի իյրէնիւր կիւնահքեար ճանտան. անճագ հէման օլ գատար քի, անլէրէ թէսլիմ էթմէղ օլ կիւնահքեար ճանը, զիրա շէրիաթ կիւնիւնէտէք իղին եօգտուր անլէրէ. կիւնահքեարըն ճանընը զապթ էթմէք իչիւն :

Հէր նէ հալ իսէ, պու սըգլէթէ-

րի կէշիրիւ, իքինճի աստիճանա վարտըգտա, կէօրիւր քի եօլլարը գարա տիւման պիւրիւմիւլ, օրատա տա աղիմ գօրգու, զահմէթ վէ սըգլէթ չէքիւ, օնտան սօղրա կիտէր սօփուղլուգ աստիճանընա. վէ օրատա տա խէյլի զէման սօփուղուլ չէքտիքտէն սօղրա, կիտէր օլ աստիճանա քի, տօլու աթէշ տիր : Օրատա տա խայլըճա եանըպ թուլթուլուպ, աման չաղըրըր, վէ աղիմ ֆիղանլար էթտիքտէն սօնրա, տար եօլլարա օղրար. օնտան տա չօգ սըգլէթլէ լուսեղէն աստիճանա կիտէր, լաքին քէնտինէ զայէթ գարանլըգ կէօրիւնիւր : Օնտան սօղրա չրեշտակլարըն թապաղասընա վարըր, վէ չրեշտակլար կէօրտիւքլէրինտէ, պագարլար քի կիւնահքեար տըր, մէրագլարընտան վայ վէրիւրլէր օնա :

Վէ սէքիղինճի աստիճանա վարտըգտա, տէրուլթիւնք, գօրուլթիւնք գարշը կէլիւրլէր, վէ պագարլար քի կիւնահքեար տըր, չաղըրըրըրլար քի, «Նէ՛րէյէ կէօթիւրիւյօրսուն շու մուր-

տարը, կէրի չէվերին» : Օլ զէման կէ-
րի չէվերիպ կէօթիւրիւրլէր օլ պիր
կիւնահքեար ճանլարըն իչինէ քի,
Քրիստոս էֆէնտիմիզ Հագգ տիվանա
կէլէնէտէք, քի սօն շէրիաթ կիւնիւ
տիր, անտէ գալըր : Վէ օլ սօն շէրիաթ
կիւնիւնտէ, ճան թէնինէ գափուշուպ,
ճէհէնէմին նիհայէթսիզ օլան աթէ-
շինէ աթարլար, քի ընտան սօղրա է-
պէտ-իւլ-ապատ օլ աթէշտէն վէ ճէ-
ղալարտան գուրթուլմասը մուհալ տըր :
Նիճէ քի, Քրիստոս էֆէնտիմիզ քէլամը
շէրիֆինտէ պույուրտու. « Երթիցեն
նոքա ի տանջանսն յաւիտենականս » .
Եանի, « Սնլէր էպէտ-իւլ-ապատ ճէղա-
յէ կէթսինլէր » :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ալլահ
նէ՞ շէքիլ զաթ տըր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ալ-
լահ էօյլէ ազիզտէն ազիզ պիր զաթ
տըր քի, հիչ պիր շէյէ պէնդէմէզ,
նուրտան, կիւնէշտէն վէ ճիւմլէ շէյ-
տէն եիւզ պին գաթ ազիզ տիր, վէ
անըն պէօյիւքլիւյիւնիւ, ազլ ու ֆիք-

րէ սըղտըրապիւմէք միւմքիւնսիւզ օ-
լուպ, քիմսէ ընու կէօրմէյէ տաթի գա-
տիր տէյիլ տիր : Լաքին սալիշէր ;
ազիզլէր սօն շէրիաթ կիւնիւնտէ, վէ
ճէննէթ ի Ալեատա, անըն ազիզլէրտէն
ազիզ միւպարէք ճէմալինի գատիր օ-
լապիլտիքլէրի գատար կէօրէպիլէճէք-
լէր տիր. Եանի, Ալլահ հէր պիրինէ
նէ՞ գատար կէօրիւնմէքլիք իհսան է-
տէրսէ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կէօյ
գա՞ն գաթ տըր, վէ Հրեշտակլար գա-
լլէ՞նճը գաթտա տըրլար :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Կէօյլէր
օն գաթ տըր, վէ Հրեշտակլար ընուն-
ճու գաթընտա տըրլար, քի ընունճու
կէօյ, Եանի Լուսեղէն երկինք տէնի-
լիր : Վէ օլ կէօյտէ Հրեշտակլարըն իս-
քեան օլտուղլարը մահէլ տօգուզ գաթ
օլուպ, պիրիպիրինտէն եիւքսէք տիր-
լէր : Վէ ճիւմլէսի տայիմա սուրբ եր-
րորդութիւնա թէմճիտ էտէրլէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ալլահըն
շէրիֆի վէ ազիզ լութֆու պու տիւն-

եայա վէ ինսանլար իւզէրինէ նէ՞ չէ-
քիւ էնէր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր
նէ լուծփ ու ինայէթ քի Ալլահտան
պու տիւնեայա էնէր, էն էվվէլ Հրեշ-
տակլարա էնէր, վէ անտէն ինսանլա-
րա թէէսիր էտէր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր վէ-
ֆաթ էտէնին ճանը հազգընտա, օրու-
ճուն, տուանըն, վէ ողորմութիւնըն
դա՞նդըսը փէք ֆայիտէլի տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Կէշ-
միշլէրին ճանընա փէք ֆայիտէլի օ-
լան, աղօթք վէ ողորմութիւն տըր,
զիրա օրուճուն ֆայիտէսի, սազլայա-
նա օլուպ, ննջեցեալա ֆայիտէսի տօ-
գունմազ : Վէ սուրբ Պատարագ մա-
տուցանել էտէն Քահանայ, սալի՜ն վէ
թէմիզ քիմսէ օլտուղու հալտէ, ճիւմ-
լէ կէշմիշլէրէ ֆայիտէսի օլապիլիր :
Լաքին իթիզաթսըզ, վէ կիւնահընտան
փիւշիմանսըզ էօլէնլէրէ, հիշ պիր շէյ-
տէն ֆայիտէ եօգ տուր, նէ՛ աղօթք-
տան, նէ՛ ողորմութիւնտան, վէ նէ՛

սուրբ Պատարագտան, զիրա պունլար
Քրիստոսուն ազիզ հաւատքը իլէ, վէ
կիւնահընտան փիւշիման օլմագլէ կի-
տէնլէր իչիւն տիր, օլ պիրլէրէ պուն-
լարտան ֆայիտէ եօգ տուր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր քի-
շի քի սաղլըղը զէմանընտա վազիֆէ
էտինմէլէրէք խոստովանել օլմայըպ,
կիւնահ իչինտէ զարգ օլարագ, վէ էօ-
լէճէք զէմանընտա թէօլպէյէ կէլիպ
փիւշիման օլուպ, իւշ եա իքի վէ եա-
խօտ պիր կիւն էվվէլ, մեղայ տէյիպ
խոստովանել օլարագ վէ աղլայըպ սըզ-
լայըպ, Քահանանըն ալաղընա տիւշիւպ
սուրբ Հաղորդութիւն իսթէտիլի հալ-
տէ, օնա Հաղորդութիւն վէրմէք ճա-
յի՞զ մի տիր, եօգսա տէյիլ :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Ճայիզ
տիր. զիրա Ալլահ ողորմած տըր. վէ
թէօլպէյէ կէլիպ վէ փիւշիման օլա-
րագ մեղայ տէյէնլէրտէն եիւզ չէվիր-
մէզ : Նիճէ քի Քրիստոս էֆէնտիմիզ
պույուրմուշ տուր քի, «Հէր քիմ պէ-
նիմ թէնիմի վէ գանըմը ալըպ հա-

դորդեւ օլուրսա, օլ պէնտէ օլուր, պէն տէ օնտա» . պունա շիւպհէ եօգ տուր, զիրա Գրիստոս քէնտիսի նութգ էթմիլ տիր :

Լաքին օլ կիւնլերէ գալմամագ, եանի էօլէճէք կիւնլերի կէլմէզտէն թէտարիքտէ պուլունմագ պիր ինսանա ֆազիլէթ տիր, զիրա քիշինին գանդը սաաթ էօլէճէյի քէնտինէ մալիւմ տէյիլ տիր . եա զաֆիլէն տիրի պաղլանըրսա, մեղայ տէյէմէզ, խոստովանել օլամագ . էյերչի էվլէլինտէն թէտարիքտէ պուլունմամըլ իսէ, արթըգ օնա չարէ օլմայըպ, վարաճաղը ճէհէննէմ տիր :

Պունուն իշին, պույուրտու Գրիստոս էֆէնտիմիլ քի, « Ույանըգ տուրուն, զիրա պիլմէզսինիլ քի նէ գէման էվ սահիպի կէլիր » . եանի, Ալլահ նէ գէման ճանըմըլ իսթէյէճէք տիր : Վէ ույանըգ տուրուն տէմէք, տայիմա կիւնահտան սազընմագ, վէ զաֆիլէն կիւնահտա պուլունուրսանըլ, տէրհալ խոստովանել օլմագ իճապ էտէր տէմէք տիր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Գաճըլը կիւնահ պէօյիւք տիր քի, առամը գատաստան կիւնինտէ ճէվապընա գատիր էտէմէզ :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Օլ կիւնահ պէօյիւք սայըլըր քի, ինսան քիւշիւք տիր տէյերէք խոստովանել օլմալ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Խոստովանել օլմագլէ, ապաշխարանք չէքմէքլէ, վէ աղլայըպ եաշ տէօքմէքլէ, քիշի նաճըլ կիւնահլարընտան աղատ օլուր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Նասըլ քի մօմ աթէշտէն էրիր, վէ գարանըլը կիւնէշտէն գաչար, վէ թօլ ըիւլկեարտան տաղըլըր, օնուն կիպի, խոստովանանք վէ ապաշխարանք տախի կիւնահլարը եօգ էտէր քի, սօն չէրիաթ կիւնինտէ Գրիստոս էֆէնտիմիլ օլ կիւնահլարը անմայարագ, առա սօրղու սիւալ էթմէյէճէք : Իշթէ օլ միւսիւլլիւ քիմսէ իշին տէտի Դաւիթ մարգարէ, « Մութլու օնա քի կիւնահլա-

ըննա թողութիւն վերելէրէք, ճիւղէ սուչարը էօրթիւիւր»:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր քիշի խոստովանել օլաուգտան սօղրա, օլ կիւնահը տէֆաթէն իչէյէրէք, եինէ փիւշման օլարագ մեղայ տէյիպ խոստովանել օլաճագ օլուր իսէ, օլ քիմսէ ավֆլըգ պուլ^ուրմու:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Քիշի հէր գաչ տէֆա տիւշերսէ գալգտըղը միւսիւլլիւ, հէր գաչ տէֆա կիւնահտա պուլունմուշ օլսա, իւմիւտիւնիւ քէսմէյիպ ապաշխարանք չէքմէսի ֆարզ տըր: Զիրա Միածին որդի Յիսուս Քրիստոս, Պետրոս առաքեալա տէտի քի, «Պիր քիմսէ եէթմիշ ետտի քէրրէ սանա սուչ էտիպ մեղայ տէրսէ, ավֆլըգ վէրմէլիսին»: Պունու պէօյլէ քէնտի գուլարընա կանոն գօյան Քրիստոս էֆէնտիմիզ քէնտիսի եա նէ՞ գատար տահա ողորմած տըր: Ալլահըն ողորմութիւնու ուճաուզ վէ պուճագսըզ պիր տէրեա օլուպ, ինսանընքի օնուն եանընտա նէ՞ գատար չօգ օլսա, եինէ

պիր գաթրէ գատար տախի սայըլամազ:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Պիր աւտէմ տէրեատա, տաղտա, եախօտ եապան պիր պէլտէտէ պուլունուպ, զաֆիլէն աղըճա խասթալանտըղընտա, կիւնահլարընը ֆիքր էտիպ, մեղայ տէյէրէք, խոստովանել օլմագ իսթէր իսէ տէ, լաքին Գահանայ պուլունմաւտըղը հասէպիյլէ խոստովանանքսըզ էօլտիւյիւ հալտէ, անըն հալը նի՞ճէ օլուր:

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր քէսանա ճալիզ տիր քի կիւնահընը հէր կիւն խոստովանել օլսուն, եախօտ հաֆթատա պիր, եախօտ այտա պիր, հիշ տէյիլ իսէ սէնէնին պէշ Տաղաւարընտա: Վէ էյէրչի Գահանայ օլմայան պիր եէրտէ պուլունուր իսէ, հէր քիմ օլուրսա օլսուն օնա խոստովանել օլապիլիր, վէ Քրիստոս էֆէնտիմիզ տախի գապուլ էտէր, զիրա քէնտիսին աղիզ գանը պէհասը տըր, վէ Աւաղանտան տօղմուշ տուր, վէ սուրբ երրորդութիւնա դաւանել օլուր, վէ Քրիստոսուն աղիզ խաչընա սէճտէ էտէր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Պահք
(օրուճ) նէ՞ շէքիւ շէյ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Պահք
էօյլէ պիր ազիզ շէյ տիր քի, ինսանը
Հրեշտակլարա պէնդէտիր, վէ շէյթանը
պաղլար քի, օլ պահքը թութան իլէ
ճէնկէշէմէզ, եանի քէնտինէ ույտու-
րուպ կիւնահա տիւշիւրէմէզ : Զիրա
պահք, պիր տէմիր դալէ օլուպ, տիւշ-
մանը օլան շէյթան իշերի կիրէմէզ,
եանի գալպինէ կիրիպ վէսվէսէ վէրէ-
յէզ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Աղօթք
նէ՞ շէքիւ շէյ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Աղօթք
օ՛ տուր քի, պէնի ատէմին ֆիքրինի
Ալլահա չըգարըր : Պիր ատէմ փաք
ֆիքիր իլէ տուայա տուրտուղունտա,
օլ տուա օգ կիպի կէօյիւ կէշիպ Ալլա-
հա չըգար, վէ օլ ատէմի կիւնահտան
սագընտըրըր, զիրա ֆիքրի տայիմա
տուատա օլան քիմսէնին, կիւնահը
ֆիքր էտիպ իշէյէճէք վաղթը օլամազ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կիւ-

նահքեարըն էօլմէսի նի՞շիւն Սաղմոստա
չաւ տէնիւմիշ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Պիր
քիշի կիւնահընտան փիւշիման օլմայըպ
մեղայսըզ, խոստովանանքսըզ էօլսէ,
ֆիլ վագը օլ ատէմին էօլիւմիւ քէն-
տինէ չաւ օլուր. զիրա իշիտէճէք տիր
շէրիաթ կիւնիւնտէ օլ հէյպէթլի սէսի
քի, «Երթայք յինէն անիծեալք ի հուրն
յաւիտենական» : Տայիմա շէյթանըն
արտընճա կէթտինիզ տէ, ճանընդը
կիւնահլա գարալատընըզ : Վէ օնտան
սօղրա դժոխքա կիթմէքտէն պաշգա
պիր իւմիւտլէրի եօգ տուր, վէ դժոխ-
քա կէթտիքտէն սօղրա, չըգմաղա տա-
խի պիր եէրտէն չարէ պուլամաղլար :
Վէ Ալլահ քի տայիմա բահիմ տիր,
օնճուլայըն անղեղջ վէ մեղաւոր քիմ-
սէլէրէ բահիմ էթմէզ, վէ տայիմա օն-
լարա խըշմ իլէ նաղար էտէր, օնուն
իշիւն կիւնահքեարըն էօլիւմիւ չաւ
տէնիւմիշ տիր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր—Եա՛ ար-
դարըն մահը նի՞շիւն ազիզ տէնիլիր :

ձ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օնուն
 իշին քի տիւնեայէ այտանմայրայ,
 քէնտինի կիւնահտան սագընտը. վէ
 պու տիւնեա սէֆասը դարչսընտա
 քէնտինի էօլմիւշ կիպի կէօթէր-
 տի, վէ իւմիւտիւնիւ հէման Գրիստո-
 սուն աբքայութիւնունա վէրտի, անըն
 իշին օլ ազիզ շէրէֆէ լայրդ օլարագ,
 տայիմա շազլըդ շէնլիք իշինտէ օլա-
 ճագ տըր: Պու սէպէպտէն, ազիզ վէ
 արդարըն էօլիւմիւ միւպարէք տիր տէ-
 նիւտի, զիրա էօլմէյինճէ շէրէֆէ լա-
 յըդ օլամազ. արդարըն իւմիւտիւ գա-
 վի օլտուղու իշին, տայիմա կէօզիւ
 էօլմէքտէ տիր: Նիճէ քի Պօղոս առաք-
 եալ տէտի. «Արդու չէքէրիմ քի, շու
 թէնտէն չըգայրմ տա՝ Գրիստոսա կի-
 տէյիմ»: Զիրա հէր տայիմ սալիճէրէ
 պու տիւնեա գարանլըդ կէլիր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Դա-
 տաստան կիւնիւնտէ, քիշինին ամէլի-
 նէ՛ կէօրէ, շէրէֆէ նաիլ օլմասը նի՞ճէ
 տիր:

ձ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Ար-

դարլարա էօյլէ պիր փառք վէրի-
 լիր քի, Պօղոս առաքեալըն տէտիյի
 կիպի, նէ՛ կէօզ կէօրմիւշ, նէ՛ գու-
 լագ էշիթմիշ, վէ նէ՛ ինսանըն ֆիք-
 րինէ կէլէպիլիր. զիրա պու տիւնեա-
 նըն հիշ պիր շէրէֆինէ պէնզէմէզ քի
 ատամըն ֆիքրինտէն կէչսին: Վէ կիւ-
 նահքեարլարա տա, էօյլէ պիր էզլի-
 եէթ վէրիլիր քի, հիշ պիր էզլիյեթէ
 պէնզէմէզ: Նիճէ քի ճէննէթին նէ՛
 շէքիլ միւշէրիէֆ օլտուղունու անլա-
 մագ ֆիքիրտէն եօգարը տըր. օնուն
 կիպի ճէհէննէմին տէ էզլիյեթի ազըլ-
 տան տըչարը տըր: Աթաէր կիպի գուրա-
 լարը էօլմէզ, շէտիտ աթէշի սէօնմէզ,
 վէ էզլիյեթի ասլա թիւքէնմէզ:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Գա՞ն-
 ղը ամէլ փէք Փայիտէլի տիր պիր ա-
 տէմէ:

ձ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Հէր
 ամէլտէն էյիսի, Զղլում, Խոստովա-
 նանք վէ Ապաշխարանք տըր. Հէր
 քիմտէ քի պու իւշ ամէլ պուլունուր
 իսէ, ճէննէթ ի Սլեա շիւպհէսիզ անըն
 իշին տիր:

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Եւհէր ամէլտէն ֆէնա ամէլ գա՞նդըսը տըր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օլ տուր քի քիշի խոստովանանքսըզ վէ զղջումսըզ գալսըն. զիրա զղջումսըզ էօլէն քիշիյէ քի, անդեղջ տէնիլիր, շիւպհէսիզ ճէհէննէմէ կիտէր, վէ էպէտ-իւլ-էպէտ ճէհէննէմտէն չըգժաղ :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Պիր աւտեմ քէնտի կիւնահընը խոստովանել օլուպ, վէ Բահանանըն գօյտուղու ապաշխարանքը չէքմէյէ վազըթ գալմայարադ էօլէճէք օլուր իսէ, օնուն իշի նի՞ճէ օլուր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Թէմամ, եանի ճանը եիւրէքտէն զղջալ օլմուշ իսէ, սուրբ Եկեղեցիինն աղօթքու վէ սուրբ Պատարագ, անըն կիւնահընը քաւել էտէր. զիրա նիյէթինտէ վար իտի քի սաղ գալայըտը, ապաշխարանքընը շիւպհէսիզ էտա էտէճէք իտի, օնուն իշիւն օլ Բրիստոնեանըն էքսիյինի Եկեղեցի թէմամլար :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Թէնտէն չըգան ճանլար ախրէթտէ նէ՞ տիւշիւնիւրլէր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Արդարլար տայիմա շունու տիւշիւնիւրլէր քի, ա՛հ, նէ՛ զէման օլուր քի Բրիստոս կէլիպ վէ դատաստան էտէրէք, թէնլէրիմիզէ գալուշուպ վարուպ արքայութիւնուն թիւքէնմէզ շէրէֆինի վայելել էտէճէյիզ : Վէ մեղաւորլար իսէ տայիմա գասալէթ էտէրլէր քի ա՛հ, դատաստան կիւնիւ կէլտիլի զէման, օլ կիւն պիղիմ սէֆիլ հալիմիզ աճէպա նա՞սրլ օլաճագ. զիրա ճէհէննէմին սէօնմէզ աթէշինէ վէ թիւքէնմէզ էզիյէթինէ կիրիֆթար օլաճաղըզ : Մէղաւորլար տայիմա պունլարը ֆիքը էտիպ, ապա շաղ ու մէսրուր օլմատըգտան գաթինազար, հէր տայիմ տախի աղլայըպ սըզլարլար :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Կիտէն ճանլար, կէրի գալմըլարը գայըրըրլա՞ր մը, Խօգսա հիշ ֆիքըլէրինէ կէլմէզ մի :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—Տայիմա կէօզլէրի օնլարտա տըր. վէ էյէր-չի պիր քիչինին կէրի գալմըշ յիշատակը, կէչմիշլէրինին ճանը իչինն ողորմութիւն վէ պատարագուց վէրսէ, օլ ճան տայիմա յիշատակընա տուա էտէր քի, Ալլահ օնլարա էօմիւր ուղունլուղու վէրէ վէ իչինէ կիւճիւնէ յաշողութիւն իհսան էյլէյէ : Վէ էյէր-չի կէրի գալմըշ քիչի, քէնտի ննջեցեալլարընը ֆիքրինէ կէթիրմէյիպ ճանընը գայըրմաղսա, օլ տա յիշատակընը ապլա գայըրմաղ, վէ տայիմա պէտտուա էտէր շէօյլէճէ. Եւ՛ Բապպ, պէնիմ յիշատակըմը Եօգ էյլէ, վէ պէնի յիշատակըղլարըն սըրասընա դօյ : Զիրա օնուռ իչինն պուռու պէօյլէ նիյաղ էտէր քի, անյիշատակ ննջեցեալլար իչինն ողորմիս չըգարըլտըդտա, պարի օնտան հիսսէմէնտ օլսուն :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Ճանլարտա, պիրիպիրինի կէօրմէք, թանըմագ վէ սէվմէք վա՞ր մը :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ—կէօր-

մէք օլմաղսա՝ կէօզսիւղ կիպի օլուրլար իտի, վէ թանըմագ սէվմէք օլմաղսա, հայվան կիպի օլուրլար իտի. վէ օնտան սօղրա արքայութիւն, դժոխք լազըմ կէլմէղ իտի օնլարա : Իմտի, տէմէք քի, կէօրմէք, թանըմագ վէ պիրիպիրինի սէվմէք, պուրանընքինտէն չօգ զիյատէ վար տըր :

Ս. Տէտի սուրբ Գրիգոր — Արքայութիւնտա պիրիպիրինի սէվմէք նէ՞ շէքիլ տիր :

Ճ. Տէտի սուրբ Հրեշտակ — Օրատա մարմնաւոր սէվմէք կիպի տէյիլ տիր, իլլա հէփ Հրեշտակլար կիպի հոգւոր մուհապպէթտէ տիրլէր. օլ մուհապպէթ, ինսանըն ֆիքրինտէն Եօգաւր տըր : Վէ հէր պիրիսի Բապպի Թէալա հազրէթլէրինին իհսան պուլուրտուղու տէվլէթիլէ տօնանմըշ տըր. վէ տայիմա շաղըդ իչինտէ օլուպ, Ալլահա փառաբանութիւն էտէրլէր :

Երանելի սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչիմիպին, սուրբ Հրեշտակ իլէ էթ-

տիյի միւքեալէմէսի պուրաճըգտա թէ-
մամ օլտու : Իմտի՝ Տէր Աստուած ա-
մենասուրբ Երրորդութիւն և մի Աստ-
ուածութիւն, պիզ կիւնահքեար գուլ-
լարընա տա շնորհք վէ հոգեւոր իմաս-
տութիւն վէրէ քի, տայիմա կիւնահ-
տան դաշարագ, զղճումտա, խոստո-
վանանքտա վէ ապաշխարանքտա օլուպ,
դժոխքուն աթէշինտէն խէլաս, վէ ար-
քայութիւն փառքընա լայըգ օլալըմ.
Ամէն :

ՀԱՅՈՅ ԱԶԳՆ ՔԻՄՏԵՆ ԶՈՒՀՈՒՐԱ

ԿԵԼՏԻՅԻ ՊԵՅԱՆԸՆՏԱ

ՀԱՅՈՅ Ազգըն ասլը թէմէլի նէ-
րէտէն օլտուղունու տա, պուրատա ազ
պուշուգ պէյան էթմէք միւնասիպ կէօ-
րիւնտիւ. զիրա սուրբ Գրիգոր Լուսա-
ւորիչիմիզին ասլը նէրէտէն օլտուղու-
նու պիւտիք, Ազգըմըզըն տախի ասլը-
նը պիւմէք Փարզ տըր քի, տայիր ազգ-
լար պիզ « Սիզին ասլընըզ նէրէտէն
զուհուր էթմիշ տիր » տէյու սիւալ էթ-
սէլէր, կէրէյի կիպի պիւլէմէտիյիմիզ-
տէն նաշի, պուրաճըգտա թափսիլաթ-
լըճա նագլ օլմասընա միւպատէրէթ
գըլընտի :

Նոյ նահապետ զէմանընտա, Սու-
թուֆանը պիւթիւն տիւնեայը պասըպ,
ճիւմլէ ինսան վէ հայվանաթ իթլաֆ
օլտուլար : Վէ տահա պուշիլար օլմագ-
տան, Ալլահ Նոյ նահապետէ տույ էթ-
տի քի, եարաթտըղըմ ինսանլար կիւ-
նահ իչինտէ զարգ օլտուգլարընտան,

եալընը սէնի պուլտում արդար պէ-
նիմ հուզուրումտա :

Իմա՛ր շու թարզ պիր կէմի թէք-
նէսի եափմալըսըն , շէօյլէ քի գարնը
կէնիշ , աղղը քիւշիւք օլտուն , քի կի-
րէսին իշինէ քէնտին վէ իւշ օղլուն ,
վէ սիզին տիշի քիշիլէրինիլ : Վէ եէն-
մէսի հէլալ օլան հայվանլարտան եէ-
տիշէր , վէ օլ պիրլէրինտէն իքիշէր
թանէ էրքէքլի տիշիլի պիրլիքտէ ա-
լըպ պէսլէյէսին : Պէն պու տիւնեայը
սույա վէրէճէյիմ , սէն վէ սէնիւլէ օ-
լանլար գուրթուլաճաղլար :

Վէ նոյ նահապետ Ալլահըն էմ-
րինէ միւթի օլուպ , տէտիյի կիպի իճ-
րասընտա պուլլունտու : Վէ պիւթիւն
տիւնեայը սու պասըպ , քէնտի իւշ օղ-
լու վէ եօլտաշլարըյլէ , եալընը սէքիզ
քիշիճիք գալտըլար տիւնեա եիւզիւն-
տէ քի Աստուածաշունչուն Ծննդոց քի-
թապընտա թէմամէն նազլ օլունուր :
Վէ իւշ օղլունուն իսիմլէրի պունլար
տըր . Սէմ , Քամ , Յարէթ , քի պուն-
լարտան թէքրար տիւնեա ինսան իլէ

տօլտու , վէ հէր պիրինտէն թիւրլիւ
պէ թիւրլիւ միլլէթ զուհուրա կէլտի :

Վէ պիզիմ Հայոց ազգըմըզ Յա-
բէթտէն զուհուր էթմիշ տիր քի , նոյ-
ուն պէօյիւք օղլու տուր : Պունա պէօ-
յիւք իսպաթ շու տուր քի , պիզէ
Պատմութիւն գիրքլէրինտէ Յարեքա-
կան ազգ տէրլէր , քի Յարէթտէն կէլ-
միշ , Յարէթին սիւսիլէսի տէմէք տիր :
Վէ Յարէթտէն սիւսիլէմիզ պէօյլէ կէլ-
միշ քի Յարէթին իւք օղլու՝ Գամէր ,
պու Գամէրտէն տօղտու թիրաս , թի-
րաստան՝ Թորգոմ , քի պիզիմ պիր ա-
տըմըզ տա , Թորգոմական եախօտ Թոր-
գոմեան ազգ տէնիլիր :

Վէ պու Թորգոմտան տօղտու Հայկ
քաջ , գահրիման , քի պիզէ Հայոց ազգ
վէ Հայկական ազգ տէնիլմէք , պու
Հայկըն իսմինտէն կէլտի : Ազգըմըզըն
թէմէլինէ պունլար պէօյիւք իսպաթ
տըր , քի Յարէթտէն՝ Յարեքական ,
Թորգոմտան՝ Թորգոմական , վէ Հայկ-
տան՝ Հայկական ազգ տէնիլտիք վէ
տէնիլիրիզ շիմտիյէտէք :

Վէ պիլմէլիյիդ քի, օլ զի.քր օլունան Սու թուֆանը, քի էրմէնիճէ Ձահեղեղ տէնիլիր, օլտուգտան սօղրա, թէքրար Նոյուն օղուլարընտան խալգ պիրաղ չօղալտըգտա, եթմիշ իքի ուլու քիմսէլէր, մալ վէ գուլվէթ սահիպլէրի, պիր եհրէ ճէմ օլուպ, Պաղտատ չէօլիւնտէ միւշալէրէ էթաիլէր քի, կէլին շուրատա պիր մէթին գուլէ եափալըմ քի ուճու կէօյէ եթիշսին. եանի եիւքսէքտէն եիւքսէք օլսուն քի, պաշգա պիր վազըթ եհնէ Սու թուֆանը գուհուր էտէրսէ, օլ գուլէնին իչինէ կիրիպ գուրթուլալըմ. չիւնքի գուլվէթ սահիպի օլտուգլարընտան, Ալլահըն էլինտէն գաշմագ իսթէտիլէր, նիճէ քի չիմտի պիզ էտէրիզ :

Վէ պունու պէօյլէճէ միւշալէրէ էտիպ, եափմաղա պաշաալար, վէ նէ գատար եիւքսէք եափտըլար տէրսէն, Աստուածաշունչտա եազըլմըշ քի, Սու թուֆանը տիւնեայը պաստըղը զէման, պու տիւնեանըն էն եիւքսէք տաղլա-

րընտան, օն պէշ արշըն գատար տահա եօգարը չըգտը սու տէյու :

Պունլար, չիւնքի պունու պիլիրլէր իտի, օլ գատար եիւքսէք եափտըլար քի, սու եինէ օլ գատար, եա տահա զիյատէ չըգարսա, օլ գուլէնին պօյունա եթիշմէսին տէյու, քի ազըլտան տըշարը պիր իշ տիր : Վէ Ագամտան օլ զէմանա կէլէնէտէք, պիւթիւն տիւնեանըն խալգը պիր տիլտէն, եանի՝ Հայ լիսանընտան սէօյլէշիրլէր իտի :

Վէ պունլար պու գուլէյի պաշլալըպ զայէթ եիւքսէք չըգարքէն, Ալլահըն հիքմէթիլլէ շէտիտ ըիւզկեար էսիպ, վէ օլ ըիւզկեարտան հէր պիրինէ, պաշգա պաշգա տիլ վէրիլտիյի հալտէ, պիր տիլ իքէն, եթմիշ իքի տիլ օլուպ, պիրիպիրինին տիլինի անլամամաղա պաշաալար, պիրի կէլ տէսէ իտի, օլ պիրի թաշ անլար իտի. օլ պիրի թաշ տէսէ իտի, տահա օլ պիրի սայիր պիր շէյ անլար իտի, վէ եախօտ հիշ պիր շէյ անլամաղ իտի :

Պէօյլէճէ պիրիպիրինին տիլինի

անլամատըգլարը իշիւն, գուլէյի եափմագտան վազ կէլիւ, հէր պիրի պիր թարափա տաղըլտըլար : Վէ ագըլտան տըշարը պիր շէտիտ ըիւզկեար տահա չըգըպ, օլ ագլ ու ֆիքրիտէն խարիճ օլան միւքէլէֆ պինայը տէրհալ թաւրումար էտիւ, թաշընտան թօզունտան տախի ասլա էսէրի գալմատըգտան գաւթինաղար, եափըլտըլը եէրին իզի տէ պէլլիսիզ օլտու :

Ալթը եէտի կիւն զարֆընտա, եէրի կէօյիւ եօգտան վար էտէն Ալլաւհըմըզ, կէօզիւնիւ աչըպ եումմագ զարֆընտա եինէ եօգ էթմէյէ գատիր օլուպ, աճէպա օլ տէվրտէ քիմտէն գաւչըպ քիմէ կիտէճէքլէրմիշ :

Պու Աշտարակըն, եանի գուլէնին պուրատա զիքը օլունմասընըն սէպէպի շու տուր քի, օլ եէթմիշ իքի ուլու քիմսէլէրին պիրի Հայկ օլուպ, քի Նոյտան պէշինճի կէօպէք տիր, Հայ տիւրի օնա վէրիլտի : Վէ պունլար հէր պիրի պիր թարափա տաղըլտըգտա, պիզիմ Հայկ էջմիաթին սէթիւնէ կէ-

լիւպ, քի Երևան թօիրաղը տըր, օրատա սաքին օլտու :

Վէ օլ եէթմիշ իքիտէն պիրի տէ Ներրօլթ իտի, քի Նոյուն իքինճի օղունտան կէլմէ օլուպ, պիր իսմի տէ Բէլ իտի : Պու Բէլ էսկի Պաղտատը եափան տըր, քի օլ մէմլէքէթի զապթ էթտի, վէ հատտէն էֆզուն իրի պիր քիմսէ իտի : Մալտա, գուլվէթտէ իւլէրիտէ օլուպ, սայիրլէրէ հիւքմ էթմէք իսթէր իտի, վէ պիզիմ Հայկա տա խապէր վէրտի քի, կէլ պինիմ հիւքմիւմտէ օթուր, վէ Հայկ միւթի օլմայըպ, գալգտը Բէլ կէլտի Հայկըն իւսթիւնէ պիր չօգ ասքէր իլէ, վէ քէնտի տէ փիւր սիլահ, պաշընտա տէմիր պաշըգ, գօլլարընտա տէմիր գօլչագ, կէօքսիւնտէ սըրթընտա տէմիր զըրհ, ասքէրինին օրթասընտա գուլէ կիպի պիր շէյ քի, կէօրէնլէր շաշար իտի :

Գահրիման Հայկ տախի եալընըլ իւշ եիւզ նէֆէր ասքէրիյլէ գարշը չըգըպ, Բէլին իւսթիւնէ եիւրիւտիւիւ

հալտէ, Բէլ կէրի տէօնիւպ պիր թէ-
 փէյէ չըգմաղա չալըլըր իքէն, քաջ
 Հայկ եայընը կէրիպ, իւչ չաթալ տէմ-
 րէնլի օգուռնու Բէլին սըրթը օրթասը-
 նա օլըրաթաղըր կիպի, իքի տէմիր
 զըրհլարընը կէչիպ, օլ եօգուռնու թօփ-
 րաղընա սափլանտը. վէ Բէլ օլ տէմ
 եըգըլըպ եըղըլա գալտըղընտա, ասքէրի
 տարմատաղըն օլուպ ֆիրար էթտիլէր :

Պու Հայկտան տօղտու Արմենակ,
 Արմենակտան՝ Արամայիս, օնտան՝ Ա-
 մասիա, օնտան՝ Գեղամ, Գեղամտան՝
 Հարմա, վէ Հարմատան տօղտու Արամ
 քաջ :

Պու Արամ քի Նոյտան օն պիր
 կէօպէք տիր, չօգ ճէնկիլէր էտիպ, զա-
 յէթլէ նամըլը նիշանըլը օլտու. վէ պու
 Արամըն առը իլէ պիգէ Արմէն՝ Արմէ-
 նօս՝ Էրմէնի տէտիլէր, վէ պիզիմ տի-
 լիմիզճէ Արամեան տէնիլիլիզ, քի հէ-
 փիսի տէ պիր սէօզ տիր, Արամըն աղ-
 դը տէմէք տիր :

Վէ Մովսէս Խորենացի եաղար քի,
 Կեսարիա շէհրինի Արամ եափմըշ տըր :

տէյու : Մըսակ առըլ պիր իշկիւղար
 քիմսէսի օլուպ, օնու օլ շէհիրի եափ-
 մասընա միւպաղըր գօյտու, վէ թէն-
 պիհ էթտի քի, օլ մէմլէքէթ ահալիսի
 Հայճա սէօյլէշտիլէր. վէ Բոււլար օլ
 սէմթէ շիմտիյէ տէյին Բրոգօն Արմէ-
 նիոս տէրլէր, քի պիրինճի Հայաստան
 տէմէք տիր, վէ պիզտէ օնլարտան ա-
 լըպ, Առաջին Հայք տէրիզ :

Վէ մէմլէքէթին իսմինէ Բոււլար
 եափանըն իսմինտէն ալըպ Մաթակ տէ-
 տիլէր, Մըսակ տէյէմէտիքլէրի իշիւն :
 Վէ սօղրա օլ շէհիր Բոււլ էլինէ կէչ-
 տիյի իշիւն Գեսարիա տէտիլէր, զիրա
 Բոււլար քէնտի թագաւորուռնա Գէսա-
 րոս տէրլէր : Պիզտէ օնլարտան ալըպ,
 Մաթակ վէ Կեսարիա տէտիք քի,
 թիւրքճէսի՝ Գայսէրի տէմէք տիր :

Կէլէլիմ քի պու տէօրտիւնճիւ իս-
 պաթ տըր պիզիմ Աղդըն առը թէմէ-
 լի նէրէտէն կէլտիլինէ, քի Արամ քաջ
 թագաւորուն իսմի իլէ Արամեան, Ար-
 մէն, Արմէնօս, Էրմէնի տէնիլտիք : Վէ
 պու Արամ, քի Նոյտան օն պիրինճի

կէօպէք տիր տէտիք, Հայր Աբրահա-
մըն զէմանընտա իտը, վէ օլ տախի
նոյտան օն պիր կէօպէք տիր, իքին-
ճի օղլունտան կէլմէ, եանի Սէմտէն :

Վէ պու Պատմութիւն պու գա-
տարճա քիֆայէթ էտէր, չիւնքի պի-
զիմ Բաջ Արամըն զէմանընա գա-
տար կէլտիք : Զիրա պիզիմ միւրա-
տըմը Հայոց ազգըն պիւթիւն թարի-
խինի նազլ էթմէք օյմայըպ, իլլա աս-
լըմըզըն նէ՛րէտէն կէլտիլինի տույուր-
մագ իտի :

ՍՈՒՐԲ վարդապետէրին պույուր-
տուգլարը իւզրէ, ինսանը կիւնահտան
էսիրկէյիճի տէօրթ պաշը Ֆիքիր վար
տըր . եանի ,

1. Քիչի էօլէճէք կիւնիւնիւ Ֆիքր
էտէրէք, աճէպա նէ՛ չէքէճէք տիր,
զիրա անճագ քէնտի տույար :

2. Դատաստան կիւնիւնիւ Ֆիքր
էթմէք տիր քի, օլ հէյպէթլի թագա-
ւորա հէր կիւնահը իլիւն նա՛սըլ ճէ-
վապ վէրէճէք տիր, զիրա Հրեշտակ-
լար թիթրէր օնուն հէյպէթինտէն :

3. Դժոխքուն սէօնմէզ աթէշինի
վէ թիւքէնմէզ չարչարանքընը Ֆիքր
էթմէք տիր :

4. Քէզալիք արքայութիւնուն սօն-
տուզ փառքընը խաթըրա կէթիրմէք
տիր :

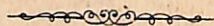
Հէման Սլլահ հէփիմիզէ Ֆիրասէթ
վէրէ . Ամէն :

ԷՐՔԵԱՆԷ ՄԻԻԹԷԱԼԼԻԳ

ԹԵՄՍԻԼԱԹ

Եթէ կ'ուզես ազնիւ կենալ,
 Որ ամէն մարդ ըզբեզ սիրէ.
 Ինքզինքըդ հողի նմանցուր,
 Որ ամէն ոք ըզբեզ կոխէ:
 Քան զերկաթըն ալ ի՞նչ ամուր,
 Որ կրակն ըզնա կը հալէ.
 Դու ալ ջրրի նման եղիր,
 Որ կրակըն քեզնէ վախէ:
 Թէ մեծ ու թէ փոքր մարդու,
 Մի՛ մտնե՛ր դու հեռն ի կըռիւ.
 Ամէն մարդու քով ինքզինքդ,
 Համարէ կըտոր մը խըռիւ:
 Ան մարդուն ետեւէն բարի,
 Թէ խօսիս, խօսի՛ր հանապազ.
 Յերեւըն ըզմարդ մի՛ գովեր,
 Որ յար և նման է տընազ:
 Աշխատէ դու որ քիչ խօսիս,
 Շատ լըսես ու շատ իմանաս.
 Լեզի ու ոչինչ խօսքերու,
 Շատ լըսես ու շատ զիմանաս:

ԹԵՐՃԻՄԵՍԻ

Կէր իսթէրսէն ազիզ դալմադ,
 Քի հէր ատէմ սէնի սէվսին.
 Քէնտին թօփրաղա պէնզէթ,
 Քի հէր քիմսէ սէնի պասսըն:
 Տէմիրտէն փէք պաշգա նէ՞ վար,
 Քի աթէշ օնու էրիտիր,
 Քէնտին տէ օլ՝ սուլա մանէնտ,
 Քի աթէշ սէնտէն խէվֆի էտէ:
 Կէրէք պէօյիւք կէրէք քիւշիւք,
 Քիմսէ իլէ էթմէ նիղա.
 Հէր քէսին եանընտա սէնի,
 Պիր չալը չէօփճէյիզի սան:
 Պիր քէսին արտընտան էյլիք
 Սէօյլէրսէն, սէօյլէ՛ տայիմա.
 Եիւզիւնէ քիմսէյի էօյմէ,
 Քի թըպզը պէնզէր մէզադա:
 Չալըլ քի ազ սէօյլէյէսին,
 Չօդ էշիտիպ չօդ սուլասըն.
 Աճը վէ թէհի սէօյլէրէ
 Չօդ սապր էտիպ տայանասըն:

Խ Ի Թ Թ Թ

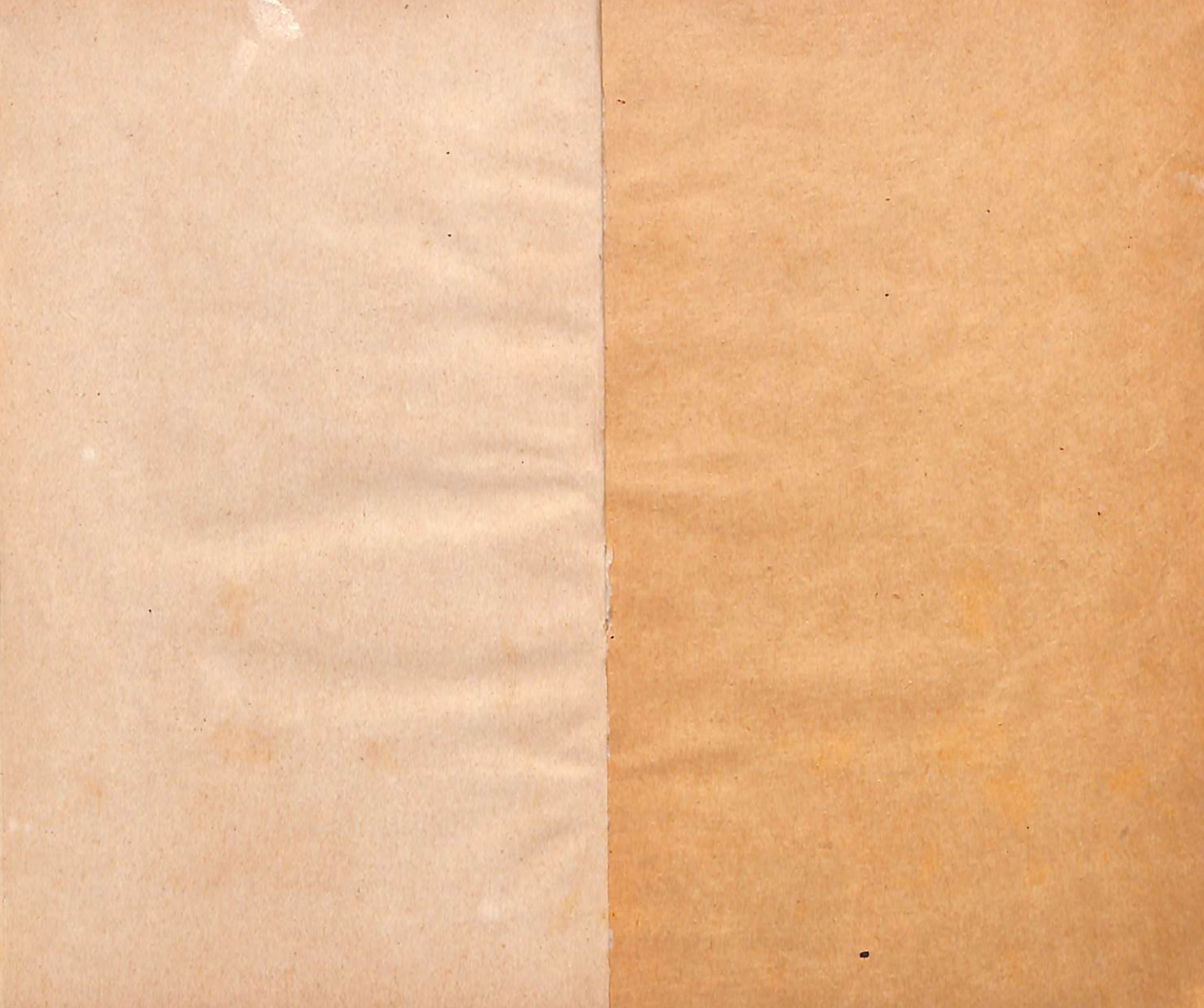
WITNESSES

I, the undersigned, do hereby certify that the within and foregoing is a true and correct copy of the original as the same appears from the records of the Court of Sessions of the County of New York, in and for the City and County of New York, in and to the effect and to the tenor of the within and foregoing.

In testimony whereof, I have hereunto set my hand and the seal of the Court of Sessions of the County of New York, in and for the City and County of New York, at the City of New York, this _____ day of _____, 19____.

 Clerk of the Court of Sessions of the County of New York, in and for the City and County of New York.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0653674

